

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Troska_Jan_Matzal-Kapitan_Nemo_3-Neviditelná_armada.pdb

PDB Name: Troska, KN3, Nevidit. armáda
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 4.9.2003
Modification Date: 4.9.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

J. M. Troska

Kapitán Nemo 3

Neviditelná armáda

Kapitola první
NEMO POSÍLÁ SVŮJ DAR

Byl to smutný Štědrý večer. V rodině Bradových měli starost o syna, o němž už od podzimu, kdy Jiří odešel z domova, neměli zpráv. Ani štědrý Ježíšek nemohl zaplašit smutek a tiseň. Naopak, tím více se jitřila bolest z nepřítomnosti Jiřího, jehož dárky pod vánočním stromkem zůstaly netknuty.

A když se pak v jejich mysli vynořily vzpomínky na zavražděného přítele Farina a mučednickou smrt paní Marty, ne, nebylo možné zůstat déle u svátečního stolu.

Už k osmé hodině odešel Bradův švagr Pavel Holan, jediný spolustolovník, vymluvil se, či správně omluvil pro bolení hlavy. Nelhal. Ba, bylo to horší! Pavel Holan byl týrán výčitkami svědomí, že svému synovci umožnil tajně opustit domov a poslal ho snad do neštěstí nebo dokonce - nedej Bože - na smrt! Bradovi se sice vystříhali jakýchkoliv výčitek, ale tím muka Holanova nezmírnili.

Holan usedl ve svém pokoji do křesla, které stálo v kruhovitém zaskleném balkónu pracovny. Bylo to Holanovo oblíbené místo, z něhož byl v létě výhled na vzrostlou zahradu a přes koruny stromů na Prahu.

Dnes bylo jinak. Ani stopy po vánoční náladě. Příroda jako by se škodolibě chtěla popást na Holanově duševní trýzni v tomto posvátném večeru. Po celý den se honily na obloze mraky a z nich se občas spouštěly studené pršky nebo těžký, vodnatý sníh, který se na zemi měnil v protivnou břečku, a klidný vzduch se střídal s nárazy ledového větru. Teď bylo venku klidno. Ale ve výši, podle letících mraků, mezi nimiž se občas rozzářil sinavý svit měsíčního úplňku, zuřila vichřice.

Holan ani nerozsvítil. Seděl ve tmě, která ještě zvyšovala jeho duševní trýzeň.

Údery orloje stojících hodin, jež zněly jako pohřební hrany, ho vyrušily z trudného snění. Pohlédl do kouta, kde ve vysoké úzké skříni z černého ebenového dřeva se pravidelně zmítal lesklý mosazný kotouč kyvadla a nad ním strašidelně do tmy svítila tvář ciferníku.

Jedenáct hodin.

Ani pomyšlení na spánek! Jen on ví, kolik nocí už probděl od doby, kdy marně čeká na nějakou zprávu od svého synovce. Dnešní noc není první a nebude poslední. Kdy už bude vysvobozen z této trýzně?

Teď se mraky rozptýlily a měsíc jasně září. Jak ostře je vykreslena jeho tvář, jejíž strnulý, úšklebný výraz je rušen nápisem PAX, dílem jeho nešťastného přítele Farina, otce Arnova.

Je Arne dosud živ?

Druhá kalvárie, na kterou v nové trýzni vystupuje teď Holanova duše touto otázkou.

Pojednou spatřil Holan na nebi zvláštní zjev.

Ozářeno měsícem padalo z výše jakési těleso. Teď už rozeznává tvar: nějaký veliký pták. Ne. Aeroplán je to! Řítí se k zemi. Bůh buď letci milostiv! Ale ne - není to aeroplán. Je to přece pták. Teď se jeho pád zmínil. Křídla se rozkmitala jako obrovské váčky. Krouží. A právě nad jeho zahradou.

Teď se snesl. Stanul uprostřed obrovského trávníku

Holan otevřel okno. Vytřeštěným zrakem hleděl na podivného ptáka, jehož křídla se složila jako krovky brouka. Příšerný zjev, mnohem vyšší než člověk.

A teď se v jeho hlavě rozzářilo zelené světlo, které nepravidelně kmitá.

Co to? V těch zákmitech je to klam či náhoda? Položit - v záblescích světla zdá se Holanovi, že čte v Morseových značkách francouzské rozkazy.

A Holan vidí, jak netvor opatrně klade na zem objemný balík.

Kolmo vzhůru! Čte Holan dále v zelených záblescích.

Ozval se temný vrnivý zvuk, křídla letounu se rozepjala, zamávala a záhadný tvor se jako střela vzněsl do výše. Jeho obrys se leskl v měsíčním světle a v několika vteřinách zmizel z dohledu. Na trávníku zůstal podlouhlý balík.

A tu - nový div.

Holan v pracovně se obrátil. Těsně za ním tkvěl ve vzduchu ostře svítící kotouč, jehož světlo bylo studené. Kotouč se zvolna vzdaloval ke dveřím.

Jakoby nucen magnetickou silou, Holan vykročil. Veden světlem kráčel po chodbě, sestupoval po schodech do vestibulu, vyšel domovními dveřmi, kráčel zahradou...

Stanul nad předmětem zavinutým do jakési látky.

Světlo zmizelo.

Holan se schýlil nad balíkem, jehož tvar prozrazoval - lidské tělo. Dotknuv se látky, cítil, že je teplá.

Co to má znamenat? Jaké je tohle tajemství? Byl to snad posel Ježíška, který mu složil vánoční dárek? Podivný posel.

Spíše se podobal ďáblu než andělu z nebe.

A také... lidské tělo! Mrtvola? Ale to teplo? Mrtvola by přece nebyla teplá. Zvlášť v tomto mrazivém vzduchu.

Proč otálíš a uvažuješ zbytečně? Chop se přece toho těla! Pospěš! vykřiklo v Holanově duši.

Objal balík. Těžký. Ano, je to tělo člověka.

S námahou přinesl náklad do své pracovny. Rozsvítil lustr a s nervózním chvatem rozvinul obal, v němž poznal azbestový ohříváč.

Konečně byl závit odstraněn. A před Holanem leželo bezvládné tělo hochu. Obrátil jeho tvář k světlu a - zapotácel se! Z Holanova hrdla vydral se chroptivý dech, ruce se křečovitě vryly do vlasů.

"Jirko!" zachroptěl, sklesnuv na kolena k nehybnému tělu.

Holanovy ruce se tiskly k čelu bezvládného. Zvedal víčka, pod nimiž viděl oči vyvrácené v sloup. V šíleném chvatu jediným trhnutím urval knoflíky kabátu, roztrhl jeho košili a položil zpocenou dlaň na levou stranu prsou.

"Žije!" vyrazil jásavě. "Je živ! Žije! A vždyť - dýchá! Ale rychle. Nestejněměrně. A jeho čelo žhne. Horečka. Vysoká horečka! Ach, buď Bohu chvála! Jen když je živ! Zase bude zdrav. Musí být zdrav!" jekal.

Ale co teď? V tomto stavu ho přece neodevzdá otcí.

Pro lékaře.

Holan přiskočil k telefonu a vytočil číslo.

"Haló, doktore, okamžitě ke mně!" volal.

"Je to tak nutné? Mám společnost."

"Jde o život, jež cením nad všechny ostatní. Nemůžete-li přijít, zavolám jinému lékaři."

"Nu, nebuďte tak nervózní, příteli, já chtěl jen..."

"Přijedete hned nebo ne?"

"Už jedu!"

Pavel třeskl sluchátkem a přiskočil k Jiřímu. Musí ho svléci a uložit do postele. Není třeba, aby ho v tomto stavu doktor viděl.

Odkládaje hochův kabát, zavadil rukou o tuhou obálku, vyčnívající z vnitřní kapsy.

Dopis.

Adresa: Á mon ami Holan. Příteli Holanovi.

Tedy jemu! Kdo mu to píše francouzsky? Nezná to písmo, ostré tahy, charakterizující energii.

Příteli,

učinil jsem, co jsem za daných okolností mohl. Vracím Vám synovce. Doufám, že ho přijmete živého. Ale bude potřebovat delší dobu ošetřování, nejlépe v sanatoriu.

Nemo

Nemo!

Co se to dělo s Jiřím? Jak přišel k Nemovi?

Tohle je zvláštní Štědrý večer. Vždyť ani neví, co vlastně s hochem je: spí nebo je v mdlobách, v bezvědomí? Je to nemoc nebo následek těžkého otřesu? Nemo píše, že Jiří bude potřebovat delší dobu ošetřování v sanatoriu.

A kde je ten doktor? Proč nejde! Vždyť už zde mohl...

Konečně!

"Pojďte, doktore!" popadl Holan lékařovu ruku a vlekl ho k loži Jiřího.

"Dovolíte přece, abych si aspoň odložil," protestoval lékař, přehodiv kožich přes lenoch křesla.

Sklonil se nad bezvědomým

"Hm, mladý Brada," bručel "Co se s ním stalo?" vyjel náhle s otázkou.

"To je zatím vedlejší věc," odrazil Holan.

"Mýlíte se, příteli. Mám-li správně zjistit diagnózu, musím znát příčinu"

"Vyšetřete ho!"

"Ovšem, vyšetřím ho. Nemusíte na mne ani tak ostře," pravil lékař dopáleně. A dal se do práce.

Po chvíli:

"Nuže, vyslechněte nález. Neztrácejte hlavu! Jste bledý jako vápno Sedněte si!" nutil Holana do křesla "Hoch je v horečce. Vysoká horečka."

"Co je mu?"

"Nevím. Horečka, milý inženýre, není nemoc. Je to pouhý úkaz, že kdesi v organismu je porucha. Příznak choroby.

Pravděpodobně je původu toxického. Snad záplavou tkání produkty..."

"Nechte si přednášku! Pro živého boha, nemuňte mě!"

"Co vám mohu říci více?"

"Což víc nevíte?"

"Teď ne. Žádný lékař vám nedá odpověď, nezná-li příčinu horečky. Můžete mi říci všechno. Lékař je vázán tajemstvím. Hleďte, já vím, že mladý Brada nebyl od podzimu doma. Horečka je klíč ke všem nemocem těla i duše. Ale je to jen příznak, z něhož teprve za několik hodin či dnů se ukáže nemoc. Proto vám zatím nemohu nic říci. Ledaže by se podařilo přivést ho k vědomí. Jak je dlouho v tomto stavu?"

"Nevím."

"Nevíte? Jak je to možné? Jak dlouho leží u vás?"

"Sotva půl hodiny."

"A dřív? Kde byl dřív? Co se s ním dalo?"

"Nevím."

"Zase nevíte? Milý inženýre, nechte si tedy své tajnosti. Vidím, že ke mně nemáte důvěru a - poroučím se vám!"

"Doktore, prosím vás!" sevrhl Pavel lékařovu paži, "Já skutečně nevím. Hoch sem byl dopraven způsobem, o kterém skutečně nemohu mluvit. Myslel byste, že jsem blázen nebo že lžu. Je to příliš fantastické. Neuvěřil byste mi. Jiří byl kdesi ve světě, kde, to nevím, a před chvílí..."

Holan zmlkl. Z lože se ozval tichý sten. Lékař přiskočil k posteli. Holan stál tiše vedle něho. Tělem Jiřího probíhalo křečovitě chvění.

Pojednou ubožák otevřel oči. Rozšířené zorničky zřejmě nevnímaly světlo, ačkoliv padalo přímo do jeho očí. Náhle vyrazil z hrdla nelidský skřek a nato zmatený, nesouvislý proud slov:

"Arne! Mo-moře stoupá! Nohy - se mně, vaří... vlna... a-á-ách! Vařím se! Pomoz! Dáble! Zde! Tu máš! Už se kácí!"

Arne! Proboha nenech mě tu! Zešílím! Á-áchí - Peklo!"

Tu se oči trpícího zavřely. Zřejmě klesl zase do bezvědomí. Ale rychlý, přerývaný, sípavý dech a bouřlivě se dmoucí hrud' svědčily o strašném boji, v němž se zmítaly duše i tělo ubohého hochy.

"Zvracel?" obrátil se lékař na Holana šeptem

"Ne."

"Pak by byla naděje, že je to pouze těžký nervový otřes a ne..."

"Dopovězte!"

"Meningitis."

"Česky?"

"Zánět mozkových blan."

"Nestrašte!"

"Není to strašení. Dnes máme prostředky, které značně snížily úmrtnost a napravují těžké následky. Ovšem, dlouho to trvá. Rok, někdy i déle. Ale i tak je stav vážný. Bojím se, aby... ale to se ukáže, až pomine horečka."

"Na co myslíte? Čeho se bojíte? Mluvte otevřeně!"

"Musíme mít trpělivost," uhýbal lékař.

"Řekněte! Nemučte mne!"

"Nuže, vidím, že bude lépe, připravím-li vás. Bojím se psychózy."

"Šílenství?"

"Ano. Nu, buďte mužem, příteli. Netvrdím. Připouštím jen možnost. Ale zároveň pevně doufám, že mladý organismus zvítězí. Horečka ho sice zeslabí, ale to bude právě dobře. Lidská duše je jako půda. Nechá-li se řádně odpočinout, je pak tím zdatnější a plodnější. Myslím, že bude zase všechno dobré. Zůstanu u vás. Pojďme! A teď vás poprosím o číšku vína a o černou kávu. Dveře necháme otevřené, abychom slyšeli pacienta, kdyby zase blouznil."

Usedli v pracovně, kde je Pavlův sluha obsloužil.

"Příteli," začal lékař, využiv Holanova uklidnění, "snad byste mi přece jen mohl povědět, co víte o Jiřího životních osudech. Je to v zájmu jeho léčení."

"Dobrá," souhlasil váhavě Pavel, "Ale spoléhám předem na vaši mlčenlivost," zdůraznil.

"Jsem vázán úředním tajemstvím a ctí lékaře."

"Tedy slyšte: Mladý Farin, jemuž zavraždili otce, odjel do Francie. Proč, není snad důležité. Jiří chtěl za ním."

"Touha po cestování?"

"Ano," uznal Pavel za vhodné potvrdit lékařovu domněnku. "Jirkovi rodiče nechtěli svolit. Pomohl jsem mu tedy..."

"K útěku? Hm, hezké od vás, ale příliš riskantní, jak teď vidíte. Byl tedy pryč asi tři měsíce a dnes se vrátil, totiž byl sem dopraven, jak jste řekl. A to ani nevíte, kdo ho sem dopravil?"

"Vím."

"Nuže, co vám řekl? Přece musil vysvětlit?"

"Nic. Ten... hm... člověk nemluvil. Položil chlapce na trávník v zahradě a zmizel."

"Jak to, zmizel? Jak mohl zmizet? Ale vždyť za tím může být zločin."

Teď viděl Holan, že není vyhnutí. Musí vyličit, jak se vše událo.

Když skončil, hleděl naň lékař se strnulým úsměvem. Po chvíli ticha se ozval:

"Povídáte, že jste dostal dopis. Od koho?"

"Na tuto otázku neodpovím, ani kdybych byl mučen."

"Chráníte zločince. Kdybyste nebyl mým přítelem, učinil bych oznámení. Vlastně jsem k tomu povinen. Ale budiž. To je věc vašeho svědomí," končil lékař stroze.

"Mýlíte se, doktore. Ten, kdo dopis psal, není zločinec, nýbrž zachránce Jiřího."

"Jste si tím jist?"

"Jako sám sebou."

"Ale kde byli ti hoši po celé tři měsíce? A hlavně, co zažili, že to Jirkovi tak pocuchalo nervy? A co je s Arnem? Ten se také vrátil?"

"Ne. Aspoň o něm nic nevím."

"Není to podivné?"

"Připouštím. Ale snad se vrátí také, nebo dá o sobě zprávu, anebo nám bude Jiří moci vysvětlit..."

"Bude-li moci," zamumlal lékař.

Kapitola druhá

"LIDSKÁ DUŠE JE JAKO PŮDA"

Bylo už skoro k ránu, když lékař zjistil, že horečka opadla. Ale Holanovu radost zkalil poznámkou, že tím není vyhráno. K ránu se horečka zmírní vřdycky. Pacient zdál se klidně spát.

"Varuji vás," obrátil se lékař na Holana, "abyste, až se probudí, útočil na něho otázkami. Ani slovo! Naopak, tvařte se zcela spokojeně, a kdyby sám začal, uklidněte ho, že všechno zlé byl jen sen. Řekněte, že už dlouho stonal, třeba na hlavničku nebo tyfus, a že nebyl z domu, že jste ho vzal k sobě, aby se tyfem nenakazila Jiřinka. Arne že ho navštíví, až bude zdrav. Ať tedy řádně užívá léků, aby urychlil své uzdravení. Potom, až se zotaví, může se mu poznenáhlu říci pravda. Jen tak ho bude možno zachránit před šílenstvím."

Svítilo, když se Jiří probudil. Jeho oči cize spočinuly na Holanovi a lékaři, ale po chvíli v nich zaplálo vědomí.

"Nu vida, těžký pacient se vrací k životu," ozval se lékař vesele. "Jak se cítíte, Jirko?" tázal se, tiskna palec na tepnu.

"Dobře," splynulo tiše ze rtů nemocného.

"Výborně!" zajásal lékař nad odpovědí, z níž bylo vidět, že pacient vnímá.

"Mám hlad."

"Ještě lépe! Sláva! Dostanete mandlové mléko."

"Ano. Ale to je málo," slyšeli jaksi umíněný požadavek.

"Nu, prozatím se musíte spokojit. Nejde to tak najednou. Máte dosud zvýšenou teplotu. Zatím to mlíčko. A pak prášek. Prospíte se a potom už budete moci sníst něco vydatnějšího"

Jiří vypil lahodný nápoj do poslední kapky. Poslušně také spolkl prášek. A pak unaveně sklesl na polštář. Zdálo se, že usíná. Pavel měl na jazyku jakousi otázku. Zabolelo ho, že synovec pro něho neměl ani slova. Ale lékař odvedl Holana do sousední pracovny.

"Musíte se krotit a mít trpělivost. Mýlíte se, myslíte-li, že máme vyhráno. Může to být jen záblesk paměti, po němž..."

Silný třesk a dunivá rána v Jiřího ložnici zarazila oběma v prsou dech. Vběhli do ložnice. Naskytl se jim strašný pohled. Před postelí ležel povalený noční stolek, jehož skleněná plotna byla roztržena na kusy, a Jiří stál uprostřed pokoje, třímaje v ruce těžkou majolikovou vázu. Obličej hochův nebyl k poznání stisknuté, vyceněné zuby, křečovitě stažené rysy tváře a vytřeštěné oči.

Hleděl do okna, jímž prosvítal rozbřeský den a za nímž se klátily ve vichru holé ratolesti stromu. Snad právě tyto haluze vzbudily v choré mysli představu nepřátel.

"Vrazi! Dáblí! Mne nedostanete! Pryč! Mám paprsky! Zabiju vás, kdyby vás bylo milióny! Už sem lezeš? Tu máš!"

rozléhaly se nelidské skřeky. A než tomu mohli zabránit, švihla těžká váza vzduchem. Do řinkotu roztržitého okna se mísil šílený chechtot.

Lékař strhl se stolu pokrývkou a skočil k Jiřímu. Jen šílenství dodává tělu takové síly, jakou vyvinul ubohý hoch. Oba, lékař i Holan, byli zpoceni, když konečně kladli Jiřího na postel, ovinutého těžkou pokrývkou a šňůrou, utrženou od okenní záclony. Ubožák vyrážel z hrdla zvířecí zvuky. Po chvíli ztichl, omámen morfiíovou injekcí. A konečně usnul.

"Doktore!" zalkal Holan.

"Ano, příteli," přikývl lékař temně. "Musí do ústavu. Ale vždyť vy si můžete dovolit sanatorium. Zařídím vše. Za hodinu bude u profesora Kouby. Jeho sanatorium je snad nejlepší v Evropě. Tam bude mít vzorné ošetření."

"Uzdraví se?"

"Pevně doufám. Profesor Kouba dělá divy. Uzdravil už horší případy. Ostatně, možná že je to ještě vliv horečky.

Nemusí to být šílenství. Budte statečný, příteli! A trpělivý."

"A co s Bradovými?"

"Bude dobře jim to říci. Ale to nechte na mně. Jdu tam hned, neboť by mohli vidět vůz a pak by to bylo ještě mnohem horší. Teď můžete být klidný. Jiří se nevzbudí před polednem, a to už bude v odborných rukou. Budte zdrav, příteli."

A lékař vyšel, aby splnil těžkou úlohu: zpravit rodinu Bradovu. Na chodbě se však zastavil.

Nebylo by lépe zamlčet Bradovým návrat Jiřího a jeho nynější smutný stav? Vždyť není jisté, zda hoch nepropadl šílenství. O tom může spolehlivě rozhodnout jen odborník, psychiatr.

Je tu jakási naděje, že záchvat Jiřího zuřivosti měl podklad v nějakém nedávném zážitku. Tu by celý výjev nebyl závažný. Ale byl-li to záchvat choromyslnosti, pak zbývala jen slabá naděje na vyléčení, neboť propuknutí zuřivosti je nejtěžší stupeň šílenství, který znamená pravidelně nevy léčitelný stav,

To ovšem doktor Holanovi zamlčel; bylo by bezohledné a také předčasné mu to říci.

Vrátil se.

"Příteli," začal vážně, "myslím, že bude lépe, zamlčíme-li prozatím Bradovým Jiřího návrat a počkáme na posudek profesora Kouby. Snad bychom rodinu zbytečně vyděsili."

"Také mne to napadlo," souhlasil Pavel. "Ale co když uvidí nemocniční auto? Bydlí přece nade mnou."

"Tu je sice háček, ale dá se ohnout. Musíme něco riskovat. Předně, nedáme hochu dopravit do sanatoria v autě ústavu,

ale v mém. Mám teď nový vůz, který Bradovi ještě neznají. Přeneseme Jiřího do auta, a budou-li se Bradovi ptát, řeknete, že onemocněl váš sluha."

"Tohle se mi nezdá," pochyboval Holan. "Sluha by potom nesměl ani na chodbu. A byly by tu ještě jiné potíže. Ale měl bych, doktore, jiný nápad."

"Ven s ním."

"Zatelefonoji do továrny, aby - jak mě ta hlava bolí - aby sem ihned přijelo lehké auto s prázdnou bednou, kterou pěkně vysteleme, a dělníci za mého dozoru bednu opatrně naloží. To nebude nápadné. Náklad bude dopraven k vám, kde bude čekat váš vůz, do něhož pak společně přeneseme Jiřího a dopravíme do sanatoria. Dnes je Hod boží a půl osmé. Do devíti může být už v sanatoriu. Je dosti časné. Ve vaší ulici nebude dnes mnoho chodců."

"Dobře. To není špatný nápad. Já odejdu pěšky a vy zařídíte potřebné," skončil lékař poradu. Vše dopadlo dobře. Okna Bradova bytu byla zastřena žaluziemi. Dosud spali po probdělé noci.

A v půl deváté ležel už Jiří ve vypolštárované cele pod bdělým dozorem atletického ošetřovatele, z jehož modrých očí zářila dobromyslnost a účast.

Jak bylo Holanovi, když opouštěl sanatorium!

Kapitola třetí

ARNŮV ŠTĚDRÝ VEČER

Arne Farin byl dosti vzdělaný, aby mohl určit směr. Zeměpis byl jeho koníčkem a Sundské ostrovy řádně na své mapě prostudoval. Když Kamako minula Cejlon a nastoupila jihovýchodní kurs, byl Arne znepokojen. Loď plula směrem k Austrálii, to jest: dělala okliku, neboť mnohem kratší by byla plavba od Cejlonu přímo na východ průlivem mezi Sumatrou a Malakkou.

Tak tedy lehce uhlí nyní i směr letu, kterým byl odnášen od Krakatoy. Byl to jih. Ale jižní směr letu se asi po hodině, právě nad ostrovem Christmas, změnil na jihozápadní. Směřuje snad letoun na Keelingovy čili Kokosové ostrovy? Tato Arnova naděje se rozplynula, když po dalším dvouhodinovém letu viděl, že míjí toto souostroví daleko na západ.

Úžasná rychlost! Nejméně tisíc kilometrů v hodině!

Pojednou světélkující nekonečná hladina oceánu jako by mu letěla vstříc.

Letoun padá! Porucha? Zřítí se s ním do moře? Ne. Stroj pracuje pravidelně. Tajemný řidič snižuje výšku snad proto, že letoun minul obvyklou lodní dráhu mezi Indií a Austrálií. Už se nemusejí obávat, že budou spatřeni.

Ale jaký je cíl? V tomto směru neleží přece žádná země, až na ostrovy východně od Madagaskaru. Ale to je strašná dálka.

Teď letí ve výši asi tisíc metrů nad hladinou, jihovýchodním směrem a vodorovně. Jednotvárné vrnění stroje klidní nervy.

Arnova hlava několikrát ducla do kovových prsou robota. Přemáhala ho dřímota, pochopitelná po útrapách, které prožil, a zesiloval ji pocit bezpečí a také oddání se osudu, na němž nemohl ničeho změnit. Únava byla příliš velká, aby ji mohl odolat. A proč by si nezdříml? Ať se s ním už stane cokoli!

Arne usnul.

Měl krásný sen:

Sedí v pracovně svého zemřelého otce, s nímž dokončuje jakýsi složitý stroj.

"To jsem rád, tati, že je zase všechno v pořádku!" povídá radostně.

"Co tím myslíš?" táže se otec nechápavě.

"Inu, přece ta vražda, a mamka je taky v pořádku, vid'?"

"Ovšem."

"Byl to strašný sen. Říkali, že umřela."

"Celý náš život je vlastně jen sen."

"Ty ses přece nezměnil. A mamka taky."

"Ve tvých očích, poněvadž jsi dosud neprohlédl. Nevidíš správně. Vidíš lidsky. Ale brzy mě poznáš v jiné podobě."

"Tomu nerozumím."

"Samozřejmě, nemůžeš rozumět. Ale brzy už..."

"Kdy?"

"Za chvíli. Nasad' si tyhle brýle. Jejich skla jsem právě vybrousil. Co vidíš?"

"Ty jsi šprýmař, tatko. Vždyť je to prosté okenní sklo. Vidím zase tebe."

"Nedíváš se správně. Musíš soustředit pohled a napnout všechny smysly! Víc! - Ještě víc! - Ještě - více! - Zatni pěsti! Pro-bud'... se!"

Vtom všechno zmizelo, rozplynulo se a Arne viděl jiný obraz. Příšerný!

Seděl v náručí letounu, který se v ostré vývrtce řítí dolů, přímo do středu propasti nedohledného dna. Zřejmě to byl zase sopečný kráter, jenže mrtvý. Ale to není velká útěcha. Smrt v bezedných hlubinách Země! Chladný hrob, vyzdobený kolem nádhernými korálovými útvary, v jejichž kruhovitých atolech hraje voda duhovými barvami.

Ted'! Ted' narazí!

Arne zavřel oči. Sevřenými víčky okamžik prosvítala sluneční zář - a pojednou se setmělo.

Arne otevřel oči: Padal v temnu, které houstlo v čirou tmou.

Ale pád byl mírný, jak poznal podle okolních stěn, jež jako by se zvolna šinuly kolem něho vzhůru. Arne věděl, že to už není sen, ale skutečnost.

Letoun snad posledními silami zdržuje smrtelný pád. Arne dobře cítil prudký náraz vzduchu, když se octli v ústí

propasti, spíše komínu, jehož průměr byl sotva padesát metrů. Rychlý pád do tak úzkého prostoru by byl rozhodně nebezpečný pro lidské plíce. Tato domněnka se zdála být správná, neboť pokles se teď zrychlil. Byl stále prudší - a teď klesá jako vržený kámen! Těžko se dýchá! Arne si zabalil hlavu do kabátu, aby aspoň zmínil svištivý průvan okolního vzduchu.

Dlouho trval tento stav, nepříjemný, dusivý. Hodinu, snad víc. Ale najednou měl Arne pocit, jako by byl nadlehčován. Ztichlý stroj začal pracovat.

Stále volnější byl let do tohoto příšerného bezedna - nebo se mu to zdá? - až pojednou v útrobách robota divoce zavířilo a pak nastalo mrtvé ticho.

Stojí! Přistáli tak lehce, že Arne nepocítil ani nejmenší náraz.

Vystrčil hlavu a - vytréštil oči.

V záplavě slunečního světla tyčil se před ním palác, jehož fasáda z černého syenitu, vykládaná rudým porfyrem se leskla, činíc dojem ohromného náhrobku. Sluneční jas se ostře odrážel od prostranství vydlážděného týmž materiálem. V ohromné výši klenulo se cosi, co považoval za kupy mraků, ale vzápětí poznal, že je to nerostná klenba. A daleký obzor tonul v tajemné tmě.

Jaké to je světlo? Oslněn musil sklopit oči. Jen tolik mohl zjistit, že to není slunce, spíše jakási hvězda, ale nejspíše snad elektrické těleso úžasné, neslýchané intenzity.

Kde se to octl? Není všechno, co prožívá od vysazení do pekelného okruhu Krakatoy - propuknutí šílenství? Nebo se mu podává důkaz, že řecká mytologie vypráví o skutečných, historických událostech? Že Homér psal před tisíci lety pravdu? Že podsvětí, pravěký Hádes, není výtvorem fantazie básníků, nýbrž skutečností, do které byl on, Arne Farin, jediný smrtelník po Orfeovi, za živa uveden?

A konečně - je dosud živ?

Ten jeho sen před chvílí, shledání s otcem... jako by teď zase slyšel jeho slova: Brzy už, zakrátko prohlédneš. A teď se ocitá kdesi... nemůže pochopit... ví jen, že se dlouho řtil do útroh Země, do Bezedna - do Podsvětí!

Stojí před palácem, který by kdekoli na zemi byl chloubou. Jako nejmohutnější a nejdůstojnější mauzoleum. Snad v něm má své sídlo... ba věru, kdo jiný než sám vládce podsvětí, starý bůh Pluto.

Vypouklá skleněná čočka v robotově tváři se rozzářila zeleným světlem a Arne četl v Morseových značkách francouzský rozkaz: Složit! Robotovy paže se uvolnily a Arne stanul na pevné půdě. Hned poté vzplála robotova čočka červeně, stroj se rozběhl, vznesl se a s úžasnou rychlostí zmizel pak vodorovným směrem z dohledu.

Arnovi napadla humorná otázka: copak se i starý Hádes zmodernizoval? K dopravě svých nových poddaných neužívá už němeého Charóna, převozníka přes Léthé, s jeho příšerným tříhlavým hafanem Kerberem.

"Vítám vás," ozvalo se Arnovi za zády dobrou francouzštinou.

Obrátil se. Za ním stál muž statné postavy a vlídně se usmíval:

"Velitel vás očekává. Následujte mne!" vybídl Arna, pokynuv k portálu paláce.

"Velitel? Kdo je tím velitelem?"

"Vládce podsvětí."

"Hádes? Což jsem skutečně...?"

"Strpení, mladý muži. Záhy se vám dostane vysvětlení. Já nesmím... nemám k tomu příkaz. Brzy prohlédnete," hovořil muž vlídně.

Hle, teď slyšel táž slova, která mu řekl ve snu mrtvý otec. A jen tato vzpomínka způsobila, že se v Arnově duši rozplynuly všechny obavy a nedůvěra. Naopak, měl pocit, jako by ho vedl otcův duch.

Prošli vestibulem, vystoupili po schodišti, kráčeli chodbou. Všude dojem vnitřku veliké, nádherné hrobky. Tak si asi představoval interiéry hrobek faraónů, staroegyptských králů, jejichž mumie po mnoho tisíciletí spí v dosud nezbádaných útrobách obrovských pyramid. Nejvíce však Arne žasl nad záhadným osvětlením, které lahodným modrým svitem vyzařovaly stěny i stropy. Jaký asi je zdroj tohoto světla?

Muž stanul přede dveřmi, které se samočinně otevřely:

"Vstupte," pokynul Arnovi s úklonou.

Sotva Arne překročil práh, dveře za ním tiše zapadly. Oslněn jasnem zavřel oči.

"Pojď jen blíž, Arne," slyšel velitelskou, ale vlídnou výzvu.

Překvapení nad tímto oslovením rázem rozevřelo sevřená víčka. A tu viděl Arne na konci rozsáhlé komnaty v křesle za velikým psacím stolem kmeta s tváří vroubenou sněhobílým dlouhým plnovousem, s černýma očima, z nichž sálala energie, ale také vlídnost a snad i jakési dojetí... Vše to budilo úctu, ale současně přichylnost.

"Nuže, pojď, synu, čekám na tebe," splynulo z úst kmetových naléhavěji.

"Kdo jste?" úžas Arnovi vnutil tuto otázku.

"Nemo."

Několika skoky byl Arne u kmeta a schoulil se u jeho nohou.

"Otče! Ach, Otče! Ted' chápu... ano... Tatínek měl pravdu... dnes, před hodinou mně řekl: brzy už prohlédneš, spatříš mne, shledáš se se mnou... V jiné podobě! Prohlédl jsem! A vstoupil jsem do nového života. Do říše, v níž žije duch mého otce. Váš duch, tvůj, Otče Nemo! Nejsem už sirotkem! Nebyl to sen! Bylo to, ach, ani nevím," jekal Arne zmateně.

"Jen klidně, synu," Nemo hladil Arna po vlasech, "Nikdy se nedej uchvátit city. Cit je v dnešním světě na obtíž, ba, ke zkáze. Věci jsou zcela prosté."

Po chvíli začal Nemo s vysvětlením:

"Sledoval jsem každý tvůj krok od chvíle, kdy jsi opustil domov. Tvůj i tvého kamaráda."

"Ubohý Jiří!"

"Nu, neměj obav. Jeho stav je sice vážný, ale teď už mu nehrozí nebezpečí. Alespoň pevně doufám, že s ním bude brzy zase všechno v pořádku."

"Kde je? Víš o něm, Otče?"

"Vím. Je na cestě do Prahy."

"Domů?"

"Ne právě domů. V tomto stavu jsem ho nemohl poslat rodičům. Můj robot s ním letí do Prahy a zařídil jsem, že ho odevzdá strýci Holanovi."

"Kdy přiletí do Prahy?"

"Dnes k půlnoci, je Štědrý den. Víš o tom?"

"Věru, zapomněl jsem."

"Není divu. Nuže, poslyš dále! Věděl jsem dobře, že jste oba padli do spárů lotrů, že jste vstoupili do cesty vrahům. Mohl jsem zakročit už dříve a předejít vašemu utrpení. Ale můj zákrok má vždy nejhorší účinky. Neraď ničím lidské životy. Nejsem kat. Ale trestám. Věděl jsem dobře o úmyslech vražedné dvojice a kapitána, kteří byli s celou posádkou vykonavatelé vůle a rozkazů hamižného bídíka Maalmese, který také už došel odplaty."

"Jak?"

"Vyhořel. Jeho lodi, sklady zboží, obytný dům, vše je zničeno. Bleskem. Vlastně blesky, neboť jich bylo víc a na různých místech. A všechny v tutéž chvíli."

"Což i náhoda může být poslem spravedlnosti?"

"Nebyla to náhoda. Byl jsem to já."

"Ach, Otče, teď chápu! Tys zničil i loď Kamako."

"Ano, Arne."

"To je úžasné! Jak můžeš vytvořit...?"

"Dost. Všechno se dovíš, všechno poznáš, jako to poznal tvůj otec. Nejsou to žádná kouzla. Vyspělost techniky, nic víc. Nuže, Arne, osiřels. Nemáš na světě nikoho, jenž by tě poutal?"

"Nemám, Otče."

"Věděl jsem to. Jiří má rodiče a sestru. Proto jsem se rozhodl vrátit ho domů. A také proto, že ten hoch je příliš lidský. Nemohu ho zde potřebovat. Ale o tobě jsem rozhodl jinak. Předně jsi sirotek, tvůj otec byl mým přítelem, na něhož stále vzpomínám. Byl to energický a charakterní muž. A ty jsi jeho syn. Vidím v tobě omládnutí Farinovy velké duše. Nuže, hochu, nabízím ti nový domov. U mne. Budeš mým plnomocníkem, až se zapracuješ, a po mé smrti mým nástupcem, vládcem v podsvětí, pánem celého světa. A budeš mým synem."

Arne nebyl schopen slova. Nemo se musel spokojit s němým, ale výmluvným stiskem ruky a polibkem, který Arne na ni vtiskl a jež mu Nemo vrátil na čelo.

Arne měl domov a nového otce.

Kapitola čtvrtá SETKÁNÍ S NELLY

Arnova radost byla čistá jako křišťál. Byla to radost sirotka, jemuž osud jako kouzlem vrátil otce. Na výhody ani nepomyslel, snad je ani v té chvíli nevnímal, ačkoli věděl z otcova vyprávění, kdo Nemo je.

Nemo uvedl svého adoptovaného syna do jídelny. Dosud nikdy si Arne nepochutnal na doušku čisté vody, jež měla podivnou příchut' a vůni, takže se mu zdálo, jako by sál nejčistší vzduch, prosycený vůní lesů a luk.

Pak byl uveden do své ložnice sousedící s Nemovou.

"Musíš si odpočinout, Arne, abys nabyl sil k práci, jež tě očekává. Pracovnu budeš sdílet se mnou. Chci tě mít stále při ruce. Do všeho tě zasvětim. Do všech tajemství i zdánlivých zázraků. Jen jedno ti ještě nevysvětlím: podstatu všeho. Ne proto, že bych ti nedůvěřoval. Chci tvůj důmysl podrobit zkoušce. Vyčkám, přijdeš-li sám těm záhadám na kloub. Já sám jsem pracoval na těch problémech řadu let. Proto nečekám tvoje rozluštění ani za měsíc, ba ani za rok, jsi mlád. Máš dost času. A musíš poznat celou mou říši, její ústavu, organizaci, všechna odvětví průmyslu, od zemědělství a rudařství, hutnictví a těžby surovin až po výrobu nejjemnějších součástek. Pak se rozplyne gloriola, která snad dosud v tvé mladé duši klamně činí ze mne nadčlověka. Jsem pouhý inženýr, zkušený dělník v technické vědě. Rozdíl mezi námi je pouze praxe a věk. Mohl bych tě provést pomocí svého televizního přístroje celou říši, aniž by ses hnul z křesla, na němž právě sedíš. Ale nechci. Musíš cestovat. Všecko prohlédnout a hlavně - poznat horniny, jejich složení tě v mnohém překvapí. Ale teď je čas na pořádný odpočinek. Všecky myšlenky vyžeň z hlavy a spi."

Nemo políbil hocha na čelo a vyšel z ložnice. Arne ulehl. Jako by kdosi čekal na tento okamžik. Neviditelná ruka neslyšně zastírla okno žaluzií a ložnicí se rozlil modravý, jakoby měsíční přísvit, vyzařovaný ze stěn. Odkudsi vydechla příjemná vůně, směs růží, sušící se trávy, pryskyřičné vůně mladého jehličí...

V minutě usnul.

...

Procitl.

Hlubokými doušky sál do plic vůni ozónu, který v mírném vánku proudil komnatou. Jak dlouho spal? Neví. Spíše by se měl ptát, spal-li vůbec. Vždyť dosud neznal spánku bez snění, jímž ho vždy obdařila až příliš štědrě jeho bujná fantazie. Teď však mu je, jako by byl jen na okamžik zavřel oči a na vteřinu či dvě jeho mozek vypnul činnost. Ale jak podivuhodně se cítí svěží. Jako by odpočíval mnoho hodin. Ani známky po těžkém, bolestivém návratu z říše snů do skutečnosti. Jeho všechny smysly jsou podivně čilé a on okamžitě chápe, kde je, co se událo a co ho očekává.

"Hej rup!" zavelel a rovnýma nohama vyskočil z lože.

Sotva se jeho nohy dotkly podlahy, vzlétla žaluzie vzhůru. Do ložnice vnikl proud namodralé záře. To nebylo světlo, jaké dosud viděl. Zaujat přiskočil k oknu. Ve výši planul - měsíc.

Jak je tohle možné? Vždyť to není Měsíc, jaký září na obloze, starý mrtvý druh Země. Průměr jeho kotouče je asi týž, ale nemá tvář. Je to čistý kotouč jako žlutý lampión. Je teprve chvíli v tomto tajemném světě a už nevychází z údivu. Svítí zde umělé slunce, které také hřeje. A teď září umělý měsíc. Jak skromný je Nemo! "Jsem pouhý inženýr," řekl, "všecko jsou stroje."

Nesmí se nechat unést. Bude vše, ať cokoli se objeví, vnímat jako stroj. Arne se ustrojil a vstoupil do Nemovy pracovny.

Nemo seděl v lenošce u stěny, v jejímž mělkém výklenku zářila mdlým svitem velká deska, jakoby z mléčného, průsvitného skla. Jinak bylo v komnatě úplně temno a jen mdlý přísvit desky slabounce označoval obrys Nemovy postavy, sněhobílých vlasů a bledé tváře.

"Přístup, Arne," zval Nemo, neodvraceje oči z desky. A jako by uhodl Arnův nápad: "Není to kratochvilný biograf. Sleduji svého robota a zároveň kontroluji práci Nelly."

"Nelly? Kdo je to, Otče?"

"Moje... můj feditel dopravy. Všecko se dovíš," hovořil Nemo jaksi úsečně. A vlídněji dodal: "Vzbudil jsem tě, poněvadž vím, že tě to bude zajímat," ukázal na desku. "Přisedni," pokynul na sousední křeslo.

Teprve teď Arne rozeznával, že plocha je oživena. Odkudsi z ohromné hloubky prozařovala světélka tvořící dvojité přímky a křivky, hvězdice a kruhy, které se však rychle šinuly jedním směrem, k dolejší hraně plochy, kde zmizely. Zato seshora nastupovaly nové obrazy, rychle postupující dolů, řidnoucí, až konečně zmizely a plocha ztemněla, ale ne tak, aby se od ní neodrážel černý stín čehosi, co vypadalo jako letící kobylka.

"Minul Budapešť," hovořil Nemo tiše, jakoby pro sebe. "Deset hodin v noci, podle středoevropského času. Za hodinu bude v Praze."

"Tak dlouho jsem spal?" podivil se Arne.

"Dopřál jsem ti devět hodin spánku, synu. Je to potřebná doba k zotavení mladého těla."

"A koho to sleduješ? Jaký úkol má ten robot?"

"Nese Jiřího."

"Ach!" vydechl Arne s účastí.

"Ano, synu. Věděl jsem, že tě to bude zajímat. Máme hodinku času. Pojd', povečeříme a oslavíme spolu Štědrý večer." Nemo se zvedl z křesla.

S údivem hleděl Arne na pružnou chůzi vysokého, statného a vzpřímeného stoletého kmeta.

Na prahu jídelny stanul Arne v úžasu. Rozsáhlá komnata tonula v záplavě růžového světla, které tryskalo z veliké koule, zavěšené pod vysokým stropem, jenž tvořil kopuli z bílého mramoru, kterým byly vyloženy také stěny. Povrch koule vyzařoval opalizující světlo, jež se lámalo v růžové a nažloutlé paprsky lahodící oku. Světlo bylo rozloženo tak podivuhodně, že žádný předmět nevrhal stíny. Zdálo se, jako by kulatý zdroj vytvářel po celé komnatě nesčíslné odbočky.

Arnova zvědavost měla tu mnohou příčinu k otázkám. Zůstaly však nevysloveny. Nebyl vhodný okamžik. A bylo zde také mnoho jiných překvapení, záhad a úkazů, nad nimiž také Arnovy chemické znalosti stanuly v rozpacích. Například zvláštní vůně, které se rychle střídaly. Byl si jist, že kdyby zavřel oči, bude mít pocit, že se vznáší nad rozkvetlými nivami, hned zas nad hlubokými hvozdy, rozdýchanými letním vedrem, tu opět se noří do vlhkého záparu tropických pralesů s přesyceným ovzduším orchidejí a jiné omamně květeny, ze které v nejbližším okamžiku je přenesen na prahnoucí úhor, z něhož konejšivě a kamarádsky vane mařinka, mateřídouška, a vzápětí se měkce ukládá na kupku napůl uschlého sena... Všecky tyto odstíny provanuly komnatou v několika okamžicích.

Ale ani nad touto záhadou neměl čas přemýšlet. Jeho oči upoutal nádherný vánoční strom, stojící v půlkruhovitém výklenku v čele jídelny. Jakoby tažen magnetickou silou přiběhl k němu.

Co je to vlastně? Jehličnatý strom, ano! Ale je to smrk či jedle? Borovice? Tis nebo cypřiš? Z každého z nich něco má, všem je podoben, ale není to ani jeden z nich. Od každého se něčím liší. Není zelený. Jeho jemné nitkovité jehličky je... jakou má vlastně barvu? Základní snad stříbrou. Ale hraje do zlatova a v houští, kde se větve blíží ke kmeni, mihá se a vlní spleť v měnivých oblačcích duhy. Není na něm ozdob, oněch cetek, v jakých si libují pozemšťané. Stojí tu zcela holý, jak byl stvořen.

"Také výtvor?" obrátil se s hlasitým projevem konečného údivu tázavě na Nema.

"Ne, rostl sám. Vidiš přece nádobu, do níž byl přesazen i s hlinou. Po vánocích půjde zase na své místo do parku. Navykl už na tuto každoroční výměnu. Dnes je právě po padesáté symbolem pokoje a míru lidem dobré vůle."

"Jaký je to strom?"

"Nevím sám. Byl to obyčejný smrk podle semena, z něhož jsem jej vychoval. Teď je to zrůda."

"Zrůda!" vyklouzlo káravě z Arnových úst. "Pohádková krása, Otče."

"Pro oči ano, ale vzhled často klame. U živočichů i rostlinstva, nerostů a všeho. Nejkrásnější hadi, houby a květiny jsou nejjedovatější. Krásný tygr je nejkřutější. Tenhle strom není sice ani jedovatý, ani krvelačný, ale je nemocen. Jeho krása je chorobná. Žije sice už přes padesát let, ale to je chvilka. Je stále ještě mládě mezi svými bratry, jejichž stáří se nedožije."

"Nač stůně?"

"Na slunce. Právě slunce. To mu zde nemohu dát. Jeho krása je totéž jako ruměnec na úbělové pleti dívčí tváře.

Hřbitovní růže!" končil Nemo.

Uprostřed komnaty stál bíle prostřený stůl a na něm tři přístroje. Tři křesla. Kdo bude třetí...? Arne nabral dechu k vyslovení této otázky, když vtom se ozval jemný zvuk, krátký harmonický tón.

"Zapovíдали jsme se. Nelly nás zve k televizní ploše," řekl Nemo.

Je zbytečné, abychom líčili Arnovo vzrušení a dojetí, s jakým hleděl na rodinu Bradovu, sklíčenou smutkem a starostmi. Obraz byl tak živý, jako by Arne hleděl do jejich pokoje oknem.

A pak viděl vše.

Jeho rozčilení vyvrcholilo, když viděl Pavla Holana, jak uložil Jiřího bezvládné tělo na lože. Tu se už nemohl zdržet otázky:

"Není mrtev, Otče?"

Ale další děj mu dal odpověď. Nebyl by živ, kdyby zděšení v Pavlově tváři nebylo se mírnilo a Holan nepřiskočil k telefonu. Jistě volá lékaře!

A když po chvíli napětí viděl Arne do ložnice vstoupivšího muže, zvolal ulehčeně:

"Doktor Kálat. Dobře ho znám!" A po chvíli: "Tváří se vážně. Ale nikoli beznadějně. Zná jeho způsoby. A teď odcházejí spolu... to je Holanova pracovna. Pijí víno. Ach, Otče, zotaví se Jiří?"

"Doufám. V nejhorším případě mohu i já... mám prostředky, ale to je teď předčasné. Nuže, pojď, hochu! Jiří je v dobrých rukou a my můžeme oslavit Štědrý večer."

Vešli do jídelny.

Nemo usedl v čele stolu a pokynul Arnovi do křesla po své pravici. Arne ani nezpozoroval, že kmetova bílá ruka spočinula na ozdobném opěradle křesla a prst se přitlačil na levé oko vyřezávané lví hlavy. Nebylo slyšet žádný zvuk. Ale zato se něco událo. Oba závěsy, visící po obou stranách výklenku, v němž stál vánoční strom, se hnuly a v nejbližším okamžiku zmizel vánoční strom za těžkou, blankytně modrou portiérou. Současně bylo slyšet slabý šelest, při němž se modravé závěsy mírně vlnily, jako by za nimi vanul průvan. Ale to netrvalo dlouho. Už za několik vteřin byl zase klid. Komnata náhle zšeřela.

Arne, zaujat touto proměnou, hleděl na závěsy a nezpozoroval proto nový pohyb Nemovy ruky na lví hlavici. Náhle se portiéra rozhrnula a Arne - vykřikl údivem.

Kolem stromu vířily roje světélka. Svatojánské mušky? Ne. Tato světélka byla mnohem větší a jejich jas se stále měnil. Byl to úchvatný roj hvězdiček měnících barvu, velikost i tvar. Ale nejúžasnější bylo, že světélka prolínala větvemi, ba i pnem, a nezanikala ani v nejhustších spletech. Některá z nich usedla na konec snítky, plazila se ke kmeni, po němž spirálovitě běžela vzhůru, až konečně na nejvyšší špici stromu splynula v krásnou duhovou hvězdu.

Svět by měl jen název - pohádka. A toto slovo bylo také jediné, které naplnilo celou Arnovu duši, a i když nevyšlo z jeho úst, bylo přece vydechnuto.

Z blankytného závěsu, jakoby z modré oblohy, vyplul bílý zjev jako úbělový obláček. Zároveň všecy ty na stromě skotačící a rejdicí hvězdičky, až na tu, která tkvěla nehybně na jeho vrcholku, slétly se na bělostný zjev, vířily kolem něho, oslňující tak, že Arne nemohl určit jeho tvar.

Zjevení zvolna plulo, až stanulo ve středu výklenku před stromem, podélný bílý útvar, kolem něhož vířily serpentiny duhově zářících stuh.

A tu světelný rej ustával. Pozvolna utkvívala světélka na místech jako by tropické světlušky přilnuly k medonosným květům. Tak se postupně tvořil obrys dívčí postavy, zahalené v bělostnou řízu. A nyní splynulo ze rtů mladíka tiše vydechnuté:

"Pohádka!"

Jako vyplašeny tímto lidským zvukem, vzlétly světlušky, zakroužily, rázem se seskupily kolem zlatovlasé dívčiny hlavy, utvořivše kolem ní hustý věnec jako diadém z velikých drahokamů, a v nejbližším okamžiku jako vyplašený roj rozlétly se zase a v pravidelném rozřídění usadily se na větvích a snítkách stromu.

Teď stála zteplá dívčí postava v úchvatné světelné dekoraci. Ačkoli Arne nebyl snilkem, vnímal i toto kouzlo jako přelud, výtvar geniální Nemovy techniky.

Ale tu zazněl Nemův hlas:

"Pojď, Nelly! I tobě jsem uchystal štědrovečerní překvapení!"

Dívka vykročila. Zvolna, snad z ostychu, ale spíše užaslá, neboť její široce otevřené oči tkvěly na Arnově tváři, blížila se ke stolu, u něhož Arne, jako by zvedán tajemnou mocí, už chvíli stál, křečovitě svíraje opěradlo křesla. Konečně stanula dívka před chlapcem. Její jasně modré oči se vpíjely do Arnovy tváře. Hoch sklopil zrak. Je to děvče šílené? Jaký je to mrav, aby se dívka takhle dívala na mladého muže, jehož vidí poprvé? Všecko kouzlo zmizelo.

"Moje vnučka," představil ji Nemo. A vida změnu v Arnově tváři, dodal: "Je to ubohé dítě. Celý svůj život strávila zde, v podzemí. Neviděla dosud člověka, kromě svého otce, několika mých spolupracovníků a mne, vesměs starých mužů. V tomto okamžiku vidí poprvé - lidské mládí. Je jedinou ženou v mé říši. Nemá kamarádky. Proto se nediv a nezazlívej jí, je-li udivena tvým zjevem."

Bledé rty Nelly se otevřely:

"Kdo jsi?" splynula z nich tichá otázka.

"Můj syn," odpověděl Nemo za něho.

"Syn? To je divné. Já jsem tvou vnučkou. A tenhle člověk... to je přece hoch, jak mně o mladých lidech vyprávěl tatínek. Což není spíš tvým vnukem, mým bratrem?"

"Je také tvým bratrem, Nelly"

"Dědečku, už vím. Je to robot! Tvůj nový objev! Nejdokonalejší výrobek v továrně na třetím horizontě, evropská oblast, čtvrtá sekce."

Nemo zrozpačitěl. "S tím jsem nepočítal," usmál se.

"Ach, vidíš, dědečku, že jsem bystrá! Uhodla jsem!" jásala dívka. "Ale to tě přece nemusí rmoutit. Je hezký. K nerozeznání od skutečného lidského mláděte. Jeho paže i tváře jsou tak měkké. Není z kovů jako jiní roboti. Mluví také?"

Chápe? Je možno s ním hovořit? Mohu si s ním hrát?" chrčila ze sebe.
"Zadrž, Nelly! Vnímá jako ty i já a každý člověk. Vždyť je to..."
"Ach," zvolala nadšeně. "Děkuji ti, dědečku, za tuto velkolepou hrač..."
"Dost!" zakřikl Nemo vnučku, která ulekaně zmlkla. "Představuji ti Arna Farma, syna učence, který byl mým dočasným hostem. Snad se pamatuješ na dva muže, kteří nedávno byli u tebe - jedním z nich byl Arnův otec."
"Tedy přece člověk? Mladý muž? Ale pak není tvým synem!"
"Ode dneška je. Přijal jsem ho za syna. Jeho otec zemřel."
"Ach, ubohý! Jsi tedy sirotek jako já, a také tak mlád? Odpověz přece, ať vidím a slyším, že mluvíš!" vybízela naléhavě.
"Otec má pravdu," řekl Arne.
"Ó, jak příjemný hlas máš. Budeš mým kamarádem?"
"Bude mi ctít, dosáhnu-li vaší důvěry, slečno Nelly," uklonil se Arne.
"Slečno Nelly? Co je to - slečna?" rozšířila dívka udiveně oči.
Tonul v rozpacích. Jak jí to má vysvětlit?
"Oslovení, jehož lidé užívají pro dívku. Není ho třeba mezi vámi. Jste bratr a sestra. Nelly a Arne," vysvobodil ho z rozpaků Nemo, "A teď usedněte k večeři!"
Do jídelny vstoupil komorník s mísou.

Kapitola pátá ARNOVY PRVNÍ POZNATKY

Arnův spánek byl zrovna tak bezesný jako včerejší. Byl to naprostý duševní i tělesný klid. A stejné bylo i procitnutí, celou jeho bytost naplňovalo podivuhodnou svěžestí a novými silami.
Jako by čas nebyl pánem. Nikde neviděl hodiny. Ani v ložnici nejsou. Vstal. Žaluzie vzlétla vzhůru a do ložnice vniklo sluneční světlo. Ustrojil se. Dnes je Boží hod. Pracuje i dnes Nemo a jeho říše, nebo všechno odpočívá?
Tiše a opatrně otevřel dveře Nemovy ložnice, kterou musel projít do pracovny.
Lože bylo prázdné.
Zastihl Nema v pracovně, sedícího v křesle, jeho energická tvář se vlídně usmívala Arnovi vstříc.
"I dnes pracuješ, Otče?" tázal se Arne, skláněje se k Nemově podané ruce.
Kmetova levice jemně nadzvedla hochovu hlavu.
"Nazýváš-li studium prací, pak ano," odpověděl s úsměvem. "Ale myslím, že moje činnost nezasluhuje názvu práce. Učím se, studuji, hloubám a bádám a své výsledky dávám pak provádět jiným, kteří pracují. Naštěstí není té práce mnoho, alespoň ne té tělesné dřiny pro člověka v mé říši. Tu vykonávají stroje. Ale tys dosud nesnídal, Arne. Pojď, posnídáme."
Jakmile vešli do jídelny, vstoupila jiným vchodem také Nelly. Její zjev působil na Arna teď zcela jinak než včerejšího večera. Štíhlá postava byla zahalena v šedivou řízu splývající až ke kotníkům a přísně halila šíji a paže až po zápěstí. Na jejím úboru nebylo nejmenší ozdoby a stejně tak ani v rusých vlasech, spletených ve dva dlouhé copy. Bledá, průsvitná pleť její tváře působila tísnivým dojmem chudokrevnosti, rty byly sice dobře kreslené, ale zbarvení bylo neznatelné. Modré oči, které však teď, v denním světle, jako by vybledly a jimž do jisté míry dodávaly půvabu a hloubky jen husté temné řasy a rovné, ostře kreslené obočí, vše to působilo dojmem dívky, jež právě vyšla z kobky přísného kláštera.
Jaksi strnule, jako mechanická loutka kráčela k nim.
"Buď zdrav, dědečku, i ty, Arne," splynulo tiše z jejich rtů.
"Také ty buď zdráva, Nelly," opětoval Nemo vážně pozdrav, zatímco Arne vstal a němě se dívce uklonil.
Nelly se sklonila nad kmeta, přijímajíc na své bílé čelo polibek, pak se vztyčila a její oči rozpačité utkvěly na Arnově tváři. Několik okamžiků stála mladá dvojice proti sobě v rozpacích.
Po snídani, obrátiv se k Arnovi, řekl stařec: "Půjdeme do mé pracovny. Je příliš mnoho věcí, které ti musí být objasněny, dříve než tě vyšlu k objížděce."
V pracovně napadla Arna otázka:
"Otče," začal, usednuv do křesla proti Nemovi, "Jiří měl s sebou paprsky smrti, když jsme byli vysazeni v tom pekle. Co se s nimi stalo?"
"O tom nevím. A bylo by povážlivé, kdyby se dostaly do nepovolaných rukou," hovořil Nemo zamyšleně. "Ale můžeme se podívat," stiskl na stěně knoflík.
Ve výklenku se objevila známá televizní deska, prozářená mírným modravým svitem. Nemo uzavřel okenice a komnata ztemněla. Stín kmetovy postavy zmizel za tapetovými dveřmi, jež se neslyšně otevřely. Arne si netroufal starce následovat.
Po několika okamžicích chlapcovu pozornost upoutala změna. Zpočátku jako by se po obrazovce televizoru lily proudy vody. Ale brzy vnímal lépe: měl pocit, že letí tak závratnou rychlostí, že oko nestačí pozorovat změnu prostředí.
Po několika minutách se obraz změnil: na ploše, či lépe kdesi hluboko pod ní nebo za ní, válely se kotouče neprůhledné mlhy či kouře. Ale to trvalo jen okamžik a Arna zachvátil děs: jako by stál zase na známém pekelném útesu. Dobře poznával to místo, ačkoli jen na okamžik probleskovalo z chuchvalců dýmu.
"Vidíš něco?" slyšel z druhé místnosti Nemovu otázku.
"Jen matně poznávám ten útes," odpověděl.
"Posvítíme si," Nemo vstoupil do pracovny. Usedl za svůj psací stůl a stiskl jednu z mnoha páček. Pojednou se v ostrém světelném kruhu objevilo - kukátko.

"Zde je!" vykřikl Arne a uchvácen skutečností výjevu přiskočil k desce s úmyslem uchopit přístroj.

"Jen klidně, Arne," ozval se Nemo, "jsme tisíce kilometrů daleko. Poznáváš je?"

"Ano, Otče. Ale chybí baterie, kterou měl Jiří na opasku. Kabel je přetržen."

"Bez baterie není přístroj k ničemu," řekl Nemo. "Ale musíme mít jistotu."

"Což abys pro něj poslal robota?"

"Ne. Nestojí za to ta hračka. Spíš... Ano, takhle!" vykřikl Nemo ostře.

V následujícím okamžiku se Arnovi zatajil dech: celá televizní plocha vzplála rudě fialovým světlem a ve zlomku vteřiny ztemněla. Po několik okamžiků nebylo na ní vidět než temně hnědou nebo černou divoce vířící hmotu... a pak zase to klidné, chladné světlo ozařovalo strašlivě, jako ve smršti se zmlátající spousty vod, vařících, vytvářejících propasti, strmé stěny a sloupy, jež se tříštily a řítily ve výbuších vřelé páry, která z nich vyrážela jako dým z jícnu děl.

"Co to bylo, Otče?" zeptal se Arne.

"Totéž, co s lodí. Kulový blesk. Zničil jsem útes, který tobě i Jiřímu způsobil tolik útrap," odpověděl Nemo klidně.

"Pojď, Arne," pokynul potom chlapci a vedl jej k tapetovaným dveřím.

Octli se na ochozu před ohromným glóblem. Na kopulovitém stropu nad glóblem tkvělo cosi nestvůrného, co bylo možno přirovnat k obrovskému pavouku sekáči, jehož několik metrů dlouhé nohy byly hvězdovitě rozloženy po kopuli. Jen jedna z nich visela dolů a konečný dráp, ostrý jako jehla, dotýkal se povrchu této malé zeměkoule v bodu mezi Sumatrou a Jávou.

Pokud mohl Arne z místa, na němž stál, přehlédnout glóbus, byl povrch temný a nehybný, ale v matném namodralém svitu, jež vyzařovaly stěny kruhové komnaty, bylo přece vidět indigově modrou, jakoby hedvábnou plochu moří, z níž vystupovaly podivuhodně jemné a přesné útvary pevnin a ostrovů s tak dokonalou plastikou, jako by se na tuto část Země díval z nesmírné výše, odkudsi až ze sférických oblastí Měsíce hvězdářským dalekohledem.

Zcela jiný vzhled mělo však místo, kde tkvěl pavoučí dráp. Celý Sundský průliv mezi Sumatrou a Jávou byl odkudsi z hloubi glóbu prosvěcen a to budilo dojem, jako by v hlubinách této části moře buďto sám mocný podmořský sopečný živel nebo množství silných reflektorů zespod prozařovalo na povrch hladiny.

Ale přesto byl obraz ve středu průlivu matný, zahalen v měnivá oblaka mlhy či dýmu, ozařovaná rudými, žlutými a fialovými záblesky. A nejrůzněji dojímal bod poněkud stranou od drápového hrotu, kde planul stále rudý zdroj, v pravidelných přestávkách zvyšující jas do růžova, žluta - až do jasné běli; tu se pak na okamžik objevil nad tímto místem uzel fialových jisker a záblesků a současně se vířící chuchvalce seskupily kolem úkazu v pravidelný kroužek.

"Krakatoa?" otázal se Arne.

"Ano, její pravidelné výbuchy. Zde můžeš, hochu, pozorovat, co žádnému smrtelníku není dovoleno. Ani nejdokonalější letoun, ať z jakéhokoli materiálu, by neodolal v této výši žáru a nárazům, každý živý tvor by byl v okamžiku rozdrcen."

"Myslím, Otče, že pozorujeme obraz z výše několika set kilometrů," namítl Arne.

"Náš pohled na zeměkouli je z výše ještě mnohokrát větší. Ale zde, nad Sundským průlivem, jsme teď přesně pět tisíc metrů. Nedívím se ti, že nemůžeš odhadnout vzdálenost, neboť tu působí spojka i rozptylka současně. Jako by ses díval jedním okem dalekohledem a druhým jeho obráceným koncem. Je to velké zmenšení a současně ohromné přiblížení."

"Nechápeš," pokračoval Nemo klidně. "Nic si z toho nedělej, chlapče. Pochopíš později, až ti postupně všechno vysvětlím. Není to žádný zázrak. Šťastná myšlenka, nic víc, jako vždy a ve všech technických objevech. Prozatím ti vysvětlím manipulaci, neboť tu budeš brzy potřebovat, abys mne mohl zastat v kontrole zemského povrchu. Hlavním hustičem záporné elektřiny je tohle těleso," ukázal Nemo na kouli pod kopulí.

"Tyče, jak vidíš, jsou teleskopické a kloubovitě, takže se podle potřeby prodlužují a smršťují, ohýbají a napřimují, slouží za kontakty s jednotlivými místy na zeměkouli. Nyní tedy jsem spojen s oblastí Sundského průlivu."

"Řekls, Otče, že kondenzátor je nabit elektřinou zápornou. Pak ale musí glóbus být napojen elektřinou kladnou."

"Ano."

"Ale glóbus, jak vidím, je dokonalým modelem, kopií skutečné zeměkoule?"

"Dokonalou kopií. Glóbus je v ohraničení a rozměrech zemské souše a vod na milimetr přesný a shodný se Zemí. A stejně tak se shoduje reliéfně, plasticky jeho povrch. Ba víc! Glóbus žije současně se Zemí. Každá změna na povrchu Země, ať ji způsobil živel nebo lidská či jiná bytost, objeví se také v tomtéž okamžiku na povrchu glóbu. Seběmenší hnutí půdou na zemském povrchu se projeví na glóbu. Dmutí moře, laviny, sněhové závěje, vzrůst rostlinstva, dolování, bourání domů a stavby, žně, kácení lesa, vše je na něm zaznamenáno. Ba, i když si děti někde hrají v písku. Ovšem, vše v přesném poměru velikosti, v jakém je rozměr glóbu, jehož průměr je deset metrů, k Zemi, jejíž poloosy činí: $a=6377,4$ kilometru, $b=6356,1$ kilometru, z ploštění $a-b/a = 1/299$. Glóbus je vlastně ve stálém kontaktu se Zemí. Všecky změny na povrchu, o nichž jsem se zmínil, které na Zemi znamenají mnohdy veliké katastrofy, jsou na glóbu ovšem nezpozorovatelné. Ale tu, chci-li některé území vzít "pod drobnohled", stačí malý dotyk toho pavoučího drápu. Glóbus je totiž napojen elektřinou..."

Nemo vedl mladíka ochozem kolem glóbu, který se zvolna spouštěl, až kraje severní točny byly v úrovni s ochozem. Nato glóbus vystupoval, až jižní točna tkvěla nad nimi. Výsledek byl ohromující. Celé to těleso v průměru deseti metrů se vznášelo volně ve vzduchu. A tu Nemo doplnil Arnův úžas slovy:

"Země se otáčí kolem své osy za 24 hodiny. S ní letíme my a s námi navlas současně udržuje koloběh toto úžasné těleso, jaká síla je udržuje ve vzduchu, neodvislého na zemské přitažlivosti, ale udržujícího zemský koloběh? Milý Arne, chlapče, je to - zdobnělá Země! Do nejmenších podrobností přesný obraz, přelud Země, kterou vytušila ona nepředstavitelná a úžasná síla, otec všech těch myriád světů a slunců, hvězd a všeho, co se nazývá vesmírem, toho nepojimatelného nekonečna, a vytvořila jej téměř v okamžiku zde, v tomto prostoru, který byl v té chvíli jen vzduchem,

neboť pak teprve jsem pro tento nový satelit místnost postavil a upravil. A teď se mně tahle nová neznitelná oběžnice výsměšně šklebí do tváře, ale zároveň je poslušná všech mých rozkazů, vyzvídám-li její tajemství na povrchu. Potměšilý a mladý zrádce, bídné, zrádné dítě své vlastní staré matky. Ale jen napovrch. Do svého jádra nedovolí ani jediný pohled. Chtěl bych vědět, jak se v něm jeví moje říše. Musí tam přece také být! Ale tu je neproniknutelný. Moje světlo pronikne všude a všim ve světě. Ale v tomhle zdobném přeludu hasne. Když jsem zkoušel účinek svého umělého slunce, ovšem zmenšeného na milimetrový obvod, bylo to právě v bodě, kde na glóbu je Creusot. Zjistil jsem, že se účinek projevil, ale ve skutečném Creusotu."

"Jak jsi to zjistil, Otče?"

"Na televizní desce. Milimetrová miniatura slunce proletěla jednou z vysokých pecí tamějších tavíren a způsobila zlý výbuch. Musíš totiž vědět, že moje umělé slunce má v každém svém atomu týž žár jako skutečné - 5840 stupňů - a v jeho tepelné energii, kterou v jedné vteřině vysílá na Zemi, je dvě stě padesát bilionů koňských sil. Nuže, účinek se projevil v Creusotu, ve Francii, asi dvacet tisíc, ba víc kilometrů odsud. Zatímco jsem je chtěl mít pět metrů od sebe, ono bylo na těle staré matky. Bojím se mocnějšího pokusu, ačkoli mám k tomu prostředky. Něco mne varuje, že bych - zničil glóbus - zničil skutečnou zeměkouli, jež by se roztříštila v atomy. A tak, synu, mám zde," ukázal Nemo na glóbus, "dobrého sluhu a spolehlivého vyzvědače, je to ale něco, co jediné staví nepřekonatelné hranice mé moci. Tedy do jisté míry můj - pán. Co jsem si zcela a bezvýhradně nepodmanil, je vždycky ještě nade mnou. Ale pojď, Arne, pojď raději odtud! Nerad zde dlouho pobývám."

Kapitola šestá

Z PEKLA PĚT KROKŮ DO RÁJE

Vešli do pracovny. Už na prahu stanul Arne v úleku, neboť komnata tonula v plápolavé záři, jako by vznikl požár, jehož zdrojem byla televizní obrazovka.

"Hoří!" vykřikl.

"Nelekej se!" uklidnil ho Nemo. "Je to zase jen televizní obraz. Sedni si vedle mne. Jsme teď bezprostředně nad hlavním jícnem Krakatoy. Obrň svou vnímavost a nervy, hochu, neboť učiním pokus, který - zdaří-li se - bude pravým vstupem do pekla. Řekl jsem, že glóbus nedovolí nahlédnout do svého nitra. Tím myslím do stakilometrových a větších hloubek. Nuže, chci se pokusit vniknout co možno nejhlouběji do kráteru Krakatoy."

Usedli k obrazovce. Nemo zvolna otáčel usměřovačem: plápolavý uzel, ohromné klubko ohnivých hadů, nesčíslné spleti vybuchujících mas, celé smrště explozí, provázené oslnivými blesky, vše jako by jim letělo vstříc, či jako by se oni řítili do této nepopsatelné hrůzy, která pozvolna vyplnila celou televizní plochu.

A pojednou - ne! Arnovy nervy nemohly snést pohled a z jeho úst se vydral příškrčený sten.

"Klid! Vzpamatuj se, chlapče!"

Nemovo napomenutí přišlo včas. Mladík semkl rty, začal pěstí.

Marně se snažíme vypsát obraz tak, aby odpovídal skutečnosti. Arne měl pocit, že se noří do nitra tavící pece, jejíž obsah vřel, koulel se a válel, tryskal a vybuchoval - stále hloub a hlouběji.

Náhle vše zmizelo a plocha ztemněla.

"Jsme u konce," hučel Nemo. "Nejvýš dva tisíce metrů dovolil nám Pán nahlédnout pod zemský povrch. Hloubka, které odpovídají hornické šachty. V poměru k Zemi je to asi tolik, jako bychom pod povrchem glóbu nahlédli do hloubky patnácti milimetrů, což při jeho průměru desíti metrů neznamená - pranic."

Nemo otevřel okenici a komnatou se rozlilo denní světlo.

"Co je ti, Arne?"

Hoch seděl v křesle zhroucený, zbledlý, s vytřeštěnými očima, stále ještě upjatýma na ztemnělou televizní plochu.

"Prošel jsi ohněm, chlapče. Muselo to být, abys nebyl překvapen pohledem, který se ti naskytne při objíždkách spatříš podobné jevy. Nebudou sice tak divoké, ale budou to jezera a tůň žhavého magmatu, tedy skutečnost, a ne pouhý obraz."

Arne ani nezpozoroval Nemův pohyb. Cítil jen, že se komnatou rozlila povědomá vůně svěžího horského vzduchu, která mu v několika vteřinách vrátila ochablou svěžest. Nemo usedl do lenošky a začal vyprávět:

„Je mnoho pověstí o vzniku světa, jak se nesprávně říká naší planetě Zemi, neboť svět je filosoficky vše, co existuje, všechny ty nesčíslné myriády nebeských těles, hvězd, stálic i oběžnic, sluncí, z nichž každé je vládcem a držitelem koloběhu a jistě i života na nesčetném množství planet. Naše Slunce je jedním z mnoha a mnoha takových vládců a už v jeho soustavě je naše Země jako zrnko písku v saharské poušti. Pod slovem svět nutno tudíž rozumět celý vesmír, ono nepředstavitelné Nekonečno, jehož pravý význam nemohou ani všechny vědy společně obsáhnout.

Rozluštění, jež by naprosto nepopíratelně prokázalo genezi či zrození světa, zůstane asi věčně jen hypotézou, domněnkou, myšlenkou platnou vždy jen potud, dokud se nevyskytne nějaká jiná, nová, která jí odpírá. Tak vzniklo už mnoho teorií, tedy zase jen domněnek, podepřených pouhými naukami, přechodnými a pomíjejícími.

Mikuláš Koperník, kněz a hvězdář, který žil v šestnáctém století, je původcem heliocentrické soustavy, která učí, že kolem Slunce obíhají všechny planety i se Zemí. Kopernikovu soustavu zdokonalil v tomtéž století německý hvězdář Kepler, o několik let po něm italský fyzik Galileo Galilei a skoro sto let po nich anglický hvězdář a fyzik Newton odvodil i s důsledky svůj gravitační zákon, podle něhož výpočty pohybu planet vypracoval francouzský hvězdář Laplace.

Domněnky o původu světa se dělí do dvou skupin:

Podle německého filosofa Kanta z osmnáctého století byl prvotní stav vesmíru mrakem volně se pohybujících částic, jakási mlhovina z molekul či atomů, které se spojovaly a pozvolna během nesčetných věků přibíraly na objemu. Druhá skupina vědců věří v nauku Laplaceovu, který hlásal, že se sluneční soustava utvořila z vířící mlhoviny plynové. Vždyť

počátkem nynějšího století uplatňuje mnoho učenců své různé názory, doplňky a nové objevy, ale zase jsou to jen dohady a domněnky."

Nemo utíchl. Jeho oči hleděly kamsi do neurčita, tvář byla ztuhlá, jako vytesaná z kamene, tělo nehybné. Jako by v něm nebylo duše, jako by bloudila kdesi ve vesmíru, o němž začal svůj výklad.

Konečně oči kmetovy oživily; hluboce vydechl, přetřel si rukou bílé čelo a rozhovořil se:

"Arne, synu můj, dosud vždy mám nevýslovný pocit nicoty vlastní bytosti, vzpomenu-li na úžas, v němž jsem v pravém slova smyslu tonul v těch chvílích, kdy se tvořil ten strašlivý glóbus. Tu jsem teprve poznal, čím je člověk proti přírodě! A věru, uchvátila mne hrůza. Bezděčně a mimovolně vtírala se mi myšlenka na bájesloví, na pověsti, na bibli.

Hochu! Starověcí filosofové byli přesvědčeni, že vesmír je bytost oduševnělá.

Ať jakkoli, musí tu být jakási pro lidský rozum nepojímatelná síla, která vládne nad Nekonečnem a řídí ten nepředstavitelný koloběh, víření a smršť, zdánlivě nesmírný chaos, zmatek, v němž ve skutečnosti je tak přísný pořádek a kázeň, že se mu nijak nevyrovná ani nejvzornější lidská organizace.

Vím, že tě zklam, očekáváš-li nějaké přesné, podrobné a pochopitelné vyličení vlastního děje. Ale povím ti vše, co jsem viděl.

Moje slunce, které září vysoko pod klenbou zemské kůry, vzal jsem si za hlavní nástroj. Spojil jsem teorii Kantovu s Laplaceovou. Využil jsem učení Faye, ačkoli jeho názor se neuplatnil. Vzal jsem i v úvahu Moreuxa, který teprve před patnácti lety udával původ planet srážkou a plynovými průniky slunečního tělesa s mrakem meteoritů, a neopomenul jsem ani Moultona, podle něhož povstaly planety tím, že se Slunce přiblížilo k nějaké hvězdě. Ani na Jeanse, Kienla, Nölka a jiné učence jsem nezapomněl.

Všechny tyto teorie jsem vzal na pomoc k praktickému pokusu. Ze všech jsem přijal jejich trest, jádro. Uvařil jsem jakýsi extrakt. Vypočetl bilanci. Vyšla mně rovnice, klíč, který podle předpokladů měl otevřít dveře k tomuto tajemství. Přistoupil jsem k provedení. Droboučkými umělými slunci jsem způsobil v klenbě v okolí ústředního svého slunce salvu výbuchů. Snad to ani není správný název. Bylo to spíše rozmělnění, roztříštění nepatrné částičky klenbové hmoty v molekuly, v atomy. Ba, je možno, že i atomy byly rozbity.

Účinek se neprojevil ihned. Alespoň jsem ho nepozoroval. Teprve druhého dne jsem viděl podivné světelné úkazy na svém slunci, duhový lom jeho dosud jasných paprsků. Tento úkaz ale nezůstal dlouho nezměněn. Náhle slunce zvětšilo svůj objem a pak z něho vyšlehly vířivé roje, které se jakoby odstředivou silou spirálovitě vymršťovaly. Tu jsem viděl, že jsem mimovolně vytvořil mikrokosmos, zmenšený vesmír pod klenbou své říše, nad svým domem. Bylo nutno rychle jednat. Stál jsem před úkolem, zachytit tyto atomové či elektronové částice, které z mého slunce - neboť, jak jsem už řekl, je to též zdroj jako vesmírné Slunce - stejnými protuberancemi z něho vystupují. Ale nejen zachytit. Musel jsem je shluknout jako stádo rozprášených ovcí a svést je do místa, kde jsem je chtěl mít. Tohoto úkolu jsem dosáhl zase pomocí mnoha rojů drobných sluncí, která jako pastýřští psi sehnala stádo dohromady, semkla je, tísnila stále více a více.

Snad už za hodinu viděl jsem ve výši sice průsvitnou, ale zřetelně utvořenou kouli, zcela obkrouženou malými slunci. Když útvar klesal, žasl jsem nad jeho rozměrem. Bylo třeba, abych jej ponechal hodně vysoko a podrobil procesu zhutnění. To už trvalo déle. Několik dní. Ale jeho objem se vůči hledě menšil. A zároveň houstl. Průhlednost se měnila v průsvitnost, až i ta zmizela. Pak jsem se odvážil a spustil tu vidinu níž, až konečně koule utkvěla, kde je dosud.

Bylo to podivné. Vyhlížela jako koule z neprůhledného skla či lépe z opálu, neboť v jejím nitru jako by cosi planulo. Do té chvíle jsem neměl pomyšlení vytvořit z tohoto útvaru zmenšenou Zemi, glóbus. Pracoval jsem jen na řešení otázky vzniku světa, tedy jakékoli planety. Měl to být jen pokus o věrohodnosti teorie učenců.

Hlavou se mi rozvířilo mnoho otázek:

Co teď s tím? Jaká je to vlastně hmota? A je to vůbec hmota? Není to jen mlhovina? Jak je možno, aby hmotné těleso, o průměru desíti metrů, volně tkvělo ve vzduchu? Což na ně neplatí zákon o zemské přitažlivosti? Roje sluncí nemohly tu působit, neboť jsem je už dříve zrušil.

A tu mě teprve napadlo: uděláš z toho glóbus. A pozoruhodné bylo, koule měnila svůj tvar přesně a shodně se zeměkouli. Než byl přesný plastický povrch vyroben, stal se z ní geoid.

Přistavěl jsem pro glóbus vhodnou místnost. Myslil jsem si, že mně bude dobrý ke studiu. Ale postupem času jsem nabýval nových poznatků o tajemných vlastnostech tohoto útvaru," končil Nemo.

"Otče, pak ale jsi ty skutečným tvůrcem," ozval se Arne. "A je nejvýš pozoruhodné, že Země potřebovala ke svému vývinu miliardy, ba biliony let, nikdo nemůže říci jak dlouho, a že ty jsi stvořil tento malý svět - v několika dnech."

"Nerouhej se, Arne! Opakuji, že já jsem měl jen nepatrný podíl. Konal jsem jen mechanickou práci. Tvůrcem je a věčně zůstane ten, kdo vesmír stvořil a kdo jej řídí."

Kapitola sedmá

NELLY VYSVĚTLUJE

Nemo sám vybídl svou vnučku, aby Arna provedla po nejbližším okolí paláce. A tak Arne poznával nové divy. Nemovo ústřední slunce ozařovalo do šíře i dále denním světlem obzor, jenž se na první pohled ani mnoho nelišil od pozemské krajiny. Ale podstatný rozdíl tu přece byl, když pohlédl vzhůru. Místo modré oblohy, v závratné výši padesáti, snad sta kilometrů, jako by se kupily těžké mraky, mnohem hrozivější oněch, jaké vidal hnát se jako předzvěst prudkých bouří, krupobití, rozběsněného živlu. Byly to pitvorné děsivé útvary, šedivě, rudě, žlutě i jinak zbarvené, ostře ozářené a namnoze odrážející světlo, takže se jejich povrch leskl jako stříbro a zlato, ba, někde se duhově lámaly paprsky ve hře pastelových barev, jako by tam byly valouny či hnízda drahokamů. Hrůzná krása, jejíž děsivost zvyšovaly ostře ohraničené černé stíny roklí, trhlin a propastí a naopak ohromných homolovitých hor či snad

nesmírných, sklovitě lesklých rampouchů.

Arne měl dojem, jako by hleděl zespoda na obrácenou měsíční krajinu, jak jí vídal na obrázcích. Jímala ho závrať při tomto pohledu. Ale také okraje obzoru se lišily od pozemského. Ačkoli před palácem se do daleka prostírala rovina, mizel okruh v dále několika kilometrů v šeru, neboť Nemovo ústřední slunce svítilo sice oslnivě, ale jeho objem snad nebyl větší než objem fotbalového míče. Ostatně bylo těžké odhadnout objem v té výši. Odtud bylo slunce vidět jen jako oslnivý bod úžasné výkonnosti světelné i výhřevné.

"Půjdemě dál?" Arne ukázal na rovinu před průčelím paláce.

"Nemyslím, že by tě tam něco zajímalo," pokrčila dívka rameny. "Je to jednotvárný a pustý kraj. Ale pojď, provedu tě parkem."

Obešli budovu, až stanuli před zadním traktem. Udiveně hleděl Arne na skupiny mohutných stromů a keřů. Veden Nelly krácel podél záhonů kvítí, v jehož tvarech poznával macešky, hledíky, kosatce, jiřiny a astry, pivoňky, lilie a všecku tu rozmanitou evropskou květenu zahradní i luční. Všechny měly tytéž tvary, ale byly bledé a bezbarvé. Došel také k tůni, v jejíž čisté vodě plavala a rejčila statná těla ryb a jejíž protější břeh mizel v záhadném šeru pralesa a džungle, na jehož hranici sluneční záře náhle hasla, jako by tato oblast byla oddělena stěnou výstražnou a varující: ani krok dále!

Bylo sice možno tůni obejít, nebyla příliš rozsáhlá do šířky, ale Arne viděl, že prales je oddělen silným a vysokým kovovým mřížovím.

"Obora?" zeptal se.

"Co je to obora?" nechápala dívka význam slova.

"Ohrada. Ohrazené místo, kde se chová a loví zvěř."

"Ach, tak! Nevím, Arne. Snad. Nikdy jsem tam nebyla. Ale bude to tak. Asi se tam chová dobytek a zvěř k zásobování. Vím jen, že je to blok T 16 na prvním horizontu podle dopravního řádu a že tam občas na rozkaz hospodářského vedení posílám vůz typu LV."

Z této odborné odpovědi Arne ovšem nezmoudřel.

Bylo smutné slyšet z úst dospělé dívky otázky, na něž by znalo odpověď každé desetileté evropské dítě. Ale zato přivádělo Arna v údiv, začala-li hovořit o dopravě. V tomto oboru byly její znalosti podivuhodné. I z jejích odpovědí v oboru elektrotechniky a strojnictví seznal, že dívka ví o těchto věcech přinejmenším tolik, co on sám, a ten objev ho potěšil.

"Chtěl bych vidět tvou kancelář," projevil Arne zájem.

"Co je to kancelář?" vzhlédla k němu udiveně. Inu, toť! Zase nechápe.

"Místnost, kde pracuješ, řídíš dopravu," vysvětloval dosti nevrle.

"Ach tak, pracovnu."

"Ano, pracovnu," opakoval.

"Proč tě zaráží to pojmenování?" tázala se nevinně.

Neodpověděl. Byl by jí musel říci, že v civilizovaném světě mají pracovnu jen ředitelé, šéfové a vůbec magnáti, nejvýš ještě učenci. Personál pracuje v kancelářích, dělníci v dílnách.

"Můžeš ji vidět! Pojď, ukáži ti ji. Snad tě bude zajímat," vybídla ho.

Vstoupili do zdviže, která s nimi rychle letěla vzhůru. Nelze říci, v kterém patře vystoupili, ale bylo to vysoko. Ze zdviže vstoupili do malé předsíně, do níž ústily jen jediné dveře.

"Sem nikdo jiný nesmí, zdviž je jen pro mne a nemá jiného spojení," vysvětlovala hrdě.

Arne užasl, sotva překročili práh.

"Tohle je tvá - pracovna?" vyhrklo z něho.

"Ano."

V duchu ji odprošoval. Neboť tohle nebyla kancelář. Ale také to nebyla pracovna. Bylo to úžasné ústředí, které mohla ovládat jen bytost, jež se dokonale vyznala snad ve všech oborech technické vědy. První dojem připomínal ústřední řízení veliké elektrárny. Ale když se Arne rozhlédl po místnosti, kterou bylo možno bez přehánění nazvat sálem, v němž byla mimo jiné velká vysílací stanice, telefonní a telegrafní ústředna, velká nádražní výhybkářská stanice, elektrotechnická laboratoř...

"Jsi spokojen?" vytrhl ho Nellin hlas.

"A to... to zde pracuješ sama, bez pomocníků?"

"Ovšem že sama. Na pohled je to snad složité, ale ve skutečnosti je to snadná práce. Vysvětlím ti podrobnosti: zde uprostřed ten malý stoleček, to je srdce, do něhož ústí všechny ty tepny a žíly, cévičky a žilky všech dopravních sítí. Křeslo u něho je můj trůn, z něhož mohu řídit všechnu dopravu, jízdní, leteckou i vodní. Ano, Arne, máme zde všechno: dráhy na kolejnicích, aeroplány i vzducholodi a stroje, které ovládají vodní hladinu a hlubiny. Na stolečku, jak vidíš, září teď bílé světélko, malinká žárovka, která hlásí, že je všechno v pořádku. Červená žárovka, kterou vidíš vedle, se dnes nerozsvítí, poněvadž je provoz jen na druhém horizontu. Třetí žárovka je zelená. Ta hlásí start a splnění rozkazů. Abys rozuměl, co je to horizont. Nemova říše má několik vrstev, ovšem jen místy, některé jsou níže, jiné výše, a všechny ústí sem do Centra, v němž právě jsme. Dnes je tu mrtvý klid, díky dokonalé práci robota na druhém horizontu."

"Mohu jej vidět?"

"Můžeš, přestože je na tisíce mil odtud, jako všichni ostatní, v ústředním nádraží."

Nelly usedla do křesla.

"Hleď, Arne," ukázala na řadu páček, označených I až VIII. "Osm horizontů máme celkem v dopravě. Zapojím druhý. A teď se dívej na tuhle destičku v čele stolu. Je to malá televizní plocha. Ukáže nám robota při práci."

Sotva byla páčka zapojená, objevilo se cosi, nad čím Arne nemohl utajit výkřik překvapení: jakási chobotnice, polyp.

Kulovité tělo, na němž nahoře tkvěla na úzkém krku kulatá hlava s třemi krátkými tykadly, na jejichž koncích se střídavě kmitala světélka: bílé, zelené a méně často červené.

Z kulovitého těla, složeného z mnoha vypouklých pásů či kotoučů, vyčnívaly nesčetné ostny, paprskovitě na koncích rozvětvené, v nichž Arne správně rozpoznal antény ke zvýšení energie elektromagnetických vln.

Robot byl umístěn na podstavci před velikou deskou pokrytou řadami páček a knoflíků, nad nimiž se rozsvěcovala a hasla opět barevná světélka.

To vše by dosud působilo dojmem stroje, automatu. Ale výkřik hrůzy, který se vydral Arnovi z úst, vyvolalo něco jiného. Z kulovitého těla vymršťovala se chapadla jako štíhlí, pružní hadi. Tu jedno, tu tři, někdy osm, ba víc, krátká, ale bleskurychle se rozvíjející a zase smršťující, svým koncem vždy přesně zasáhla tam, kde se rozzářilo světélko, jež pak ihned zhaslo. A nejzajímavější bylo, vzplanul-li někde na desce červený bod. Tu se k němu bleskurychle vztáhlo robotovo chapadlo a na delší chvíli ulpělo na páčce pod ním. Několik jiných se pak dotklo okolních páček a současně se rozkmitala červená žárovka na temeni robotovy hlavy; a z těchto kmitů četl Arne v Morseových značkách rozkaz: Brzdy! Chvilku poté: Čtvrtá kolej stát! - Šestnáctka výhybkou na třetí kolej! - Semafor na čtvrtou volno! - Osmnáctka vpřed!

Červený bod zhasl, rozzářilo se bílé světlo a chapadla se smrštila.

"Což ten robot je sám schopen dávat rozkazy v lidské řeči?" divil se Arne.

"Ano. Jediný ze všech. Ostatní mohou jen rozkazy přijímat a plnit. To je samostatný ředitel. Jeho organismus je tak jemný a dokonalý, že naň působí sebemenší závada a budí v něm akce k okamžité nápravě. A vždycky správně. Mohla bych ti, bratříčku, ukázat také ostatní oddělení v ústředním nádraží, ale tam je dnes klid. Pracují tam také roboti, jenže ne tak dokonalí, jsou závislí na mně. Neviděl bys nic zajímavého po tom, cos viděl teď. A pak..., je li na všech horizontech provoz, mohu i tam kontrolovat," končila.

"Ne, nechci, Nelly," řekl.

"Povím ti zatím, vysvětlím další," pokračovala uklidněna. "Tímto mikrofonom dávám rozkazy robotům na ústředním nádraží a také v letovnech a na lodích Veliké desky a kontakty, jak je vidíš kolem na stěnách, obsahují všechna potřebná spojení. Při obvyklém provozu mám mnoho práce. Ale dosud šlo vše dobře. Stane-li se někdy, že vznikne porucha na dvou místech současně, a to je zřídka, tu jednu z linek zastavím a uvolním, až se opraví porucha na druhé. Dosud se mi nestala žádná nehoda. Není to ani možné při zařízeních, jaká dědeček sestrojil."

"A což v noci? Nemůžeš přece stále..."

"Provoz je sice neustálý, ale v noci je omezen tak, že nepotřebuje dohled. Nu, od Nového roku bude vše jiné. Ale bude se mi stýskat. Přilíš jsem navykla této práci," končila zamyšleně.

"Snad ti ujde čas se mnou," ozval se.

"Ach, jistě. Bude mi veseleji. Ale to je ještě daleko. Slyšels přece, že pojeděš na obhlídku A to není na den ani na týden. Dlouho budeš vzdálen, Arne. Nu, aspoň několik dní, než odjedeš..."

"Ano, těch několik dnů," opakoval tiše.

Kapitola osmá ČTVRTÝ HORIZONT

Zklamali se oba v té naději. Ještě téhož dne řekl Nemo Arnovi, že zítra nastoupí okružní cestu.

"Milý synu," začal Nemo druhého dne při snídani, "vyjedeš. Vůz už čeká na čtvrtém horizontu. Nelly tě doveze k výtahu. Musíš poznat nejdříve základ všeho života a hybné i tvořivé síly v mé říši. Proto bude cílem tvé první cesty ústřední elektrárna, jejíž správce ti vše vysvětlí. Ve svém pokoji máš připraven oděv. Tak, milý hochu, rozluč se s Nelly."

Arne vstal a přistoupil k dívce.

"Sbohem, Nelly," šeptl a dotkl se rty jejího bílého čela.

"Sbohem, Arne," zaznělo sotva slyšitelně.

"Nu, nu, děti, jen ne tak smutně," usmíval se Nemo, a podav Arnovi ruku, řekl rázně: "Na shledanou!"

Ve svém pokoji našel Arne připravený oblek: z jednoho kusu ušitý kabátec i kalhoty neurčité barvy, podobný pracovnímu úboru montérů nebo letců. Oděv byl lehký a nebylo možno říci, z jaké je látky. Podobala se nepromokavému hedvábí, ale také velmi jemné kůži.

Oblékl se a nasadil si čepici, která se dala lehce proměnit v leteckou kuklu. Vrátil se do jídelny. Zde už zastihl jen Nelly. "Sluší ti to. Nijak se teď nelišíš od dědečkových spolupracovníků. A přece jsi jiný. Nevím, čím to je, ale... jsi jiný, bratříčku..."

"Doprovodíš mě k výtahu?" snažil se zakrýt své rozpaky

"Ano, ovšemže, pojď!"

Vedla ho dlouhou chodbou, na jejímž konci otevřela úzká dvířka.

"Vstup, Arne," pokynula do malé kabiny, "Zavřu za tebou. Pojedeš dolů. Hluboko dolů. Až přistaneš, vystup.

Nastoupíš do vozu, který stojí na nejbližší kolejnici. Vůz je celý tvůj. Jen v přední části, oddělené skleněnou stěnou, pracuje automat. Šťastnou cestu, Arne. A vrať se... brzy... a... zdrav. Budu tvou cestu sledovat. Nestane se ti nic, věř mi!"

Chtěl ji ještě něco říci, ale dvířka za ním zapadla. Vnitřek kabiny se rozzářil modravým svitem a už pocítil, že klesá.

Sestup se zrychloval, pocítil, jako by byl nadlehčován, a dokonce jako by jeho tělo ztrácelo na váze.

Musila to být velká rychlost, s jakou kabina letěla dolů. Slyšel svist vzduchu proudícího kolem stěn, chvíli měl dojem, že kabina, odtržena od lana, řítí se s ním kamsi do bezedna... Krůpěje studeného potu mu zrosily čelo.

Až konečně cítil pozvolný návrat své tělesné váhy, svist ustával a měnil se naopak v jakýsi táhlý sten, stále mohutnější. Pojednou zazněl jakoby mocný, úlevný výdech a kabina stanula.

Stiskl kliku. Dvířka se otevřela a Arne vystoupil.

Stál na prostranství, jež bylo možno nazvat nástupištěm na kterémkoli z větších evropských nádraží. Vysoko pod klenbou zářilo ostré světlo, které ozařovalo obzor dosti daleko. Do nedohledna leskly se v šíři dál pásy kolejnic, jež v přímkách a křivkách se sbíhaly sem, do kruhovitého nástupiště, k němuž od zdviže vedl úzký chodník.

Arne se ohlédl. Zapomněl za sebou uzavřít dvířka. Sotva tak učinil, ozval se ostrý sykot, jako by se nad zdviží, vězící v komplexu převísle skalní stěny, rozzuřila větrná smršť. Současně se shora zvolna spouštěla železná stěna, která zřejmě měla převísleý výklenek zdviže od nástupiště neprodyšně oddělit. Proto Arne rychle vyběhl z výklenku. Pancéřová stěna za ním dopadla a hned poté vzdalující se hukot svědčil o rychlém stoupání zdviže.

Arne správně pochopil, že jen pneumatické zařízení může dosáhnout takové výkonnosti.

Teprve teď upoutal Arnovu pozornost vůz stojící na nejbližší koleji. Byl ve tvaru torpéda, zcela hladký, bez jakékoli armatury na povrchu, jen z přední zahrocené části vyčnívalo cosi jako veliká podkova či spíše magnet, což tělesu dodávalo podoby ohromného brouka nebo larvy hmyzu se silnými, hrozivými kusadly jedině, co tento dojem rušilo, byla na boku odklopená vypouklá dvířka. Že vůz stál jen na dvou kolech, umístěných za sebou na jediné kolejnici, udržuje při tom rovnováhu, Arne ani příliš nepřekvapilo, zvláště když temný šumot, linoucí se z nitra vozu, potvrdil jeho domněnku, že vozidlo udržují v rovnováze gyrostaty. Kromě šumění gyrostatů nebylo slyšet žádný zvuk. Mohl to tedy být jen motor elektrický, snad motor - generátor, spojený s akumulátory, nebo snad využíval statické, ovzdušní elektřiny, kterýžto zdroj si Nemo, jak Arne věděl, podmanil.

Ale tento nápad se ukázal chybný, když si Arne prohlédl kola, na nichž nebylo ani stopy po nějakém spojení s vnitřkem vozu. Byly to jednoduché osy s podivně sestrojenými ložisky, a jedině, co zasluhovalo pozornosti, ale nad čím také Arne nechápavě kroutil hlavou, bylo, že obvod kol byl poset střídavě žlutými a bílými kulatými plošinkami, jimiž, jak si teprve teď Arne všiml, byl také pokryt povrch kolejnice.

Kontakty? Že by zdrojem hnací síly byla napojena kolejnice a z ní přecházel elektrický proud do kol?

Jak je to jednoduché... nesmysl! Není to jednoduché. Kde je alespoň vinutí? Kartáčky? A vše ostatní? Nu, snad jsou induktory právě ty žluté a bílé kotoučky na kolejnici a na kolech. A což ta kusadla vpředu? To může být jen elektromagnet. Ale proč je takhle umístěn? Spíše by přece musely jeho konce být co nejbližší k indukční části motoru, zatím co zde ční kamsi...

"Arne! Co je s tebou?"

Kdo ho to volá? Nelly! Její hlas!

"Kde jsi, Nelly?" vykřikl, ohlížeje se.

"Proč nevstupuješ? Co se s tebou děje? Vidím tě v televizi. Mluvíš do mikrofonu. Tlampač je nad tebou nad nástupištěm. Co tě znepokojuje?"

"Nic, Nelly, nic to není. Jen nemohu pochopit..."

"Všecko ti vysvětlí správce v elektrárně, jen, prosím, nastup. Nemohu se zdržovat. Mám mnoho práce. Nastup, Arne.

Volá pátý horizont. Sbohem!"

"Nelly!" volal. Ale marně.

Vstoupil do vozu a zabouchl za sebou dvířka. Nové překvapení.

Malá kabinka, ve které se ocitl, byla vpředu oddělena okrouhlou skleněnou stěnou, za kterou byl válcovitý trup robota, vlastně pouhý válec, z něhož vybíhaly dvě paže nebo lépe řečeno táhla, která byla spojena s pákami, jaké jsou v každém automobilu a jež zřejmě měly též účel: jedna uvedení v chod a řízení rychlosti, druhá brzdění.

Kulaté oko ve špičce umožňovalo pohled do jízdní dráhy. Po obou stranách Arnovy kabinky byla také čočkovitá okénka a uprostřed bylo pohodlné křeslo, skoro lehátko. To bylo celé zařízení této místnůstky.

Sotva Arne usedl do křesla, ozařila se kabina ostrými fialovými zářivkami, a tu přišlo to pravé překvapení. Arne viděl, že po celém povrchu toho velikého magnetu se rozvířily fialové kmity podobné jiskření pod kartáčky na rotačním tělese elektromotoru, jenže mnohem ostřejší. Jiskření se zvětšovalo a z hrotů magnetu sršely do značné dálky fialové blesky.

Vůz se zvolna rozjel, rychle nabýval rychlosti, přičemž se kupodivu zmenšovaly blesky a ubývalo jiskření na magnetu. Netrvalo minutu a jiskření bylo už jen matné. A rychlost jízdy byla úžasná. A stále jí přibývalo, takže Arne, ani ne tak pro šero houstnoucí ve tmě, jako spíše pro šílený let nemohl ani pozorovat nejbližší okolí, jež se mu jevilo jako letící pásmo stuh a vln, a daleký obzor, na němž se v záhadných zářích a modravém svitu občas rýsovaly krajinné a skalní útvary, jako by se točily kolem.

Nebylo možno odhadnout rychlost. Snad pět set, snad tisíc kilometrů v hodině, možná i víc.

Gyrostaty stály. Jejich hukot ztlchl. Ale zato, ačkoli neprodyšně uzavřen, slyšel Arne ostrý svist vzduchu, který zvenčí k němu doléhal jednotvárným, vysokým tónem.

Počáteční vzrušení pominulo a dostavila se pochopitelná únava. A pocit hladu. Zdravý organismus se hlásil o svá práva.

Nemo řekl, že je o vše postaráno. Musí zde tedy být něco k snědku. Ovšem, vždyť si Arne neprohlédl dosud vnitřek vozu. Sedí v kabině jako v sudu.

Vstal z křesla. V zadní stěně viděl dvířka. Stiskl kliku a vstoupil do větší kabiny. Uprostřed stál stůl a na něm, sláva, tohle mu chybělo. S chutí se dal do přesnídávky.

Za jídelnou objevil ložnici. Byla vzadu ve voze, jak už ukazoval její homolovitý tvar. Pohodlná postel byla umístěna tak, že její čelo stálo v širší části, vlevo vedle ní stál noční stolek a vpravo umývadlo. To byla celá výbava. Ale bylo tu útulno.

"Koukejme se, vždyť já cestuji v salonním voze jako nějaký ministr," řekl si vesele.

A tu ho napadlo: jak dlouho vlastně bude na cestě? Nemo jen řekl, že je to daleko. To je příliš široký pojem. Podle tohoto zařízení stráví ve voze noc. Počítá-li rychlost jízdy jen pět set kilometrů v hodině, činilo by to, řekněme za dvacet hodin, deset tisíc kilometrů. Panečku, to je vzdálenost z Prahy do New Yorku.

Ale kam vlastně jede? Na jih? Na sever? Západ nebo východ? Je nemožné se vyznat. Ani kompas by mu zde nebyl moc platný. A vždyť ani nemůže spolehlivě říci, odkud vyjel. Byl unášen tím robotem od Sundského průlivu kamsi na jih. Ale pak spal. Nemůže říci, ve kterém místě vstoupil do podzemí. Může se dohadovat, že to bylo někde v Indickém oceánu. Ale najisto to tvrdit nemůže.

Vrátil se do přední kabiny.

Jaká úžasná rychlost! Žádný vůz na zemském povrchu nesměl by si tak šilený let dovolit. Tahle rychlost by oslabila zemskou přitažlivost, vůz by pozbyl své váhy a vyjel z kolejí.

Co váže vozidlo ke kolejnici? Stále nové otázky se vynořují. Budou mu vysvětleny? Vždyť je to jeho obor a správce elektrárny je jeho kolega.

Pravidelnost jízdy, neustálý stejnoměrný tón rozráženého vzduchu, nepřehlednost obzoru, tonoucího většinou ve tmě, matné, pravidelné jiskření na magnetu, vše budilo nudu. Jiskření dokonce působilo jako mírná hypnóza. A přidáme-li k tomu chutnou a vydatnou přesnídávku, nebudeme se divit, že se Arnovi klížily oči a že mu hlava klesala mimovolně na prsa. Když pak při jednom takovém poklesu by si byl málem nakousl jazyk, vstal z křesla rozhodnut, že si zdrímne.

Vešel do ložnice, a sotva ulehl, usnul.

Probudil ho pocit, jako by ho jakási mocná síla stejnoměrně a vytrvale táhla nad polštáře k pelesti postele. Když se docela probрал, viděl, že se skutečně vysunul, takže jeho hlava se opírala o horní pelest. Jaký je to způsob, takhle ho budit?

Posadil se na postel. Jeho trup se nakláněl týmně směrem k přední části vozu, jako přitahován magnetem.

Vstal. Musel se hodně naklonit vpřed, po směru jízdy, aby udržel rovnováhu. A tu pochopil: brzda. Vůz brzdí. Prošel jídelnou, jako by kráčel proti silné vichřici, a v přední kabině usedl do křesla. Ulevilo se mu.

Vnitřek kabiny byl zalit modravým svitem. Magnet v čele vozu byl ve tmě. Jiskření úplně ustalo. Ale kdesi daleko vpředu jako by se jasnilo. Každým okamžikem jasněji se kreslila mírně zvlněná čára obzoru. Cítil, že vůz mírní rychlost. V žaludku mu kručelo. Což tak dlouho spal?

Ale nezbyl mu čas, aby v jídelně uspokojil dotěrného pána těla.

Pojednou se vpředu vyhouplo ostré světlo, hvězda či spíše raketa. Asi tak zvolna jako osvětlovací magnéziová koule stoupala do výše.

Už po několika vteřinách měl Arne odpověď. Bylo to zase jedno z Nemových sluncí, které tkvělo ve výši. Zrakový klam stoupám vyvolala dosud značná rychlost vozu, který se vyhoupl na temeno svahu a teď letěl po rovině. Tlak vyvolaný brzděním se stupňoval.

Nyní měl Arne výhled, který od vteřiny k vteřině byl jasnější a určitější. Trvalo sotva dvě tři minuty, když měl jistotu, že vůz míří přímo k jakémusi útvaru, jehož strana ozářená světlem se kovově leskla. Každým okamžikem více rozpoznával.

Okrouhlá věž, několik set metrů v průměru a nedohledné výšky.

Obrovský objekt jako by mu letěl vstříc, rychle, ale pak volněji... zpolehounka...

Vůz stanul před prahem otevřených dveří, v nichž stál statný muž. Arne otevřel dvířka a vystoupil. Muž mu vyšel vstříc.

"Dobré jitro," pozdravil francouzsky. „Budte mi vítáni!" potřásl Arnovi pravici.

Arne opětovně pozdrav, ale hned podotkl:

"Dobré jitro říkáte, pane správce? Je teď opravdu jitro?"

"Ovšem. Podle střeoevropského času je osm hodin šest minut."

"Spal jsem tedy plných dvacet hodin?"

"Můžeme každému z nás určit dobu spánku i bdění, aniž by tím v nejmenším utrpěl jeho organismus. Vyžaduje-li to práce, nespí některý z vedoucích činitelů i několik týdnů. A naopak, chceme-li někoho zbavit nudy, usne. Cestování je u nás nudné a na mém horizontu zvlášť."

"Čím dosahujete tohoto efektu ovládnutí některých funkcí lidské psychiky?"

"Působí tu několik vlivů. Předně rádium."

"Rádium? To by vysvětlovalo modravé vyzařování ze stěn Nemova domu i vnitřku vozu."

"Ano. Rádiová emanace."

"Což zde máte tolik rádia?"

"Nedokáži to odhadnout."

"A dále?"

"Elektřina. Stejně obsáhlý, nevyčerpatelný zdroj. Působí tu také síla zemského magnetismu. To je trojice, kterou možno nazvat základními živly naší říše. Z těch pak tvoříme a vyrábíme vše potřebné."

"Udal jste na minutu dobu mého příjezdu. Nevidím nikde hodiny. Jaký máte časoměr?"

"Stojíte na orloji."

Arne se udiveně rozhlédl. Ale neviděl nic, kromě stínů, které pod ostrým světlem vrhlo jeho i správcovo tělo, vůz dosud stojící na kolejích a mohutná, nedohledně vysoká věž před nimi, jejíž ostrá hrana stínu se přehoupla přes oblý trup vozu.

"Ach, ovšem, zaclání vám to vozidlo." Správce přikročil k vozu a uzavřel dvířka.

Hned poté se rozjiskřil magnet vpředu a vůz se rozjel. Křivkou uhnul po kolejnici a po několika okamžicích zmizel z dohledu.

"Teď se podívejte," vybídl správce.

A tu si Arne teprve všiml. Na zemi, která do šíře několika set metrů kolem věže tvořila šedivou, matně se lesknoucí plochu, připomínající zmrzlou hladinu okrouhlého jezera, ve stínu věže, až kam mohl dohlédnout, modře svítily veliké číslice a v bílé barvě pokračovaly okruhem na osvětlené straně. Hrana stínu právě kreslila ostrý rozdíl mezi 8 a 9. Stál tedy skutečně na ohromném orloji, který obepínal celou věž svými dvaceti čtyřmi číslicemi.

"Sluneční hodiny?"

"Jenom zdánlivě. To moje slunce nahoře stále krouží. Je to nejpřesnější stroj, jaký si jen možno vymyslet. A řídí všechno dění v celé říši. Shora z vrcholu kondenzátoru budete moci přehlédnout celý orloj, ovšem silným dalekohledem."

"Kterého kondenzátoru?"

"Té věže. To je ten kondenzátor, v němž se shromažďuje a zhušťuje všechna elektrická energie a síla zemské elektřiny. Napětí nelze udat, jako je není možno omezit. Tomu také odpovídá jeho velikost. Je to válec o průměru dvanácti set metrů a výška činí něco přes deset tisíc metrů."

"Cože? Nemýlíte se?"

"Deset tisíc metrů jsem řekl."

"Ale jak je to možné? Z čeho je prostaven?"

"Nevím. Nestarám se o to, co není mým oborem. Materiál mne nezajímá."

"Není nebezpečná taková blízkost?"

"Naprostě ne. Jsme výborně izolováni i celé okolí do značné šířky. Gumová plocha, na které stojíme..."

"To je guma?"

"Ano. Gumový pancíř silný deset metrů. Vnitřní izolace v kondenzátoru je naopak skoro nepozorovatelná, ale ještě bezpečnější. Tu tvoří nehmotné vlivy: jednak působnost rádiových paprsků, dílem přizpůsobení elektrických protivýbojů a částečně zase vhodně upotřebená síla zemského magnetismu. Obsahuje tedy kondenzátor nejen zhuštěnou elektřinu, ale všechny jiné síly, které nám v hojné a nevyčerpatelné míře dává nitro zeměkoule. Ale, milý mladý příteli, jsem špatný hostitel, jak vidíte. Je to také vaše vina. Pojdte, Arne. Je to vaše jméno, pravda? Tak vás ohlásil Nemo. Opakuji: jste mi vítán a vynasnažím se, abych vám pobyt tady zpříjemnil."

Správce se zavěsil do Arna a oba překročili práh tajemné budovy.

Kapitola devátá ŽLUTÉ SVĚTLO

Sanatorium věhlasného psychiatra profesora Kouby učinilo vše, aby svým vzhledem zvenčí zakrylo smutný vnitřní účel ústavu choromyslných. Stálo na okraji letenských sadů, v ústraní, dosti daleko od řady soukromých vil. Vedla k němu serpentinovitá cesta, která končila před vysokou, železnou, umělecky zpracovanou branou, kde ústila do široké betonové plochy parkoviště pro auta a povozy. Ve dne, zvláště zrána, tu bylo vždy živo.

Vystřídalo se zde hodně dodávkových aut a vozů zásobujících sanatorium denními potřebami. Odpoledne pak, zvláště po dvě hodiny, kdy byla povolena návštěva některých nemocných, stála tu vždy řada osobních vozů.

Obě křídla široké brány se otvírala, jen aby vpustila vůz, který přivázel nového pacienta. Tu pak vůz projel ještě asi dvacet metrů po betonové cestě, vinoucí se obloukem kolem ohromného květinového koberce až k průčelí sanatoria, v jehož středu byl podjezd z bílého sloupů.

Sanatorium budilo dojem velké přepychové vily, žádný nápis na průčelí budovy neprozrazoval její účel. Jen na sloupu vedle brány byla malá skleněná tabulka:

Prof. MUDr. J. KOUBA

Ale právě ten podjezd bylo jediné, co mimojdoucímůu jaksí padlo do oka: byl zasklen silnými matnými tabulemi, a jakmile vůz vjel dovnitř, byl za ním ihned uzavřen vjezd i výjezd.

Ještě více pak ztrácela budova vilový charakter pro toho, kdo obešel zadní trakt sanatoria. Od zdi budovy táhla se do značné dálky asi tři metry vysoká betonová zeď s hladkým povrchem bez výstupků, nahoře zaoblená, takže ani kočka by se po ní nevyšplhala. Jen moderní trestnice mají takové zdi.

Nad tuto zeď vyčnívaly pak jen hořejší části několika menších budov, v nichž se podle ozdobných střech a částí moderního hladkého zdiva daly tušit dva pavilóny.

Na Nový rok odpoledne stanulo před branou kryté auto. Vrátný, který lékaře dobře znal, vpustil návštěvu ochotně do parku. Bylo vidět, že se lékař v sanatoriu dobře vyzná, neboť na rozdíl od ostatních návštěvníků, tisících se před uzavřeným podjezdem, vedl Jiřího rodiče parkem vpravo, kde stiskl zvonítko u dveří na boční straně budovy.

Za chvíli se dveře budovy otevřely a v nich se objevila statná postava asi čtyřicetiletého muže ve stejnokroji ošetřovatelů, jehož zasmušilá tvář se rozjasnila, když spatřil známého lékaře.

"Dobrý den, pane doktore!"

"Mohu mluvit s kolegou Jandou?"

"Račte do hovorny. Pan docent Janda je právě v pavilónu. A ten mladík, kterého jste před týdnem k nám přivezl, má zase prudký záchvat."

"Dobře, dobře!" přeřál lékař proud výřečnost sdílného opatrovníka. "Počkáme na kolegu v hovorně. Hlaste mu to ihned, jakmile se vrátí!"

"Samozřejmě, pane doktore," uklonil se zřízenec.

Mlčky prošli dlouhou chodbou za lékařem, který ne bez příčiny chvátal. Viděl úlek na tváři rodičů, který způsobila neprozřetelná slova ošetřovatele, a správně vytyšil, že paní Jiřina stěží přemáhá mdlobu. Jen došli do hovorny, sklesla

osudem trýzněná matka potácivě do náručí svého muže. Lékař vyběhl z hovorny a vrátil se s číškou nažloutlé tekutiny.

"Vypijte to!" poručil, přiloživ číši k bezbarvým rtům. "Rychle! Všecko!"

Nápoj měl téměř okamžitý účinek: tváře zrůžověly a kalné oči nabyly lesku.

"Nesmíte hned ztrácet hlavu! Záchvaty jsou zcela přirozeným projevem nemoci. A nemají význam, jaký jim vy přikládáte. Neznamenají zhoršení. Přinejhorším je stav nezměněn. Musíte mít trpělivost," hovořil lékař

Příchod docenta Jandy je vysvobodil.

"Jak je mu, pane doktore?" vyrazila paní Jiřina přímou otázkou, běžíc mu vstříc.

"Jen klid, milostivá paní. Je to sice těžší případ, uznávám, ale ne beznadějný."

"Uzdraví se?"

"Doufám."

"To je málo!" zakvílela.

"Žádný lékař vám jinak neodpoví," pokrčil docent Janda rameny. "Nikdo z nás není vševědoucí. Jsme všichni jen lidé.

A nemocná duše je něco jiného než churavé tělo. Ale máme dobrý prostředek, paprsky neznámého vynálezce, které blahodárně působí. Už mnoho podobných případů, ba některé z nich horší, vyléčily. Ale vždy záleží na pacientu samém, na jeho vůli a duševním založení. Váš syn je mladý, tělesně sice poněkud slabší, ale... buďte ujištěna, že děláme všechno, co je v naší moci."

"Měl právě záchvat!"

"Záchvaty má denně. Dnes přišel teprve teď, odpoledne. Ještě do večerejška přicházely dvakrát, vždy ráno a k večeru. Z toho soudím, že se jeho stav lepší. Ale to nejde lámat přes koleno. Musíme pozvolna, opatrně pomáhat. A hlavně věřit!"

"A což ty paprsky?"

"Právě o těch mluvím. Ozařování se musí užívat s největší opatrností. Jejich podkladem je rentgen a rádium. Každé nedopatření může způsobit zhoubu."

"Kdo ho ošetřuje?"

"Já sám."

"Mohli bychom ho navštívit?" tázal se pan Brada.

"Ne."

"Aspoň vidět!" žadonila paní Jiřina.

"Vidět? Hm - nevím."

"Ach, prosím vás!" spínala ruce. "Přisahám, že..."

"Počkejte! Zeptám se, co dělá."

Janda zvedl mikrofon domácího telefonu:

"Halo, jak je s pacientem na sedmnáctce? - Usnul? Dobře, děkuji. Nuže," obrátil se na paní Jiřinu, "půjdu s vámi.

Nahlédnete dovnitř. Ale varuji vás: ani slůvka! Ani vzdechu! Kdybyste ho vyrušila ze spánku, ohrozíte jeho život. Snad uslyšíte i z jiných cel něco, co vás dojme nebo i vyléká. Nezapomeňte, že jste v domě, kde jsou opatrovány a léčeny choré duše."

Už zevnějšek pavilónu A byl podivný. Podlouhlá budova, vysoká jako patrový dům, ale - bez oken.

"Což zde nemocní žijí stále při umělém světle nebo dokonce ve tmě?" tázala se.

"Mají denní světlo v celách, ale shůry, stropy jsou skleněné, z vlnitého skla."

V malém vestibulu je přivítal lékař.

"Něco nového?" zeptal se docent Janda.

"Nic zvláštního."

"Privádím návštěvu, rodiče pacienta na sedmnáctce," představil je Janda. "Vím, kolego, není to dovoleno, ale zde učiníme výjimku. Beru na sebe odpovědnost."

Chodba připomínala hotel. Odkudsi, nebylo možno dohánout směr, zněl zpěv, krásný tenor.

"Caruso začíná," zašeptal mladý lékař

"Škoda ho. Byl by to sólista pro nejlepší světovou operu. Zešílel. Snad bude vyléčen, ale jeho hlas utrpí. Teď je to zpěv a dosud krásný. Ale za chvíli... Takhle vždy začíná jeho záchvat. Pak je to řev a nakonec nelidské skřeky. Musím se připravit," řekl mladý lékař a rychle se vrátil do vestibulu.

Došli ke dveřím, nad nimiž byla číslice 17.

Docent nahlížel několik vteřin do čočky podobné objektivu triedru a pak pohledem pokynul paní Jiřině. Jako pod drobnohledem přehlédla celý vnitřek cely: čtvercovitá místnost, šedivou kůží vypoštěňované stěny, bez nábytku. Jen u jedné stěny stál nízký turecký divan a na něm...

"Tohle že je Jiří?" tázaly se její oči, obrácené na docenta.

Až do dne, kdy odjel, vlastně uprchl z domova, viděla ho naposledy, jako vždy dříve, pečlivě upraveného, s jemnou pletí a narůžovělými tvářemi. A teď - ani její mateřský pud nemohl uvěřit, že tento muž je týž hoch, její Jirka, jediný syn: osmahlá tvář, vyhublá, osmahlá tak, jak dovede jen tropické slunce kdesi na rovníku v této zimní době; oči hluboko vpadlé, s temnými stíny kolem, ztrhané rysy, dojem vyžilosti, předčasného stáří... vždyť i vlasy tohoto muže, prošedivělé - nebo se to jen zdá proti zhnědlé tváři? - strnisko vousů na bradě a skráních... To že je její syn, dvacetiletý hoch? To nemůže být pravda! Tenhle muž musí být mnohem starší.

"To je omyl, pane doktore. To není Jiří!" řekla tvrdě a s úlevou.

Docent Janda se smutně usmál. Neodpověděl. Pokynul Bradovi, který delší chvíli hleděl dovnitř. A když se pak odvrátil, setkaly se jeho zrosené oči s významným, varovným pohledem docenta.

Brada pochopil, že nesmí, aspoň ne teď a zde, přiznat, že poznává svého syna. Mlčky přikývl a za zády své choti rychle

setřel slzy. Vtom tenorový zpěv zesílil, takže souvisle slyšeli známou árii z Komediantů:

Ted' hrát mám! A mne šílenost chvátí!
Vždyť nevím, co mluvím, ani co činím.
A být to musí. Tot' osud můj. Ha!
Vždyť jsem člověk též...
Chacha - cha - chááá!

Třesk! Šílený smích, ukončený srdcelomným vzlykem. A pak, ve zřejmém přepínání hlasivek:

Obleč kazajku, nalič tváře bledé,
lid za to platí a chce se tobě smát.
Vždyť harlekýn ti Kolombínu svádí.
Směj se, paňáco! Za to budou aplaudovat...

A pak v chraptivém řevu:

Směj se, paňáco, když v světě ďábel
všecko ti vzal. Vše... všec... ko ti... vzal...

doznívalo v křečovitém pláči.

"Musíme se vrátit," řekl Janda a rychle je odváděl.

U vchodu se setkali s mladým lékařem a dvěma obrovitými dozorci.

Když pak Bradovi nasedli do auta, zdržel se rodinný lékař několik okamžiků s docentem, s nímž šeptem hovořil. A když se pak lékař konečně chopil řídítek, viděl Brada, že se mu ruce chvějí.

"Říkal vám něco doktor Janda o tom muži na sedmnáctce?" zeptala se paní Jiřina.

"Ne. Totiž ano. Je to těžší případ, ale není beznadějný."

"To není Jiří. Nemůže být. Je to cizí muž. Nemohu se mýlit. Jsem přece jeho matka."

Lékař mlčel. Jeho tvář se na okamžik rozjasnila. Pro matku je tak lépe.

Také Brada mlčel. Nechtěl vyptáváním zadusit poslední jiskérku naděje. Doktor právě řekl, že případ není beznadějný.

A nebyla by smrt konečně ubohému hochu dobrodiním, vysvobozením z muk pro něho i pro celou rodinu? Je to krutý, neslýchaný nápad otce, ano! Ale co ty následky, vyléčí-li se ze šílenství, ale zbude mu trvalé zatemnění, ochablost rozumu, ne-li něco horšího? Jaký kyne život zdravému tělu bez duše? Mají sice peníze, nouzí by ubožák netrpěl. Ale by to život člověka? Snad by ani mnoho netrpěl. Ne vnímal by svůj stav. A oni? Rodiče a Jiřinka? Byly by to pro ně trýzeň a muka. Ach, jak může být tak sobecký!

"Strašné!" vydechl Brada v duševním zmatku.

"Co je strašné?" upřela naň paní Jiřina pátravý pohled

Spásný nápad.

"Ten ubožák tenorista," odpověděl.

Téže noci měl Jiří zvláštní vidění.

Po vydatném spánku se zotavily jeho nervy a chorá duše jako by se probírala z říše mátoh a vidin. Rozeznával zcela jasně prostředí. Chápal, že je v podivné cele, se stěnami obloženými pravidelnými čtverečky z kyprých polštářů. Ve výši nad sebou viděl lesklý strop, odrážející tlumené modravé světlo, jež se linulo, nebylo možno říci odkud. Avšak Jiří nemohl pochopit, kde vlastně je. Zrovna tak byly všechny jeho vzpomínky na minulost zastřeny neproniknutelnou clonou.

A tu pojednou proltnulo stropem podivné těleso. Měsíc?

Zdálo se tak. Byla to koule ve velikosti lidské hlavy, žlutá, poněkud narůžovělá, která se snášela nad jeho lože.

"Mě - síč - ku!" vyklouzlo Jiřímu článkovaně z úst a jeho ruce se toužebně vztáhly záhadnému útvaru vstříc. Ale v nejbližším okamžiku se příjemný dojem změnil. Světelná koule klesala stále níž, byla na dosah ruky, Jiřího prsty se už dotýkaly povrchu... ruka proltnula... zděšený sten se vydral z úst šíleného hochy... Jiří ztratil vědomí v okamžiku, kdy těleso vniklo do jeho hlavy.

Příštího rána vkročil jako obvykle do cely ošetřovatel. Vstoupil tak tiše, že jeho příchod by nebyl zpozoroval ani normální spáček. Tím méně Jiří, pohřížený v hluboký spánek. Ošetřovatel se sklonil nad hochem. Udiveně naslouchal souměrnému, klidnému oddechování, hleděl do jemně zružovělé tváře, a spatřiv klidný úsměv kolem hochových rtů, kroutil hlavou.

Zkušený ošetřovatel měl příčinu k údivu. Tenhle zjev věstil vždy obrát k lepšímu. Vždyť tohle byl jeden z nejtěžších případů stihomamu, skoro beznadějný. Zázrak. Anebo... ach, zná už několik takových případů: úleva před smrtí. Rychle vyšel z cely a běžel k primáři.

"Pane docente," hlásil udýchaně, "pacient na sedmnáctce, nevím, ale podle příznaků buď je zdrav, anebo umírá."

Doktor Janda mlčky vstal a spěchal do cely. Jeho prsty jemně stiskly Jiřího zápěstí.

"Sedmdesát," šeptl. "Normální, uvážím-li jeho vyčerpanost. Horečný stav zmizel." Kývl na ošetřovatele a oba vyšli z cely.

"Ten hoch, Vaňku," hovořil k ošetřovateli na chodbě, "má k smrti dál než my oba. Je to obrat. A náhlý. Sám nechápu, co tu zasáhlo v jeho prospěch. Už jsem se vzdával naděje. Nechte ho spát. Ale vraťte se do cely a čekejte, až se probudí. Nebude to dlouho trvat. Skoro dva dny nejedl. Probudí-li se, zazvoňte na mne! Ale dokud nepřijdu, vystříhejte se hovoru s ním. Bude-li klást otázky, víte už, jak máte odpovídat."

Lékař odešel a ošetřovatel vkročil do cely.

Za hodinu se Jiří pohnul, mocně vydechl a otevřel oči. Zkušený opatrovník už na první pohled viděl v těch očích návrat zdravého rozumu.

"Kde jsem? A kdo jste vy? Co znamená tenhle podivný pokoj?" hrnuly se otázky z Jiřího úst.

"Všecko se vám vysvětlí, mladý pane," odpovídal ošetřovatel a stiskl nenápadně tlačítko zvonku. "Byl jste trochu nemocen. Horečky. Museli jsme vás dát sem, abyste se neporanil. Teď už je všecko v pořádku, jak vidím. Gratuluji vám. Nechcete něco jíst?"

"Ano, mám hlad."

"Výborně! Ale počkáme na pana primáře, co vám předpíše."

Docent Janda přispěchal. "Nu, jak je, paciente?" zeptal se, pátravě hledě do Jiřího očí.

"Dobře je mi, pane doktore, jsem jenom slabý a mám hlad."

"Tomu lehce odpomůžeme."

"Jsem v nemocnici?"

"Ano. V Praze. Váš otec, pan... hm..." zmlkl lékař, zkoušeje Jiřího paměť.

"Brada," dodal Jiří bez rozmýšlení.

"Ano, správně, pan Brada, pravda?"

"Ovšem."

"A maminka, paní Jiřina...?"

"Jistě, pane doktore, v naší rodině je samý Jiří: otec, matka i moje sestra," potvrdil Jiří s úsměvem

"Velmi dobře! Mám z vás radost. Brzy zesílíte a budete moci pokračovat ve studiích."

"Jsem tu už dlouho?"

Ta otázka byla ožehavá. Jak mu odpovědět? V ústavu je teprve osmý den. Ale co se událo dříve? Pokud ho informoval Bradův domácí lékař, zmizel Jiří z domova téměř před půlrokem. Odpoví-li mu teď správně, neprobudí v jeho mysli vzpomínky na to, co jistě bylo příčinou jeho duševního zhroucení? Pak by mohlo šílenství znovu vzplanout, a tu by byla každá naděje už marná.

"Nu, trochu déle," hledal lékař vhodná slova.

"Divná věc, pane doktore, nepamatuji si nic ze své minulosti. Mám v hlavě jako ve vybiléném pokoji, přichystaném k malbě. Pusto. Ale je to příjemný pocit. Ze studií se pamatuji na všechno. Poslední události jsou však... Jak vám to říci...?"

"Nenamáhejte se. Je to pochopitelné po delší horečnaté nemoci," pohladil lékař Jiřího po vyhublé tváři a významně pohlédl na ošetřovatele.

"Vaňku, dopravíte pana Jiřího do správné budovy, do pokoje vedle mé pracovny. Jeho rekonvalescenci si беру sám na starost." A obrátil se na Jiřího: "Ode dneška jste mým hostem. Doufám, že za několik dní vás budu moci propustit domů."

A za týden byl Jiří vrácen své rodině. Řídice se směrnicemi a příkazy doktora Jandy, nezminili se ani slůvkem o jeho nepřítomnosti. A tak zůstalo vše zahaleno tajemstvím, co se s hochem za celou tu dobu dalo.

Záhadou snad zůstane ono podivné světlo, které způsobilo tak blahodárný obrat.

Rychlé vyléčení tohoto opravdu beznadějného případu způsobil zase ovšem Nemo, který sledoval průběh choroby. Je sice možné, že by byly hojivé paprsky Farinovy, v té době v nemocnicích používané, působily také, ale daleko zdoluhavěji. Nemo se rozhodl zkrátit utrpení Arnova kamaráda a jeho rodiny.

Jiřího zotavování mělo úžasný spád. Hoch se měnil duševně i tělesně, a to ke svému prospěchu. Tělo sílilo. Z přecitlivělého mladíka stával se rázný muž, který se podivuhodně rychle rozhodoval, a pravidelně se jeho rozhodnutí ukázalo správné. Ve studiu se ukázaly zpočátku značné mezery ve vědomostech, získaných před nemocí. Tu bylo vidět, že mnoho z teorie padlo kamsi do bezedna zapomenutí. Tím více pak překvapovalo, jak rychle tyto mezery Jiří vyplnil. Dlouhé stati z přednášek? Stačilo, aby si je přečetl, a vše pak utkvělo mu v paměti tak, že celý ten obsáhlý materiál mohl doslovně opakovat. Když pak zase docházel na techniku, bylo mu další učení hračkou. Kolokvia následovala rychle za sebou a na jaře složil Jiří s výborným prospěchem prvou státní zkoušku.

Jen otec starostlivě napomínal Jiřího, aby příliš nepřepínal nervy. Báł se důsledků. Ale Jiří vždy sršel vtipem a otcovy obavy odbýval žertem.

O svou minulost nejvil Jiří zájem. Žil jen přítomností a budoucností. Ale ta budoucnost si v jeho obrozené duši tvořila obrazy, nad nimiž často sám žasl. Ba, někdy, probrav se z chvilky závrtného snění, lekal se své fantazie. O všem tom neměl jeho otec naštěstí ani potuchy. Nevěděl ani, že jeho syn - kromě strojařství na technice - dal se zapsat na přírodovědeckou fakultu, kam pilně docházel na přednášky.

Podnět k tomu mu dal jeden krásný, teplý večer. Jiří seděl v křesle na terase vily. Nad ním se klenulo indigově modré nebe, stále více se temnící, a na něm rozzařovaly se hvězdičky, Jako by se chvěly blahem a rozkoší v čarovné májové noci.

Nad daleký obzor, nad vlnitou křivkou zalesněných strání vyplul měsíční úplněk; zvolna stoupal do výše. Téměř v zenitu planul Velký vůz a od něho vzhůru Polárka.

Vesmír.

Rysy v Jiřího tváři ztwardly, jeho ruka se vztáhla vzhůru a z úst mu vyklouzlo pevně:

Podívám se tam!

Kapitola desátá BABYLÓNSKÁ VĚŽ

"Mám k vám několik otázek, pane," začal Arne po vydatné snídani.

"Tažte se, prosím," uklonil se Francouz.

"Jsou tu některé záhady. Například, jaký účel mají ta kovová žlutá tělíska, jimiž jsou posety kolejnice?"

"Magnetové kontakty. Vy jste ovšem nemohl odhadnout rychlost jízdy. Snad se vám bude zdát nadsázkou, řeknu-li vám, že vůz běžel průměrnou rychlostí přes tisíc kilometrů za hodinu. Při takovém letu by každý vůz vykolejil, tím spíše ten, kterým jste přijel, neboť jeho váha je poměrně malá a rychlost by rušila působení zemské přitažlivosti. Proto povrch kolejnice tvoří pásmo magnetických pólů, které souhlasně působí na póly, jimiž jsou pokryty obvody kol. Není síly, která by odpoutala kola od kolejnice."

"Tušil jsem to," kýval Arne hlavou, "kolejnice tvoří stator, kdežto kola rotor."

"Ano."

"A což ten veliký magnet v čele vozu?"

"Ten je nejdůležitější. Je to tahoun. Nepracuje však sám, nemá žádného ústrojí. Prostý elektromagnet. Pohonnou sílu, elektrickou energii, odebírá z kolejnice a působení tažné síly má zdroj zde, v tomto kondenzátoru, odtud se řídí, zvětšuje i zmenšuje a také brzdí. Jistě jste pozoroval na počátku, kdy vůz přicházel do pohybu, prudké jiskření, které ustávalo a ustálilo se, jakmile vůz dosáhl vysoké rychlosti, a bylo silnější, jen když dráha poněkud stoupala. Naproti tomu v určité vzdálenosti, kdy už jste přijížděl k cíli, jiskření zcela ustalo. To bylo brždění. Je to zcela jednoduché: robot v kondenzátoru, který řídí jízdu, přehodil polarizaci v ústředním magnetu. Tak místo dosavadní přitažlivé síly mezi magnetem v čele vozu a ústředním magnetem kondenzátoru působila síla odpudivá. Samozřejmě, že brždění musí být přesně a pečlivě regulováno, zesilováno a zeslabováno, aby start i brždění vozu bylo plynulé."

"Jaká to musí být síla, aby působila magnetickým vlivem na dálku několika set kilometrů!" divil se Arne.

"Nezměrná a nevyčerpatelná," zněla vážná odpověď. "Nelze určit napětí tohoto kondenzátoru. Tenhle kolos, deset kilometrů vysoký, zhušťuje v sobě všechnu elektrickou energii zeměkoule. Je to polyp, který nasává ohromné množství ovzdušní, atmosférické elektřiny a do jisté míry dokonce saje elektřinu ze Slunce. Ovládá tedy v pravém slova smyslu..."

"... statickou elektřinu," vpadl Arne.

"Ano."

"Zkoušel jste sílu jeho výbojů?"

"Ano, ale jen zčásti. I tu však byly účinky nepředstavitelné. Řekl jste, mladý příteli, že síla působí do dálky několika set kilometrů. Musím vás opravit. Při vaší jízdě šlo o něco víc než dvacet tisíc kilometrů."

"Proboha, kde pod zemským povrchem vlastně jsme?"

"Asi čtyři sta kilometrů hluboko pod Amazonkou."

"A start byl?"

"Ve středu Indického oceánu."

"Úžasné! A proč právě zde byl postaven kondenzátor?"

"Je to nejpříhodnější místo, pokud jde o vzájemný vliv severního i jižního pólu zemského magnetismu. Tato okolnost hraje důležitou roli. Použil jsem před několika lety jen jedné části kondenzátoru k výboji v atmosféře na zemském povrchu. Tehdy se rozzuřil strašlivý cyklon nad Tichým oceánem, jehož následkem bylo zničení San Franciska, které bylo mylně přisuzováno zemětřesení. Litoval jsem krutých následků svého pokusu, jež mohu omluvit pouze jednáním bona fide, tedy v dobrém úmyslu a vědeckém snažení, neboť jsem tehdy ještě neznal sílu tohoto obrovského stroje, alespoň ne prakticky. Druhou zkoušku jsem provedl, když jsem dal zase jen částečným zapojením působit výboji na zemskou kůru v oblasti Sumatry a Jávy. Výsledek byl, bohužel, opět zničující."

"Výbuch Krakatoy?" vydechl Arne.

"Ano."

"Strašlivé!"

"Ano, milý příteli, není si co hrát s tímto strojem. Je to koncentrovaný živel. Ba, víc! Je to spojení snad všech živlů světa. Jsem jist, že kdybych uvedl v činnost všechnu sílu kondenzátoru, může vyšinout Zemi z její dráhy; může narovnat odklon její osy; může způsobit její konec, může ji rozbít v atomy. Závisí tedy na tomto kondenzátoru osud Země, kterou mohu zničit, ale mohu také pomoci životu na jejím povrchu."

"Vaše vypravování je pro mne přijatelné, neboť jsem elektrotechnik a vím, co zmůže už takový kondenzátor, jakého se užívá leckde na zemi, tím více pak takový ohromný hustič statické elektřiny, který, jak jste správně řekl, ovládá všechnu elektřinu zemskou, i tu z ovzduší. Přiznávám se vám, zvládnutí statické elektřiny, to ani pro mne není věc nová a neznámá, ale výstavba tak gigantického kondenzátoru, nad tím zůstává rozum stát. Na zemském povrchu by nebyla uskutečnitelná. Je k tomu třeba ohromného množství odborných pracovních sil, jež by žádný národ nemohl dát dohromady. Je mi proto hádankou, jak jste zde mohli provést tuto stavbu, když, pokud vím, je jenom málo lidských obyvatel Nemovy říše."

"Máte pravdu. Lidské spolupracovníky Nemovy byste skoro spočítal na prstech. Ale ani ti nebyli účastní na práci. Ani duševně, ani tělesně. Možná říci, že tvůrcem byl jediný muž."

"Nemo? - A vy?"

"Vedl jsem jen dozor."

"A dělnictvo?"

"Roboti."

"Počet?"

"Nelze říci. Vím jen, že celá stavba byla provedena ve třech měsících. Práce robotů a jejich výkonnost nespadá ovšem do mého oboru. V tom jsem laik. Ale věc bude objasněna při vaší další objížďce. Nuže, milý příteli, ukáži vám zařízení kondenzátoru."

Správce vyňal ze skříně dva obleky s kuklami. Celý úbor byl podobný potápěčskému skafandru, od něhož se lišil snad jen svou vahou, neboť nebyl těžší než letecká kombinéza.

"Oblékněte to," vybídl Arna. "A zde máte boty," podával mu lehké boty se šněrovacími holinkami.

"Jaká je to látka?" mnul Arne udiveně oděv i obuv. "Jak je to pružné, poddajné a vláčné. Jako jemné hedvábí."

"Chyba, kamaráde. Je to - sklo, lépe řečeno skelná vlákna. Ale nadto je v tom několik chemických látek, které neznám. Nejsem chemik."

"Kdo to zhotovil?"

"Náš textil společně s lučebním odvětvím. Však je také navštívíte. Milý příteli, u nás je všechno."

Správce uvedl Arna do ohromné okrouhlé haly, která se podobala starořímskému Koloseu, avšak mnohem rozsáhlejšímu. Kolem dokola ústilo sem mnoho tunelů, jejichž vnitřek mizel v tajemné tmě.

Před nejbližším tunelem stál vůz, v jakém přijel Arne, jenom menších rozměrů. Jinak konstrukce vozu i jediná kolejnice byly téhož ustrojení. Nastoupili a vůz se rozjel. Vjel do tunelu. Trať měla mírné stoupání a podle naklonění vozu jeli spirálovitě vzhůru. Jeli zvolna.

Okrouhlým oknem mohl Arne pozorovat stěny tunelu, ozářené známým modravým svitem. Ale po několika minutách se tunel rozplynul. Po levé straně tyčila se kolmá, hladká stěna, a po pravé rozšířil se výhled do tak rozsáhlého prostoru, že jeho konce nemohl dohlédnout, jednak pro dálku a také pro podivné konstrukce. Stála tu skupení v blocích i hvězdovitých tvarech jakýchsi strojů, nádrží, sloupů, z nichž se vinuly do výše roury, kabely i drátěné sítě.

Mezi touto spleť a změtí zářily kmitavě, fialové, narudlé a nažloutlé uzly, které se třísťily a jinde opět tvořily. Chvillemi vyšlehl fialový blesk do několikametrové dálky, po němž pak následovala celá série slábnoucích výbojů, které se konečně vyrovnávaly v pravidelné a stejnosměrné jiskření, v němž se pak jasně značily obrysy nevídaných strojů a zařízení.

Pojednou se vzhled změnil.

Vůz vyjel do hořejšího patra, jeho podlaha, jak Arne přibližně mohl odhadnout, byla silná asi deset metrů. V první chvíli měl Arne dojem, že jede kolem nekonečného hustého sloupoví. Ale záhy poznal správně, že jsou to hrany desek, metr či více silných a šířky a výšky, kterou nebylo lze odhadnout. V modrém svitu, jež vyzařovala stěna kondenzátoru, tyčily se tyto temné, nesmírné pancíře či desky do nedozírné výše i šíře. Zdánlivě nehybné a bez funkce, ale Arne jako odborník v transformátorech věděl, že taková tělesa jsou hlavní podstatou hustiče. Dlouho, snad hodinu, trval spirálovitý vzestup vozu v této části, až konečně vůz zase projel do dalšího patra.

Octli se v obrovské kopuli; nesčíslné množství kabelů a drátů, navinutých na cívkách, které však svými rozměry budily spíše dojem malých plynojemů, rozesetých v okruhu kolem kopule, táhlo se v přímkách do středu vzhůru, kde v nejvyšším bodě byla ohromná koule: vychladlé, ztuhlé slunce, z něhož srší stejně ztuhlé, zhmotnělé paprsky.

Vůz objel kopuli, vjel do úzkého tunelu a spirálou vystoupil ještě výše, až pak stanul na vodorovné plošině. Správce otevřel dvířka vozu a pokynul Arnovi, aby vystoupil. Odklopil přední část kukly a řekl:

"Jsme na místě. Totiž na nejvyšším bodě transformátoru. Přeskočit tohle zábradlí a vrhnout se dolů, znamenalo by pád z výše desíti tisíc metrů. Jak vidíte, je to okrouhlá terasa. Posloužila by dobře za závodistiště. Chrání nás izolační vlastnosti skleněného oděvu, bez něhož bychom nebyli v transformátoru chráněni před výboji, které mají několikanásobnou sílu blesku."

"A co ta věž uprostřed terasy?" ukázal Arne na válec v průměru několika metrů.

"Můžeme si ji blíže prohlédnout. Ale uzavřít kukly!"

Věž byla skleněná. Z jejího nitra prosvítal temný sloup, a když Arne zvedl hlavu, viděl ve výši asi třiceti metrů paprskovité rozvětvení.

"Nasávač elektřiny," pochopil správně. "Ale kde je klenba? Jsme přece v podzemí. Jak vysoká je tahle dutina?"

"Sám nevím," pokrčil správce rameny.

"Jaký účel má ta koule uprostřed klenby pod kopulí?"

"Soustřeďovač ovzdušní elektřiny. Něco podobného je umístěno dole, hluboko pod transformátorem. Tam se naopak soustřeďuje elektřina pozemská."

"A odkud ovládáte celého tohoto obra?"

"Ach, ovšem, zapomněl jsem. Moje pracovna sousedí s mým bytem. Uvedu vás tam, až se vrátíme dolů."

Když pak po návratu do správceva bytu usedli do křesla, zeptal se správce samolibě:

"Nuže, jaký máte dojem?"

A Arne odpověděl dvěma výmluvnými slovy:

"Babylónská věž!"

Správce na to němě přikývl.

Poté byl Arne uveden do pracovny. Byl to neveliký pokoj, prostě, účelně zařízený. Nebyl tu psací stůl. Zato uprostřed stál kulatý stůl. V jeho středu byl umístěn veliký kompas, magnetická buzola, přístroj k určování směru magnetického pole s velmi přesnými stupnicemi. Dále tu byla buzola tangentová, přístroj k měření intenzity elektrického proudu a kolem stolní plochy mnoho různých fyzikálních přístrojů. V rohu pokoje obdélníkový stůl se šikmo nakloněnou plochou, na níž bylo několik řad různých tlačítek, páčkových spínačů a vypínačů, a vedle, na těžkém kovovém

podstavci, stálo cosi podobného semaforovému řízení, jaké vidíme leckde v nádražních úřadovnách.

Právě to Arne nejvíce zajímalo. Správcova odpověď ho zarazila:

"Nedej, Bože, abych se někdy dotkl těchto pák!"

"Je to snad..."

"Ano. Ty páky hýbou zemí."

"Řekl jste, že jakýsi robot řídil jízdu mého vozu. Mohu se dovědět něco bližšího?"

Správce mlčky otevřel dveře do sousední místnosti a pobídl Arne blíže. Mladík nechápavě hleděl na kouli, asi metr v průměru, umístěnou v kleci z kovových drátů, z níž paprskovitě vedly kabely ke stojanům, na nichž střídavě zářila a hasla různobarevná světýlka.

"Co je to?" tázal se.

"Robot."

"Robot?"

"Tvar přece nerozhoduje. Robot je totéž co automat. Lidský tvar nemá žádného vlivu na jeho působnost. Roboti v lidské podobě se stavějí a užívá se jich jen tam, kde skutečně konají lidské práce. U nás je řízení dopravy věc čistě automatická a celý systém je sestaven tak, že nepracuje lidský rozum, nýbrž mechanika a přírodní vlivy. V Centru je ústředí veškeré dopravy říše, kdežto u mne je to pouze jediná kolej, která je připojena na celou ostatní síť, a její provoz je sledován z Centra. Krátce: Já jsem vlastně pouhým dozorcem nad dodávkou a správným hospodařením s elektrickou energií v celé říši. Proto je tenhle robot jen jakýmsi kontrolním průvodčím, nic víc. Jedním slovem - automat."

Samozřejmě, že tím nebyla prohlídka kondenzátoru ukončena.

Týden trvalo, než Arne jakž takž pochopil bohaté a účelné, ale také nesmírně složité zařízení kondenzátoru. Poznal také, že kromě "Babylónské věže" byla tu ještě jiná budova, skutečná elektrárna, v níž však místo elektroměrů, generátorů, dynam a jiných strojů byly jen jakési bubny, veliké cívky a několik spirálovitých a hvězdicovitých útvarů a vrtulí, točících se závratnou rychlostí, takže je bylo možno pozorovat pouze okénky, uzavřenými silným ochranným sklem, či spíše průhlednou slídou nebo jinou pružnou hmotou (správce na Arnovu otázku po původu hmoty pokrčil rozpačité rameny), která se pod nárazy rozvířeného vzduchu povážlivě prohýbala.

Také rozhlasová stanice zde byla. Ale o jejím účelu správce zase ničeho nevěděl, anebo snad nechtěl říci. Také tam vedl provoz automat.

Osmého dne večer se Arne rozloučil se správcem a nastoupil další pouť.

Podle Nemova rozkazu, uděleného správci radiotelefonicky, navštívil Arne plantáže, textilní průmysl a rudařství, kde teď kraloval profesor Roger, všechna ta místa a oblasti, které dříve zhlédl jeho zesnulý otec. Všude byl přijat velmi srdečně.

Dva měsíce uplynuly ode dne, kdy se Arne vydal z Centra na objížďku. Teď měl před sebou poslední cíl. A jako vždy, přišlo i tentokrát nejlepší nakonec. Tato Arnova cesta měla být korunou všech těch překvapení, nádherných i hrůzných, které dosud viděl.

Po technických vymoženostech, jejichž souhrn sloužil vesměs rozkvětu, míru, a tedy blahobytu Nemovy říše, měl nyní Arne spatřit Nemovu moc: armádu.

Kapitola jedenáctá

NEMOVA VOJENSKÁ MOC

Jízda trvala celou noc, a když se Arne ráno probudil, mírnil vůz rychlost. Obzor se jasně. Stále zřetelněji a určitěji vystupovaly obrysy nějakého velkého města, které se skládalo z podivných budov. Byly tu bloky mrakodrapů, jiné, rozsáhlé čtvrti se podobaly obrovským plynojemům a věžím, některé z nich připomínaly turecké mešity a minarety. Zvolněnou rychlostí projížděl vůz tímto ohromným městem, v němž však nebylo vidět živé duše.

Mrtvé veleměsto.

Vůz projel mezi skupinami nesčetných pyramid a ohromných staveb kuželovitého tvaru, po nichž následovaly bloky nízkých staveb, rozložených na velkých plochách jako dvorce velkostatků. Pojednou stanul před malým domkem. Na prahu stál muž statné postavy, možná říci obr. Arne vystoupil. Zdánlivě těžkopádná postava mu na podiv pružně přispěchala vstříc.

"Grüs Gott," pozdravil srdečně.

"Vy jste Němec?" tázal se Arne překvapeně.

"Byl jsem. Ale teď, podle přísloví 'mein Feld ist die Welt' (mým polem je svět) jsem členem Nemovy družiny. Zde neznáme národnosti ani ras, Gott sei Dank! Nemo mě pověřil vedením vojenství, totiž technickou správou. Byl jste mi ohlášen. Vítám vás. Jsem inženýr Lyck," potřásl Arnovi pravicí.

Domek tohoto velitele byl zařízen až překvapivě prostě. Nebylo tu nic, co by bylo možno nazvat pohodlím, tím méně přepychem. Byl to pravý vojenský stan.

Nejpozoruhodnější byla pracovna: veliká místnost vybavená dvěma dlouhými obdélníkovými stoly, pokrytými plány a mapami, v nichž Arne poznal plány celé vojenské oblasti v podsvětí. Velmi ho překvapovala rozlehlost, neboť podle měřítka, vyznačeného na okraji, musela tato oblast zaujímat rozlohu velkou asi jako Evropa.

Ani se už nedivil, že jediný člověk z této malé chýše může ovládat tak ohromné území. Kolem stěn pracovny se táhly úzké stoly s přístroji, v nichž nechybělo nic z nejmodernějších technických vynálezů, které umožňovaly okamžitá spojení a vše, čeho bylo nutno k rychlému vyplnění příkazů. A bylo zde mnoho strojů a přístrojů, jaké Arne dosud ani neviděl.

"Můžete mi vysvětlit, pane inženýre, účel tohoto zařízení?" ukázal na něco, co se podobalo ampliínu, televizoru a

seismografu dohromady.

Lyck mlčky přikývl a zapojil televizi.

"Zkoušíme právě účinek nových torpéd. Střelnice je odtud asi dva tisíce kilometrů daleko. Dejte pozor!"

Na televizní ploše naskočil obraz: Nedohledná širá pláň. Za obzorem jako by se blýskalo na časy. Otáčeje knoflíkem usměrňovače, jasně inženýr obraz. A tu Arne viděl jakési temné těleso, které nesmírnou rychlostí proletělo ve výši a zmizelo z dohledu. Za několik vteřin vyšlehl za obzorem zelený sloup ohně.

"Teď jste viděl střední dráhu torpéda," vysvětloval inženýr, "proletělo sto kilometrů v pěti vteřinách."

Inženýr stiskl páčku pod ampliíonem a druhou zapojil seismograf.

"Podíváme se k cíli, kam torpédo dopadne," řekl.

Obraz se změnil. Arne jako by stál na vrcholku skaliska nad okrajem trychtýřovitého kráteru v průměru nejméně sto metrů, jimiž byl kraj poset. Tak asi vypadá krajina na Měsíci, napadlo ho.

"Tohle území," slyšel inženýrův hlas, "bylo už spotřebováno, jak vidíte."

"Což jediné torpédo může způsobit zkázu takového rozsahu?" divil se Arne.

"Zde pracovaly naše nejmenší typy," usmál se Lyck. "Předvedu vám jedno z nejtěžších torpéd, které vykoná let asi šest set kilometrů. A abyste nejen viděl, ale také slyšel účinek, zapojím naslouchač," ukázal na ampliíon. "Kromě toho nám zapiše seismograf sílu výbuchu."

Televizní obraz se zase změnil. Arne viděl před sebou neporušenou pláň, rovinu, na které nebylo rostlinstva a jejíž půda byla tvrdá, snad granit, syenit či jiná skála.

Z Morseových značek, které inženýr klepal do telegrafického přístroje, vyčetl rozkaz: S 2 kóta 147, pal!

"Jedna, dvě, tři, čtyři, pět..." počítal inženýr.

V ampliíonu se od vteřiny k vteřině zvyšoval hukot, sílil, při čtvrté vteřině zněl už jako vichřice, při páté se změnil ve vytí a „šest“ zaniklo v rachotu, jímž se rozechvěl vzduch v pracovně. Zároveň celá televizní plocha vzplanula zeleným světlem, jež ihned uhaslo v mraku dýmu. Když se rozplynul, poskytl Arnovi podívanou na takový obraz zkázy, že se mu ztánil dech: místo rovné plochy terénu zela propast, jejíž průměr mohl směle odhadnout na kilometr. A nejpodivnější bylo, že celá tato zkáza světélkovala fosforovým, modravým svitem.

"Strašné!" vydechl. "V šesti vteřinách! Šest set kilometrů! Sto kilometrů ve vteřině! Jak je to možné? Jak? Je možné, aby těleso vykonalo tuto dráhu v tak krátkém čase? Jaký je to stroj? Čím je hnán?" útočil na inženýra.

"Poznáte ty stroje," usmál se Lyck. "Pošlu vás do výroby. Podíváte se všude, všechno vám bude přístupné, jen ne cíle našich střelnic. Ty můžete vidět jenom zde," ukázal na televizní obrazovku. "Teď se podíváme na zápis v seismografu," přistoupil k válci, na jehož bílém povrchu vykreslil černý hrot kolmé čáry, postupně kratší, až se konečně vlnovka ustálila ve vodorovnou přímku.

"Tyhle typy pracují bezvadně," pochválil si Lyck účinek. "Máme ještě těžší kalibry, které zničí skoro dvojnásobné území jediným výbuchem. Ale tohle vám snad prozatím k představě stačí. A ničivý účinek je trvalý, neboť ta zelenavá záplava, kterou vidíte zářit, to je... Jste chemik?"

"Studuji chemii."

"Pak tedy víte, co znamená značka Ra."

"Rádium!"

"Ano... Zkáza je trvalá. A působí daleko do širého okolí. Všecko živočišstvo hyne podobně, jako zmírají lidé nakažení malomocenstvím. A hyne i příroda. Skály, stavby, ať z betonu, cihel nebo ze železa; vše se rozpadne v prach. Hrozná zbraň."

"K čemu jí chcete použít? Proti komu? Kam směřuje vlastně celý tento ohromný válečný průmysl?"

"Milý příteli, vím, že jste ještě nevyslovil mnoho a mnoho dalších otázek. Ušetřte si je, neboť na žádnou vám nemohu dát odpověď. Ne proto, že nechci, nýbrž prostě nemohu, poněvadž nevím. Pracuji, abych uplatnil své vědomosti a provedl rozkazy. Nemo jediný zná cíl veškeré práce ve své říši. Vždyť jste dosud nic neviděl. Ukázal jsem vám pouze jednu z mnoha zbraní našeho vojenského arzenálu, a to ještě pouze její účinek. Myslím, že vás bude nejvíc zajímat konstrukce vzdušných torpéd a všech ostatních zbraní, jejich výroba a mohutnost armády, která by už dnes mohla zaplavit celý svět. Nemo vás poslal ke mně, neboť já jsem hlavou tohoto průmyslu. Z této malé chýše řídím továrny, které zabírají rozlohou velkoměsta. Části jste projel. Dám vám ověření, které vám otevře všechny dveře."

Po chvíli řekl Lyck:

"Základ každé vojenské moci tvoří pěchota. Tak bylo, je a bude. Proto se podíváte nejprve na naše pěší vojsko. Zde máte ověřující list. Pojedete odtud zpátky, tam, kde jste viděl ty mnohopatrové budovy. Jste už ohlášen a budete očekáván. Jízda nebude trvat dlouho. Je to pouhých čtyři sta kilometrů. Pojedete zvolna a za hodinku jste na místě," ukončil Lyck a vyprovodil Arna k vozu.

Zvláště poslední Lyckova slova utkvěla v chlapcově paměti: Pojedete zvolna a jste za hodinku na místě. Jak podivně to zní. Jak malicherné jsou proti tomu poměry lidské! A zemské rychlostní rekordy. Zde se rychlosti čtyři sta kilometrů za hodinu říká „pomalu“.

Arne byl přivítán mužem, o jehož národnosti nebylo možno říci nic určitého. Buď to byl Japonec, podle poněkud šikmých očí, ale tomu zase odporovala vysoká postava; hovořil plynule francouzsky, ale přízvuk vnucoval domněnku jiné národnosti. Mohl to také být asijský Rus. Japonsko i Rusko jsou proslulé svými pěšími armádami. Konečně, národnost je vedlejší.

Arna však překvapilo, že v ústřední budově tohoto města mrakodrapů viděl několik desítek mužů. Jeden z nich, sympatický mladý muž, mu byl přidělen jako průvodce.

Pneumatickou zdviží sjeli dolů a vystoupili v jiném horizontu. Byl to nedohledný, širý kraj, v němž v záplavě světelných výbuchů, jakoby požárů, rýsovaly se obrovské pece tavíren. Mohutné křivolaké roury, podepřené silnými železnými

sloupy, spojovaly vysoké pece s kopulovitými budovami hutí. Odtud se paprskovitě všemi směry táhly kolejnice, na nichž projížděly dlouhé vlaky s rudou.

Ačkoli Arne i jeho průvodce byli oblečeni do azbestových úborů, které nadto byly elektrickým zařízením upraveny tak, že bylo možno podle potřeby regulovat teplotu a čelit i nejvyššímu žáru, přece mohli jen zpovzdálí přihlížet práci v tavárnách a hutích.

Do běla roztavené železo, ocel a jiné kovy valily se v proudu, z něhož tryskal celý ohňostroj jisker. Žhavé, polotekuté bloky byly pak dopravovány na zvláštních vozidlech do hutí, kde mohutné válcovací stroje hmotu zpracovaly. Nakonec vycházely z jejich příšerných tlam desky, které ihned zase pohltila ústí jiných strojů, z nichž pak po šikmé ploše klouzaly už součástky rozmanitých tvarů přímo do nádrží naplněných olejem či jinou tekutinou, která kalila jejich tvrdost. Z těchto nádrží na zvláštních sítích a rožních byly součásti sypany přímo do vagónů, a když byl vlak naplněn, vyjel po kolejích trati, která stoupala na silné železné konstrukci.

"Kam vede ta trať?" ukazoval Arne vzhůru.

"Do padesátého šestého horizontu, do továren. Máte-li výrobu řádně pochopit, musel jsem vám ukázat její počátek od základů," odpovídal průvodce. "Tohle, jak vidíte, jsou tavírny. Zde se vyrábí hrubý materiál. Opracování a montáž je nahore. Vystoupíme!"

Vyjeli zdviží a průvodce vedl Arna k prvnímu mrakodrapu.

"Zajímáte se o výrobu naší pěchoty?"

"Výrobu pěchoty? Jak tomu mám rozumět?" nechápal Arne.

"Nu, pěší armádu, kterou vyrábíme."

"Vyrábíte?"

"Zní to směšně, pravda? Ale je tomu tak. Všecko naše vojsko, lze-li je tak vůbec nazvat, jsou vlastně stroje. Roboti. Mluvím-li o pěší armádě, je to živel, jehož činnost není omezena na zem, nýbrž je upotřebitelná i na moři a pod vodou. Bude lépe, když vám podám přesné vysvětlení, až ty stroje uvidíte. Abyste poznal postup výroby, musíme jako dole začít s prohlídkou tam, kde se opracovávají součástky dopravené z hutí. Pojdte, prosím, uveďte vás."

Vstoupili do první budovy, jejíž poschodí nemohl Arne ani zvenčí spočítat. Kráčeli sály, v nichž hučely stroje, jaké Arne dosud neviděl. Snad by je bylo možno přirovnat k tiskařským rotačkám. Byly však ještě větší, rozložitější a tak spleť, že každý z těchto strojů činil dojem samostatné továrny. Byl to soubor automatických revolverových soustruhů, hoblovacích strojů, vrtaček a jiných obráběcích strojů. Nejpozoruhodnější byla práce frézek, strojů, které řezaly ozubená kolečka a různotvaré rýhy do válečků, kotoučků, kuželů a jiných drobných součástek. Každý frézovací stroj byl samostatným pracovníkem, o němž možno říci, že nahradil činnost několika odborných dělníků. Stroj sám si podával surový materiál, zasadil do svěradel, naklonil do příslušné polohy, aby v nejbližším okamžiku začaly na něm pracovat nože. Součástka měnila podle potřeby svou polohu a po několika minutách položila už chapadla hotovou součástku na stále běžící pás, který ji odváděl dále s kupami jiných dílů.

V celé této ohromné dílně nebylo živé duše. Stroje pracovaly úplně samostatně, spolehlivě a bez dozoru.

Zrovna tak bylo v ostatních dílnách, jimiž procházeli. Rozdíl byl jen v pracovním postupu.

Před Arnovými udivenými zraky rostla tak výroba - armády.

Bůh stvořil člověka z hlíny. Zde bylo tvořeno nesčíslné množství strojů, ale když Arne dospěl do montážní dílny, měl dojem, že vidí lidi.

Na prostore, jejíž plocha byla asi čtvereční kilometr, stály řady jakýchsi kovových klecí, v jejichž středu byla hromada kovových součástek. Představme si prázdnou klec asi čtyři metry do čtverce a dva metry vysokou. Podlaha této klece chybí. Zeje tu čtvercový otvor, jehož dno je kdesi v hloubce.

Pojednou se z této hloubky vynoří podlaha a na ní kupa rozmanitých a různotvárných plátů a plátek, střepin, válečků a kotoučů, šroubů a závitnic a všeho, nač jen si možno pomyslit. Hned poté se dá klec do pohybu a vidíme s úžasem, že to není klec, jsou to vlastně nesčíslná chapadla a ruce. Je to jako polyp či pavouk, který však neničí, nesžírá svou oběť, ale naopak z beztvárných dílců staví a tvoří úžasný stroj.

V několika minutách roste tu - člověk.

Lze směle tak nazvat tvora, na jehož hlavu jako poslední výkon je posazena špičatá helma končící tyčkou. Stejně tak i z jeho uší vystupují krátké lesklé dráty. Jsou to antény, které přivádějí do robotova mozku všechny impulsy zvenčí. Nato se obal klece rozestoupí. Jediné oko uprostřed čela se rozkmitá Morseovými značkami a robot vystoupí na ochoz k řadě jiných a mizí s nimi ve dveřích, které vedou kamsi do neznáma. Tak tu pochoduje na mnoha ochozech - nově utvořená armáda.

Kdy to začalo? A kdy to skončí? Kolik už jich odešlo a kolik jich ještě vyjde?

"Kam jde všecko to vojsko?" zeptal se Arne.

"Zatím do skladiště."

"Mohu je vidět?"

"Ano. Uveďte vás tam."

Usedli do drezíny, poháněné elektrickým motorem. Projeli montážní dílnou a dlouhým krytým přemostěním vjeli do jiné budovy, kde drezína stanula. Průvodce otevřel dveře. Arne stál na prahu místnosti, jejíž rozměry byly nedohledné.

"Jaká to musí být nesmírná budova!" vydechl Arne.

"Mýlíte se. Teď už nejsme v budově. Jsme v přírodní sluji. Je to dutina v zemské kůře. Její rozloha je nesmírná. Snad nikdo z nás lidí ji dosud neprošel. Vím jen, že z části je už naplněna pěším vojskem. Abychom se dostali k prvním řadám uskladněných vojáků, musíme použít autogyry," ukázal na malé letadlo stojící opodál.

Usedli vedle sebe do pohodlných křesel, průvodce se chopil řídicí páky a autogyra se odlepila od země. Letěli ve tmě.

"Nenarazíme někde?" projevil Arne obavu.

"Nebojte se. Hledte, na téhle plošině by se musel rozzářit červený bod, kdybychom se blížili k nějaké překážce." Letěli nízko, sotva dva tři metry nad zemí. Teprve asi po hodině ohlásilo rudé světélko blízkost cíle a autogrya zmírnila rychlost. Z jejího čela vyšlehl oslnivý proud světla, v němž před sebou, v dálce několika set metrů, obrysy nesčíslného davu, který tu stál hustě, jakoby v tlačenici. Světlomet zakroužil po tomto shromáždění, které, jak se zdálo, nemělo konce.

Autogrya se snesla a přistála několik metrů před první řadou robotů.

"Kolik je jich tu úhrnem?" tázal se Arne.

"Nevím přesně. Ostatně na několika miliónech nezáleží. Podle postupu výroby odhaduji množství na půl miliardy."

"Půl miliardy? jaký máte úmysl s takovou nesmírnou armádou? Chcete ovládnout svět? Jak chcete toto množství svých strojů dopravit na povrch, z hloubky několika set kilometrů?"

"Musím vám zůstat dlužen odpověď. Nic o tom nevím. A nikdo to neví, kromě Nema. Mohu jen říci, že toto pěší vojsko může operovat i pod mořem. Jako lavina se vyleje úbočím kráteru, kterým jste také vy sem přišel, neboť to je jediný vchod do Nemovy říše. Každý robot je opatřen zařízením, že v hloubce padesáti metrů pluje rychlostí vystřeleného torpéda pod hladinou vyznačeným směrem a vystoupí na pevninu tam, kam je mu rozkázáno. Kulomety a pušky mu nemohou uškodit. Jen přímá rána, plná trefa dělového náboje by mohla roztržít jeho mechanismus.

V jiných odděleních se vyrábí létající vojsko, které je podobné, jen s tím rozdílem, že každý jednotlivý robot je schopen válečné činnosti shora. Uvedu vás teď do výroby zbraní, kterým vy říkáte dělostřelectvo."

Sjeli visutou drahou a dospěli po rovině ke komplexu nízkých budov obehnaných zdí.

Arne očekával, že spatří dělové kolosy s dlouhými hlavními, něco podobného, jako jsou největší lodní děla. Nic takového. Na nesmírném prostranství stál les železných věží s plošinkou nahoře, z níž čněla jednoduchá roura. Celý hořejšek byl otáčivý a roura se dala zvednout anebo sklonit. Zdola vedl vzhůru řetězový jeřáb s koryty, jako jsou známé kapsy u říčních bagrů. Dověděl se, že tento jeřáb dopravuje nahoru náboje, které pak mechanismus samočinně vsouvá do roury. Nahore pracuje robot-střelec, tedy automat, poslušný rozkazů velitele-člověka. Dole se přívod nábojů děje zcela automaticky z dostatečně opatřené zásobárny, která se stále doplňuje.

"Jaké jsou to náboje?"

"Uvidíte je."

A Arne je viděl. Nebylo mu třeba vysvětlení. Vzpomněl na televizní obraz u Lycka. Byla to vzdušná torpéda. Co ho však udivovalo: malé rozměry. Sotva půl metru dlouhá byla tato torpéda mající vzhled létajících ryb, jak je viděl při plavbě Indickým oceánem. Rozměry torpéd byly stále větší, až poslední měly délku skoro desíti metrů a průměr téměř dva metry. To už vyhlíželo jako malá ponorka.

"Jakou mají účinnost nejmenší torpéda?" zeptal se Arne.

"Asi takovou jako granáty největších dělových kalibrů," odpověděl průvodce.

Na účinek větších torpéd se už Arne ani netázal. Stačilo mu tohle. Průvodce jistě nepřeháněl. Neměl k tomu důvod. Ale Arne by rád věděl, čím jsou torpéda plněna, neboť to musí být zvláštní třaskavina, neznámá pozemským chemikům. Vyslovil tedy tu otázku. Odpověď vyzněla však tak, že z ní Arne nezmoudřel:

"Neznám složení, je to věc našeho chemického oboru, kde vám snad dají objasnění."

"Tak to je vlastně celý váš dělostřelecký průmysl? Myslil jsem, že vyrábíte děla, kulomety a další zbraně," projevil Arne zklamání.

"Příliš zastaralé! Děla se užívalo už ve středověku. Je to těžkopádná zbraň a jen na krátkou vzdálenost."

"Na krátkou vzdálenost? Dalekonosná děla mají dostřel přes sto třicet kilometrů."

"Maličkost. Naše torpéda mají neomezený dolet. Vyšleme-li torpédo z kteréhokoli bodu na zemském povrchu, můžeme z něho udělat, je-li nám libo, věčnou oběžnici kolem zeměkoule. Jeho let nikdy neskončí, neboť naše torpéda nejsou hnána žádným mechanismem, který se vyčerpává."

"Jak tomuhle mám rozumět? Jaká síla je tedy žene?"

"Statická elektřina. Viděl jste přece náš kondenzátor. Ten ovládá všecku energii, život a pohyb všech těles, která byla u nás vyrobena a jsou nám podřízena. Vidím další otazník ve vaší tváři, vím, na co se chcete ptát. Mohu vám jenom říci, že torpéda jsou plněna dvěma látkami: třaskavinou a rádiem. Otravných plynů neužíváme."

"A což ty plynojemy, které jsem viděl za jízdy do elektrárny?"

"To jsou skladiště rádia."

"Olověné nádrže?"

"Ano. Neznáme dosud kromě olova prostředek, který by nepropouštěl rádiové paprsky."

"A jak dopravujete rádium do výroby?"

"Je to práce pro zvlášť sestrojené roboty. Těžcí tvorové. A přestože obal dává dostatečnou ochranu jejich vnitřnímu ústrojí, dlouho nevyráží. Nejvýš rok a pak začne pozvolný rozklad. Ale není nijak obtížné nahradit je novými!"

Kapitola dvanáctá BITVA NA MOŘI

Jednoho dne byl Arne překvapen. Nový průvodce jej vyzval:

"Vyletíte si se mnou k moři."

A vida Arnův tázavý pohled, dodal s úsměvem:

"Totiž k našemu moři, podzemnímu, kde zkoušíme účinek našich vodních torpéd."

Arne byl uveden k něčemu, co při prvním dojmu považoval za mrtvou velrybu. Ale při bližší prohlídce viděl, že je to zase jakýsi dopravní prostředek. Předmět spočíval na lyžích, které ležely na hladkém železném nebo snad betonovém

podkladu, dlouhém asi sto metrů a mírně stoupajícím do výše.

"Co je to?" tázal se.

"Letoun."

"Vždyť nemá nosných ploch, jen kormidlo vidím."

"Jediné, co potřebuje. Nosné plochy jsou zbytečné."

"Jak může letět? Jak se udrží ve výši? Je snad naplněn plynem?"

"Nic takového. Co jste slyšel o torpédách, platí i pro letoun: Statická elektřina a spolupůsobení magnetických vlivů z naší elektrárny. Nemův nejnovější vynález. Zkušební předmět, který - osvědčí-li se - bude uplatněn. Ale nemusíte se obávat ztroskotání. Vykonal už několik cest a vždy se zdarem. Trvalo by příliš dlouho jet vozem, který znáte. Máme dalekou cestu."

"Kampak?"

"K jižnímu pólu. Teď jsme nedaleko severního - tady je naše vojenská střelnice. Tedy: na druhý konec světa. Vstupte," vybídl Arne.

Usedli do malé kabinky a průvodce se změnil v pilota. Sotva za nimi zapadla dvířka, pohnul pákou. Dopravní těleso jako obrovskou silou vymršťeno vyšinulo se po nakloněné ploše vzhůru a pak vzlétlo do vzduchu. Do tmy zářil hrot letounu blýskavými zákmity.

"Což tahle podzemní dutina se rozkládá pod celou zemskou kůrou?" divil se Arne.

"Snad. Ani sám Nemo, myslím, nezná hranice své říše. Ale samozřejmě, není to dutina jediná, v celistvosti. Je to spleť obrovských tunelů, slují, jeskyň a prostorů v několika vrstvách nad sebou."

"Nemůžeme někde narazit?"

"Ne. Jsme řízeni. Na náš let působí teď jako kladný jižní magnetický pól Země a jeho síla je regulována činností kondenzátoru. Ale i tak je rychlost nesmírná."

"Kdy budeme na místě?"

"K večeru. Asi za dvanáct hodin."

"Věru, už mne nic nepřekvapí," hučel Arne.

Většinou letěli ve tmě, kterou rušilo jen matné jiskření na hrotu letounu. Občas dal pilot zazářit světlometu, což bylo vždy spojeno s červeným signálem na řídicí desce, na níž byly umístěny různé přístroje. A tu viděl Arne v ostrém osvětlení, že letadlo se žene rychlostí přes tisíc kilometrů těsnými tunely, jejichž divoce rozečkané stěny budily hrůzu, a kdyby byl letoun jen o některý z těchto hrotů a výčnělků zavadil, byla by to příšerná katastrofa.

Arne viděl divné útvary, lesklé, s vlnitým povrchem a jinde zase vybíhající v ostré krápníkovité špičky, z nichž některé byly zakončeny keřovitým rozvětvením. Většinou činily dojem kovu nebo strusky a lávy, zkroucené a slité věkovitým žářem. Tunely se rozšiřovaly v rozsáhlé jeskyně a dómy.

Ale z větší části byl rozhled znemožněn nepřehledností a nedohledností širého obzoru, který tonul ve tmě. Tu pak Arne viděl na měřiči rychlosti, jehož ciferník zářil ve tmě, že ručička se chvěje na číslici 1500 kilometrů.

Proletěli kolem místa, v němž se pod nimi rýsovala osvětlená kopule jakési budovy, z níž paprskovitě svítily lesklé kovové stupy ozářené umělým sluncem.

"Co je to?" tázal se Arne.

"Nádraží ústřední dopravy. Ředitel nedávno zemřel a jeho dcera je teď Nemovou schovankou."

"Ach, Nelly!" vydechl Arne

"Neznám její jméno. Je to jediná žena v naší říši."

A zase dlouhou dobu letěla loď v čiré tmě. Jiskření na hrotu letadla se mínilo, až ustalo docela. Ručička na rychloměru klesala až na 500 kilometrů.

"Blížíme se k cíli," řekl pilot.

O nějakou chvíli později vzplál obzor před nimi rudou září, která se v pravidelných přestávkách mínila. A brzy nato letěli nad rozsáhlou skupinou budov, v nichž Arne poznal veliké železářny a tavicírny s vysokými pecemi. Netušil, že je právě nad místem, kde po prvé stanul na půdě Nemovy říše jeho zemřelý otec.

Pojednou změnil letoun kurs k východu.

Po levé straně ozařoval světlomet horské masívy skal, vpravo nedospělo jeho světlo k místu odrazu. Tento jednotvárný stav trval dlouho. Konečně začala ručička rychloměru opět klesat.

"Brzdí," hlesl pilot.

A krátce poté se letadlo sneslo a přistálo na podobné ploše, z jaké odstartovalo.

Vystoupili.

"K pobřeží máme asi dva kilometry," hovořil pilot, "projdeme se pěšky."

Kráčeli krajinou dostatečně osvětlenou umělým sluncem, které zářilo před nimi. Půda zde byla vlnitá a nebyla by schůdná, kdyby nebylo upravené cesty, široké a přímé, čisté a hladké, takže se v ní zrcadlilo sluneční světlo. Pojednou se před nimi rozestřela mořská hladina, tušově černá, s mírně se čeřícím povrchem, který se leskl ve sluneční záři jako roztavené stříbro.

Pobřeží tvořilo rovinu, hladkou, jakoby vyleštěnou, která spadala na hladinu z výše asi desíti metrů kolmo. Byla to nesmírná přírodní hráz. Odtud daleko do moře vybíhalo několik mol, jejichž konce mizely pod hladinou.

Asi sto kroků odtud vpravo na vysokém podstavci z kvádrů stála chýše a vedle ní do nedozírné výše čnely stožáry vysílací stanice. Jinak zde bylo pusto a mrtvo.

Zdánlivě.

Neboť pojednou se otevřely dveře a z domku vyšel muž, který jim rychle kráčel vstříc.

"How do you do?" zahudoval a kynul jim zvednutou rukou. "Přistáli jste přesně podle mého výpočtu. Inu, Sarg!

Osvědčený pilot!" hovořil hluchně, poplácával pilota po rameni s takovou bodrostí, že se mladý muž prohýbal. "A vy jste Arne, což? Nemův vyslanec, he? Well! Vítám vás!"

Nepoznal-li Arne dosud ze slov a chování tohoto dobrého muže Kanadana, nabyl o tom jistoty ze stisku a potřásání ruky, při němž mladík povyskočil a skrze stisknuté zuby vyklouzlo bolestné "Au!"

"No, no, jste nějak citlivý young man!" zachechtal se muž. "Já jsem Swift. Starý mariňák," představil se.

"Jeho Excellence, náš ministr námořnictví a admirál," dodal Sarg položertovně.

"Jděte mi k šípku s tituly," vrčel Swift, "a pojděte dál! Dnes už žádné manévry, yes. Odpočinete si a zítra vám předvedu velkolepou námořní bitvu. Pojedete na kótu 16. Znáte ji, Sargu? Je to nejkrásnější terén. Yes. Jen bych ještě rád tuhle Arnovi ukázal některý z našich torpédoborců, vlastně torpédovek. Ale dřív povečeříme, well," hovořil cestou k domku. Podivná věc. Chýše se zdála uvnitř rozlehlejší než zvenčí.

Byla tu pracovna, malý kabinet s vysílacími přístroji, přijímačem a rozmanitými aparáty. Obytný pokoj, ložnice a kuchyňka.

"Kde máte kuchaře?" zeptal se Arne.

"Kuchaře? Já? Swift? Kanadan? Chcete si mne dobírat? Co?" kasal si Swift bojovně rukávy a koulel divoce očima.

"Sám si vařím, pečů, smažím, sám si peru mladíku, já jsem stoprocentně soběstačný muž. Co uvařím, musím si sám také sníst, yes. Tak je to, mladý kamaráde," vysvětlil svůj stav, zdůrazniv svá slova plácnutím na rameno, po němž Arne mimoděk zahekal.

Večeře byla skutečně kanadská: opékaná slanina a uzená ryba. Ale chutnala výborně. Nápoj Arna překvapil. Whisky. Arne dobře znal zákaz lihových nápojů v celé říši a jeho oči utkvěly na Swiftovi příliš výmluvně, než aby nepochopil.

"Žádné ouha, mladý muži!" chechtal se Kanadan. "V tomhle mám od nejvyššího vůdce a vládce pardon. A díváte se tomu? Yes? Dovedete si představit starého mořského vlka, jak pije vodu či limonádu, nebo dokonce mlíčko, chacha?" "Promiňte, pane..."

"Nechte toho pána, kde je!" vpadl Swift ostře. "Moji přátelé mi říkají Tom."

Arne znal tuhle větu z americké literatury a věděl, co znamená: rázný pokyn, jemuž nevyhovět by bylo těžkou urážkou. Usmál se, přikývl a bodře si přitůkl s číškou, naplněnou whisky.

"Je trochu silná pro vás, yes," hučel Swift, šklebě se Arnovi do zrudlé tváře. "Sodu nemám, abych vám ji rozředil. Ale dám vám trochu vody, která je výborná - k mytí." A vliv do svého hrdla obsah kalíšku, vyštěkl dodatek: "A k pití pro vás, chlapče! Yééés!"

Po večeři vedl Swift oba návštěvníky podél pobřeží. Pojednou se před nimi vynořilo něco, před čím se Arne mimoděk zastavil.

Tábor trpaslíků?

Prvý dojem byl takový, ale když přistoupil blíž, zachvěl se hrůzou. Stálo tu nepřehledné množství jakýchsi netvorů. Mohutné trupy s dlouhými pažemi, které držely napřažené těleso torpédovitěho tvaru, které mělo vpředu dvě krátká tykadla. Hlavy netvorů tvořily krychli, jež byla bez obličejů. Ale nahoře z krychle vyčníval drát, slabá kovová tyč, rozvětvená do několika slabších drátů. Nestvůrná těla spočívala na krátkých nožkách, ukončených lopatovitými šlapadly ve tvaru ploutví, a celé tělo vybíhalo v silný ocas podobný rybímu, který končil vrtulí nebo spíše šroubem, jakých se užívá u závodních motorových člunů.

Na Arnův tážavý pohled zahájil Swift ochotně výklad:

"Naše torpédovky, yes. Nám není třeba torpédových lodí, které jsou těžkopádné a tvoří přes své poměrně malé rozměry přece jen značný cíl pro lodní dělostřelbu. Proti tomu tato tělíska, i kdyby plula na hladině, jsou i při normálním mořském vlnobití skoro neviditelná, yes. Ale ona plují několik metrů pod hladinou, a to rychlostí asi sto padesáti kilometrů. Dále je výhoda v akčním rádiu čili okruhu působnosti, víme? Torpédové lodi potřebují po jisté době zakotvit v přístavu, v němž by se znovu zásobily pohonným materiálem, uhlím, naftou nebo benzínem, na co je zařízení jejich pohon, nemluvě ani o potřebách pro mužstvo, yes.

Tyto stroje však nejsou na ničem závislé. Mohou být v moři i několik let, umístěny na téměř místě podle rozkazu velitele, a odolávají mořským proudům. Čas nemá na ně vůbec vliv, yes. Na povel velitele se dají do pohybu k vytčenému cíli. V určité vzdálenosti stačí velitelův rozkaz a stroj vymršť torpédo, které nikdy nemine cíl. Tím stroj vykonal svůj úkol a vrací se na stanoviště, aby přijal, je-li třeba, nový náboj. Takových stanovišť je v každém moři hodně, yes, neviditelných, vzdálených od obvyklých lodních drah. Zdá se to nevýhodné, ale uvažte, že těchto nosičů torpéd malého kalibru je několik tisíc. S většími, až do těch nejtěžších, je to statisícová armáda, yes. A ještě něco. Činnost těchto robotů není omezena jen na širé moře, ale také na pobřeží, ba mohou zasáhnout i ve vnitrozemí. Každý z těchto trpaslíků vyběhne, je-li třeba, z mělčiny, pádí na svých zdánlivě nemotorných nohách, kam se mu poručí, a vypustí torpédo na určený cíl. V tomto případě je náboj seřízen tak, že se změní ve vzdušné torpédo, yes. Jiný druh robotů je ještě dokonalejší. Ten je schopen boje pod vodou, tedy jakási malá ponorka. Ovšem mohou bojovat i na hladině a pak z hladiny vzlétnout a spustit náboj kdekoli ve vnitřních oblastech každé pevniny, yes. Je to tedy souprava ponorky, torpédového člunu a bojového letadla. Zasáhnout takového robota střelou je věc náhody, neboť cíl, který tvoří, není větší než několik tisíc metrů vysoko kroužící sup nebo kondor. Uvážíte-li k tomu ještě úžasnou rychlost jeho letu, uznáte, že nepřeháním, což? Zítra ráno vám předvedu ukázkou, jak by musela dopadnout bitva na moři mezi nejdokonalejšími námořními obránci a těmito trpaslíky. A teď už dost. Jste unaveni cestou a já řečním, tuze! Za posledních dvacet let jsem toho neřekl tolik jako teď, yes!"

Po snídani, při které si Arne musel odřici oblíbenou kávu a spokojit se s kanadským repertoárem, byli uvedeni k molu, kde stál lehký motorový člun s plochým dnem, tak zvaný kluzák. Takové čluny plují velikou rychlostí, neboť nemají skoro žádný ponor a kloužou po hladině jako sáně po sněhu.

Sarg se chopil říditka a Arne usedl za ním. Lodička, hnána elektřinou, letěla po hladině jako pták. Šero kolem nich stále

houstlo, až je pohltila tma.

"Kam vlastně jedeme?" zeptal se Arne.

"Na kótu 16."

"Dovedete se orientovat?"

"Ne."

"Jak tedy...?"

"Není nám třeba orientace. Držím volant jen proto, abych udržel při takové rychlosti člun v rovnováze. Jsme vedeni zase tímto živlem jako při našem letu."

"Magnetismus a statická elektřina?"

"Ano."

"Teď si vzpomínám. Můžete mi vysvětlit účel těch tykadel na torpédách?"

"Milerád, neboť byla vyrobena u nás. Je to totéž jako hrot našeho letadla. A myslím, že jste sám už také použil vozu při vyjíždě z Centra, který měl vpředu něco podobného."

"Ano, v elektrárně mně bylo vysvětleno: magnet."

"Správně. Torpéda jsou sestrojena stejně. Vede je magnet."

"Dobře. Tohle bych pochopil. Magnet má dva póly. Kondenzátorem, jak jsem jej viděl, lze libovolně měnit polarizaci statické elektřiny. Kondenzátor vysílá podle potřeby přitažlivost kladnou nebo zápornou. Řekněme kladnou. Pak vůz byl napojen zápornou. Vzájemně se přitahují. Totéž je s naším člunem. Správně?"

"Ano."

"Protipól je kóta 16?"

"Tak jest."

"V pořádku. Ale teď mi vysvětlete: torpéda vysílají, řekněme, zápornou magnetickou sílu. Cíl, na který útočí, musí tedy vysílat kladnou."

"Zajisté."

"Jak chcete donutit nepřátelský objekt, loď, letadlo nebo cokoli jiného, aby vaší útočné zbrani vysílal přitažlivou sílu vstříc?"

"V tom je trochu nedorozumění."

"To bych řekl," potvrdil Arne v domněnce, že Sarga přivedl do úzkých. Ale zklamal se. Sarg zcela klidně dodal:

"Totiž nedorozumění u vás. Nedivím se vám. Nebyl jste Swiftem dostatečně poučen. Věc je v tom, že náš velitel i proti vůli nepřátelského objektu jej donutí, aby k sobě přitáhl náš náboj."

"Jak je to možné?"

"Zcela prostě. Magnetickou sílu nelze přece vidět ani ji uchopit, chytit, zajmout, někam uvěznit, zneškodnit. Je to síla stejně nehmotná jako elektřina a vzduch. Náš kondenzátor může kamkoli, do kteréhokoli bodu na světě i v atmosféře, nashromáždit tuto sílu. Proti tomu není lidských prostředků. Vzpomínám si, zkoušeli jsme právě na tomto moři účinek takového magnetického soustředění s malou lodí, pobitou železnými nýty. Takový zdrobnělý monitor. Byl hnán parou a vůbec vybaven, jako jsou normální dělové lodice pozemšťanů. Rozdíl byl jen ve velikosti, místo děl byly kulomety. Posádku tvořil nynější vedoucí pancéřových dílen, který na této hračce zastával místo kormidelníka. Jeho velitelem, kapitánem na onom strašidelném monitoru, byl právě Swift. Prosím vás předem, nezmiňujte se Swiftovi o tom, co vám povím, nechcete-li ho přivést do běsnění. A chraň vás všemohoucí Bůh, abyste se ho snad zeptal, zúčastnil-li se někdy vzduchoplavby, poněvadž... chacha, ale poslyšte:

Tedy při té zkoušce, kdy se měla dokázat síla našeho magnetismu, trůnil Swift na velitelském můstku zkušebního maličkého monitoru. Mluvalo se tehdy o nějaké neshodě, poškorpení Swifta a ředitele elektrárny, kterého znáte. Lyck je vážný muž, kdežto Swift si potrpí na žerty a vtipy, které s oblibou rozdává, ale nerad přijímá. A to je snad jeho jedinou vadou, yes, jinak je to dobrý člověk. Proto myslím, že byla vina na Swiftovi. Ať jakkoli, je věc už dávno urovnána a jsou zase dobrými kamarády. Promiňte, stále odbíhám.

Tedy k věci. Swift, vážně a rázně, jak se sluší na kapitána, volal do mikrofону lodního vysílače:

„Křižník Herkules na Mare nostrum vyzývá nepřítele k bitvě!"

Swift si je totiž pojmenoval latinsky: Naše moře. A tu se stalo něco úžasného. Ten ubohý maličký Herkules se vším příslušenstvím a dvoučlennou posádkou se pojednou vznese z hladiny kolmo do výše asi dvaceti metrů, kde tiše stanul. Jak nám potom vyprávěl kormidelník, ztratil Swift na několik minut všecku schopnost řeči. Křečovitě se prý držel zábradlí velitelského můstku a chrčel, jako by ho někdo škrtil. Byl bílý jako vápno, oči vytřeštěné a najednou zachroptěl:

„U Jóóóviše! Cyklon! Tajfun! Yes! A pak: „Ale vždyť je ticho. Kde zůstal vítr? Cyklon by nás přece nesl, smetl by nás s paluby."

A jen to řekl - on totiž hovořil sice ke kormidelníkovi, ale před zapnutým mikrofonom - dal se Herkules do tance.

„Panečku, já jsem kdysi," vyprávěl nám kormidelník, „vidal často šílené tance všelijakých národů i pronárodů, ale co Herkules prováděl, bylo příšerné. Lítali jsme vzhůru a dolů, točili se jako káčata, komíhali jako ty lodičky na jarmarečních houpačkách, málem že jsme nedělali veletoce."

Tenkrát ztratil Swift svou kapitánskou čepici, na které si strašně zakládal. A když se Herkules konečně vybláznil a snesl se zase klidně na hladinu, dalo kormidelníkovi hodně práce, než se Swift pustil zábradlí a přestal kroutit hlavou, mumlaje přitom:

„J-jjj-á... já mmmmm-nám... m-moř... škyt! - skou nem..." ostatní už nedořekl. Nebylo třeba, doplnil to vlastním výkonem: krmil ryby, jsou-li jaké v téhle louži. To víte, to už bylo něco. Starý mořský vlk, jak sám o sobě tvrdí, a po několika minutách tance takové malé lodičky dostane mořskou nemoc."

"A co kormidelník? Ten zůstal klidný?" divil se Arne.

"To je právě to. Ano, sám Swift dosvědčil, že kormidelník neztratil ducha, a dokonce první se smál tomu týatru. Totiž, to dosvědčil tenkrát. Dnes byste se nesměl Swiftovi ani zmínit o vedoucím našich pancéřových dílen čili nýtoven, jež Swift přesto, že se usmířili, nenazve jinak nežli „pláteníkem“, neboť jakýsi osten přece jen zůstal. Milý pane Arne, kdyby někdy mělo dojít k použití této moci proti civilizovanému lidstvu, pak by se mohlo stát, že by ne jedna loď, ale celé loďstvo bylo zdviženo do oblak a puštěno zpět do moře. Ba, mohlo by být vrženo až někam do stratosféry. Je to strašný živel. A divím se jen, že se ještě nenašel člověk, který by se dal do badání o zemském magnetismu. Avšak, hle, blížíme se k cíli," ukázal před sebe na jasnici se obzor.

Po chvíli se vynořila jako z hlubin moře hvězda, která zvolna stoupala do výše. A brzy nato se zdvihl nad obzor hrot věže, pod ním kopule, dále jakási kulovitá nádrž podobná vodárně a pod ní štíhlá, dolů se šířící věž.

"Maják," řekl Arne.

"Ne. Rozhledna, pozorovací stanice, odkud budeme moci přihlížet námořní bitvě," vysvětloval Sarg.

"Jak jsme daleko od pobřeží?" tázal se Arne.

"Asi čtyři sta kilometrů."

Přistáli u malého kruhovitého ostrůvku, jehož rozlohu téměř úplně zabíralo úpatí rozhledny. Věž nebyla obydlena. Zdviž je dopravila vzhůru do jediné okrouhlé místnosti, jejíž stěny tvořily tabule ze silného skla v kovových rámech.

Uprostřed místnosti stál kulatý stůl posetý páčkami a vypínači a v jeho středu byl veliký „pavouk“ - koule a z ní paprskovitě rozložené nohy. Stonožka s pavoučím tělem. Nestvůrný automat.

"Tohle je admirál našeho loďstva," řekl Sarg s úsměvem.

Byly zde jiné a jiné přístroje, vysílačka a televizní přijímač.

"Spokojíte se s televizní obrazovkou?"

Sargova otázka přivedla Arna do rozpaků.

"Cožpak je možné být přítomen bitvě bezprostředně?" tázal se.

Sarg stiskl jednu z páček. Z podlahy se vynořoval kruh, brzy byli uzavřeni do válce, jehož hořejšek tvořila zasklená část původní kopule. Válec byl z kovu. A nahoře v záři umělého slunce viděl Arne, jak se železná tyč po délce rozpůlila a obě půlky se od sebe odchýlily. Stěna válce ve výši jejich hlav tvořila kolem dokola úzkou, zasklenou štěrbinu, která umožňovala rozhled na všechny strany.

"Teď jsme v kabině," hovořil Sarg, "která nás přenese i s naším admirálem na místo bitvy."

"Nevidím nikde vrtule," namítl Arne.

"Není jich třeba. Bude to zase magnetická síla, tatáž, která prováděla tu akrobacii s Herkulem. Nepoletíme daleko, jenom asi padesát kilometrů."

Sarg zapnul mikrofon a volal:

"Kabinu z kóty 16 na kótu 18!"

Hned nato se kabina s nimi zvedla. Závrtnou rychlostí letěli nad mořskou hladinou. Arnovi se zdálo, že to byl jen skok, když utkvěli ve výši asi dvou tisíc metrů.

"Podívejte se dolů!" vybídl Sarg.

Arne vydechl úžasem. Obraz dole se mu jevil tak blízký, jako by stál bezprostředně nad hladinou moře.

"Ta štěrbina," vysvětloval Sarg, "je silným dalekohledem. Budeme vidět všechno jasně, a přece jsme úplně v bezpečí, neboť do této výše pronikne účinek explozí jen mírným závanem, a než vzdušná vlna k nám dospěje, včas změníme místo. Hled'te, tamhle se blíží zkušební obrněnec," ukazoval do dálky, kde se na hladině objevil bod, který se rychle blížil, zanechávaje za sebou silně rozvlněnou stopu.

V dalekohledu si mohl Arne dobře prohlédnout obrysy bitevní lodi. Byl to obr, jeho velikost daleko převyšovala největší válečné lodi. Byl vybaven ohromnými děly, jejichž hlavně se podobaly ležícím továrním komínům. Ale na palubě nebylo živé duše. Loď plula sama jako pověsný Bludný Holanďan.

"Pohled'te tam!" ukazoval Sarg.

Z pravé strany se blížilo několik klínovitě seřazených flotil malých lodí, v nichž poznal Arne torpédoborce a za nimi řadu křižníků.

Skoro současně se objevily tyto skupiny vlevo.

"Hled'te na admirála!" upozornil Sarg Arna.

Nestvůrný pavouk horečně pracoval. Jeho nesčíslná tykadla se rozehrála na páčkách a vypínačích jako klavírní virtuos na klávesách. Ale už zase připoutával Sarg Arnovu pozornost k ději na moři. Válečné loďstvo se rozvíjelo v bitevní oblouk, který se hnál vpřed.

"Vidíte ponorky?" zazněla Sargova otázka.

"Nevidím; kde jsou?"

"Pod hladinou. Ale jejich přítomnost prozrazují rýhy na hladině, kterou krájejí periskopy."

"Ach, ano! Plují vpředu."

Vtom vyšlehla z obrněnce červená raketa a hned nato z celého půlkruhu rudé blesky. V této chvíli bylo loďstvo asi osm kilometrů daleko.

Sarg pokynul Arnovi, aby pohlédl na protější stranu, kde v dálce asi dvou kilometrů bylo znát mírné vlnění moře, které se rychle blížilo. A tu v bezprostřední blízkosti přímky, některé za ní, jiné před ní, vzletly do značné výšky sloupky vody.

"Dopad granátů," řekl Sarg.

Ale hned poté zvlněná přímka zmizela a hladina na rozloze k loďstvu byla klidná jako zrcadlo.

"Teď už budeme pozorovat jen nepřitele," pokynul Sarg na loďstvo, které ustalo v plavbě. Jen ponorky naopak zvýšily rychlost. Avšak nepluly daleko.

Jediná z ponorek vymrštila torpédo, které asi po dvou stech metrech vybuchlo, jak svědčil vysoký sloup vody a ohně. "Jeden robot byl zasažen," hučel Sarg, "čirá náhoda. Ale, hleďte teď!"

Jako hejno ptáků se vznese roboti nad hladinu. Na loďstvu se rozštěkaly kulometry a rozhučela lehká děla. Dva, tři roboti byli zasaženi a zřítili se do moře. Ale ostatních několik set jako mrak orlů se sneslo na loďstvo. Nejvíce byl zasypán obrněnec. V té chvíli slyšel Arne za zády v Morseových značkách výzvu: Vzdejte se!

Na jednom z křižníků bylo vidět chrlení ohně z kulometu. Ale to trvalo jen několik vteřin. Pojednou z hloubky pod ponorem vyšlehl zelený ohnivý sloup a křižník se rozpadl jako dětská hračka. Vrak zmizel pod hladinou. Tato hrozná exploze se v kabině projevila silným otřesem.

Hned poté vzlétla na předním stožáru obrněnce bílá vlajka.

"Je po bitvě," hlásil Sarg. "Teď si dobře prohlédněte situaci."

Byl to zvláštní obraz. Paluby na všech lodích byly obsazeny roboty s připravenými torpédy v rukou. Ponorky vypluly na hladinu a kolem každé se vinul kruh robotů s torpédy, připravenými k palbě. Celé loďstvo stálo ochromeno a torpédoborce měly i síť k chytání torpéd obsazeny roboty, jejichž uzoučká torpéda výsměšně pronikala sítíovými oky.

"Byl zničen křižník," ozval se Arne, "to je přece velká ztráta. Nebylo možno se tomu vyhnout?"

"Ne. Tohle nebyly manévry, nýbrž skutečná bitva. Odpor musel být zlomen. Byl sice vyvolán naším vlastním velitelstvím, ale to bylo právě záměrné. Musel být učiněn pokus, který by podal důkaz o účinnosti malého torpéda. V tomto případě bylo použito kalibru C, tedy třetí velikosti, která má délku něco přes metr. Výsledek byl velmi dobrý, neboť křižník měl pancíře silné 55 centimetrů. Obsazení paluby roboty znamená plné vítězství, neboť těm mohou uškodit jen dělové náboje. Ruční granáty, kulometry a podobné zbraně jsou bez účinku. Kdyby se přesto nepřátelská posádka pokusila o odpor, stihl by obrněnec též osud, jaký jste viděl u křižníku. Ostatně, taková ztráta u nás nic neznamená. A teď, pane Arne, se vrátíme. Haló, slyšíte? Kdosi volá!"

Pozorovatelná kóta 16! slyšeli v Morseových značkách.

Sarg zapnul radiotelegraf a přijal tuto depeši:

Arne ukončil exkurzi. Ať se vrátí do Centra! Nemo.

Ještě téhož dne nastoupil Arne cestu domů.

Kapitola třináctá
JIŘÍ PROCITL

Jiří se opravdu znamenitě zotavil. Jeho duše nabyla dřívějších sil a svěžesti. Také tělesně prospíval.

Arne by byl v tomhle bystrém a energickém muži a atletu nepoznal svého jemného a zasněného kamaráda.

Částečně se Jiřímu vrátila paměť, vzpomínky na minulost. Poznával už "strýce" Pavla i Kmitka, který často navštěvoval Bradovu rodinu. Na vše se dovedl upamatovat, jen o Arnovi nevěděl. Alespoň nikdy se o něm nezmínil a jeho rodina i okolí se z pochopitelných důvodů vystříhalo jakékoli zmínky. Celkem nebylo těžké uchránit Jiřího od vzpomínek.

Arnovi rodiče byli mrtvi a Arne zmizel.

Jednoho večera pracoval Jiří na modelu spleťtého strojku, v jehož sestavě důležitou část podmiňovaly odborné znalosti elektrotechnické. Jiří se sice vyznal v základech, ale tohle byl pro něho přece jen tvrdý oříšek. Mohl se poradit s některým z odborníků, ale musel by nevyhnutelně prozradit podstatu, účel a ukázat model. A v tom byl Jiří jako každý vynálezce omluvitelně sobecký.

Zahloubán seděl ve své pracovně. Pojednou se v jeho mysli cosi událo.

Co... Co tohle jen je? Kdo to jen byl? Takový... Vidím ho jasně... silný, ramenatý, husté kučeravé černé vlasy... Nebyl právě příjemný, choval se ke mně poručnický, ale měli jsme se rádi. Mnoho nemluvil, ale co řekl, bylo správné. A macher v elektrice. Dělal divy. Vím, že něco vynalezl. Ten by mně pomohl. A neměl bych ani námitek spojit se s ním, pracovat společně a...

Proud myšlenek ustal. Hoch hleděl oknem na bledý kotouč měsíčního úplňku, který vyplul nad kostrbatými obrysy domů a věží.

Co tohle... je mi to tak známé a přece tak vzdálené. Ten mladík... jaká jen v tom byla spojitost? Bože, co jen to je? Proč jsem tak rozčilen? Vždyť se celý chvěji. Snad vzpomínka na nějaký dávný sen? Jiří mávl rukou. Mnoho jsem dnes pracoval. Půjdu spát.

Brzy usnul.

Uprostřed noci byli rodiče v sousední ložnici vyrušeni výkřikem, v němž byla bezměrná hrůza a děs. Jejich úlek byl takový, že nebyli schopni slova. Konečně zvolal otec:

"Jiří! Věčný Bože, snad se mu vrátí..."

Otevřeli dveře ložnice. Mladík seděl na posteli s pěstmi zaťatými u úst a očima vytřeštěnými do prázdna.

"Co je ti, Jirko?" tázal se otec hlasem skrčeným úzkostí.

Hoch pohlédl na otce očima, v nichž byla přítomnost ducha a vědomí. Vydechl mocně, a přetřev si čelo, odpověděl klidně a s úsměvem:

"Měl jsem hrozný sen. Byl jsem kdesi na malém úskalí. Kolem vřelo moře. Ale skutečně vřelo. Horké páry zahalovaly výhled. Bylo mi, jako bych stál na kousku hmoty, skály nebo spíše lávy, která se stále více nořila do vřelé vody. A nebyl jsem sám. Byl tam se mnou právě ten mladík, o kterém jsem přemýšlel před usnutím. A pojednou se k nám snesly dvě obludy, okřídlení ďábli. Jeden se hnál ke mně a já ho střelil z pistole... Ne, nebyla to pistole, cosi hroznějšího. Teď si vzpomínám, byly to... paprsky smrti. Strašná zbraň. Nikdo jí neodolá. Překročil jsem tu nestvůru v půli. Viděl jsem, jak ji žhavý paprsek krájí. Druhý ďábel se chopil... Arne! Arne Farin!" Jiří vyskočil z postele. "Tak se jmenoval můj kamarád! Znali jste ho, pravda?"

"Ano... Ovšem... znali jsme ho," koktal otec.

"Jirko, prosím tě, nerozčiluj se, nemysli, nepřemýšlej!" jektala úzkostlivě matka

"Neboj se, mami! Rozjasnilo se mi. Vím už všechno, co se událo. Vím, že jsem odjel tajně z domova za Arnem do LeHavru. Vzpomínám si na celou pouť s Arnem, na vše, co se událo cestou, i na to, co se s námi dělo na lávovém útesu u Krakatoy."

"Krakatoa? Tam jste byli? Jak jste se dostali do toho pekla?" trnul otec.

"Všecko vám souvisle povím. Nebojte se, můj rozum je zdrav. Jen dosud nevím, jak jsem se dostal domů, kdo mě vysvobodil z té hrůzy a co se se mnou dělo po dobu mé dlouhé nemoci. Zánět mozkových blan?"

"A - ano," pomohl si otec z rozpaků.

"To je ovšem těžká a dlouhá nemoc a měl jsem jistě veliké štěstí, že jsem z ní tak hladce bez následků vyvázl," kývl Jiří hlavou.

Dlouho přes půlnoc strávili rodiče naslouchající líčení svého syna.

Příštím dnem se počíná nový život Jiřího Brady. Novými vynálezy, z nichž jeden způsobil revoluci ve strojnictvím světě, získal si zvučné jméno. Rektor techniky navrhl mladému adeptu studijní cestu do ciziny. Návrh přišel Jiřímu vhod, neboť měl pevné předsevzetí odjet do světa, avšak za jiným cílem! Umínil si, že bude pátrat po svém zmizelém kamarádovi.

Že byl Arne unesen čertem nebo nějakou nadpřirozenou bytostí, Jiřího ani teď nenapadlo. Jako nastávající inženýr, měl pro tuto dříve tak pohádkovou scénu jediné rozluštění - technické. Únoscem mohl být jen stroj, jemuž vtipný vynálezce dal vzhled nestvůry. A výsledek: geniální strojník, tvůrce takového letounu, nežije jistě někde na ostrůvku jako Robinson. Musí to být příslušník civilizovaného národa. V těch oblastech je dost Angličanů, a potom: není tu spojitost s Yamatakin? Jiří se teď už dobře upamatoval i na toto jméno, stejně jako na Xaviera. Není tu - pokračování? Nebyl Arne po ztroskotání japonského plánu unesen do Japonska, kde má být donucen k vyzrazení tajemství svých paprsků smrti?

Jiří radostně vyjel - za falešnou stopou. Tentokrát se svolením rodičů, kteří však nevěděli o pravém účelu synovy cesty.

Shodou okolností jel Jiří tam, kde se strojila nová pohroma pro celou Evropu. O tom však neměl tušení v té době ani Jiří, ani - Evropa sama.

Kapitola čtrnáctá SESTRÍČKA

Zaoceánský obr proplul úžinou a blížil se k Jokohamě. Od jihu vede k přístavu úzký mořský průliv, který se rozšiřuje v rozsáhlou zátoku. Bylo na sklonku večera, když loď zakotvila v přístavu. Množství cestujících opouštějících loď zdálo se nekonečné. Jedním z posledních byl mladý muž v bílém obleku ze surového hedvábí a s tropickou helmou na hlavě. Byl to Jiří Brada.

Ale nebyl sám. Kráčel po boku mladé dámy.

Uvedeme slova, která jsme zachytili z rozmluvy mezi dvěma Angličany:

"Hezký chlapec."

"Yes, ale jeho sestřička je hezčí."

"Well. Čistá germánská krev."

"Chcete říci: Němka?"

"Nic jiného."

"Důvod?"

"Její zjev. Nikdy se nemýlím. Bratr se sestrou. Domovina: Hannover."

Druhému Angličanovi sklesly čelisti údivem nad "prozíravostí" druha, který byl, ach, tak daleko od pravdy. Ostatně máme silné podezření, že tato "prozíravost" byla žvást a že Angličan za plavby na lodi vyslechl část rozmluvy mezi Jiřím a mladou dámou, kteří hovořili německy.

U Jiřího se zmýlil, o dívce nevíme dosud sami nic určitého, zrovna tak jako Jiří. Seznámili se jako mnoho jiných za dlouhé plavby. Jiří se dověděl, že dívka přijíždí do Jokohamy k delšímu pobytu u přítelkyně, s jejíž rodinou chce navštívit jako turistka některá pozoruhodná místa. Jiří měl dívčinu adresu a byl pozván, aby se některého výletu zúčastnil.

Přiběhl k nim kuli a nabízel své služby. Dívka podala Jiřímu ruku. Z jejích rtů sklouzlo tiché rozloučení - a hned poté dotkla se její noha stupátka dvoukolového vozíku. Tu se Jiří odvážil k otázce:

"Směl bych se vás zeptat na vaše jméno?"

"Křestní nebo příjmení?"

"Oboje! Dala jste mi pouze adresu rodiny, Riogoku Street 12," četl z lístku, jež chvatně vyňal z tobolky. "Pan Wagner."

"Ano. Tak se jmenuje otec mé kamarádky," přisvědčila. "Dovolte," vztáhla ruku, "připíši vám své jméno."

Když pak Jiří četl dvě slova, vepsaná dívčinou rukou, vytřeštil nejprve oči, zamžikal, protřel zrak, zase třeštil oči, kroutil hlavou a mumlal: "Není to přelud?"

Ale ať četl jakkoliv, stálo tam jasně černé na bílém, pevně a nezměnitelně:

"Drahomíra Neuschlová."

Kdyby nebylo správného českého pravopisu s čárkou na "i" v ryze českém jménu Drahomíra a v příjmení pak přípony -ová...

"Vy jste Češka?" vykřikl - do vzduchu. Kuli byl už se svým vozíkem tuze daleko a pádil jako jelen. Jiří tu stál s lístkem v

ruce, která mu mdle sklesla k boku.

Varovný signál ho vyrušil a měl sotva čas, aby uskočil z jízdní dráhy před autem. Sotva stanul na chodníku, přistoupil k němu drobný muž v uniformě a s radostně rozesmátým obličejem mu podával stvrzenku na zaplacenou pokutu pro porušení jízdního pořádku. Hovořil šišlavou angličtinou:

"Ploším, šir, mně velmi, velice pšijemno, poděkovat vám za pšisspěvek."

"A když vám nezaplatím?"

"Ach, velmi, tuze nesmilně bych litoval, kdybych mušil pána pozvati," ztvrdla pojednou řeč strážce pořádku. Jiřího tobolce se ulehčilo o yen.

Ubytoval se ve velkém hotelu na nábřeží. Hotel měl zcela evropský ráz. Ale valná část personálu byla japonská. Z okna svého pokoje měl krásnou vyhlídku na mořskou zátoku a na horské štíty za ní na dalekém obzoru.

Uložil zavazadlo, sjel zdviží do haly a v písárně požádal o seznam obyvatel Jokohamy.

W... Wab ... Wad ... Wag ... Wagner .. o je! Wagnerů je celá řada. Konečně našel: Wagner Wilhelm Ltd, Export House, Riogoku Street 12. To je on. Bylo tu také číslo telefonu, které si poznamenal do zápisníku. Dnes už je pozdě. Ve vývozním obchodě pana Wagnera už se jistě nepracuje. Nevadí. Zítra ráno zavolá.

Ve společné jídelně bylo živo. Snad všechny světové řeči bylo zde slyšet.

Příštího jitra, sotva se probudil, vytočil poznamenané číslo.

"Haló, exportní dům Wagner!" ozval se na druhém konci drátu basový hlas.

"Kdo mluví?" zeptal se Jiří.

"Disponent."

"Mohu mluvit s panem Wagnerem?"

"Přepojuji na sekretariát."

Za okamžik slyšel ženský hlas:

"Haló, sekretariát Wagner. Přejete si?"

"Hovořit s panem Wagnerem," odpověděl Jiří.

"Koho mám ohlásit?"

"Na jménu nezáleží. Pan Wagner mne nezná."

"Pak ale lituji... Zeptám se, je-li zde."

Ve sluchátku se ozvalo jemné cvaknutí a chvilku bylo ticho.

Jiří už myslel, že spojení bylo vypnuto, když pojednou slyšel, jako by se někde otevřely dveře. Bylo mu, jako by stál na prahu místnosti se zavázanýma očima. Slyšící, ale nevidoucí. Nějaký tlumený hovor v neznámé řeči se ozýval v přístroji dvě či tři vteřiny; po krátkém, ostrém zasyknutí utichl. A pak se ozvalo:

"Wagner. Kdo tam?"

"Z mého jména asi nezmoudříte, pane Wagnere, ale budiž: Brada."

"George," slyšel Wagnerův hlas k svému údivu.

"Vy znáte moje křestní jméno?"

"Jak slyšíte. Od včerejšího večera."

Dosud hovořili anglicky.

A tu napadlo Jiřího, že učiní pokus: Dívka řekla, že přijíždí na delší návštěvu ke své přítelkyni. Drahomíra Neuschiová. Což když?

Jiří mluvil teď do mikrofonu česky:

"Slečna Drahomíra vám tedy sdělila..."

Odpovědi Jiřímu na tuto větu bylo cvaknutí v aparátu.

"Rozuměl jste, pane Wagnere?"

Mrtvé ticho, do něhož Jiří marně volal. Spojení bylo přerušeno. Vytočil znovu číslo. Ozval se disponet.

"Pan Wagner není přítomen," zněla úsečná odpověď.

Jiří zavěsil sluchátko.

Co to bylo? Rozuměl mu Wagner? A proč přerušil spojení? Proč ho nevinná česká věta přiměla, aby zapřel svou přítomnost? V těch několika vteřinách nemohl přece opustit závod, navíc měl v kanceláři návštěvu, jak Jiří slyšel. Exportní závod. Společnost, jak dokazuje přívěsek u firmy Ltd. Kalwi Maalmees v Harfleur byl také takovým - vývozcem.

Něco tu neklape. Anebo spíše klape, ale zní to jako zvuky chřestýšího ocasu. Couvnout? Ne. Půjde. Drahomíra ho pozvala. Použije pozvání. Jiří se ustrojil a sešel do jídelny ke snídani.

K jedenácté hodině vyšel z hotelu, před nímž stálo několik kuliů s prázdnými vozíky. Vybral si dlouhonožného vyzáběho běžce a udal mu adresu Wagnerových. Jízda netrvala dlouho. Projeli podél dvou či tří bloků, zahuli vpravo a byli na místě.

Stál před dvoupatrovou budovou, anglický nápis přes celou šíři domu ohlašoval obchodní účel, jemuž podivně odporovaly těžké, uzamčené domovní dveře. Stiskl zvonítka Dveře se otevřely a na prahu se objevil vrátný. Hromotluk. Skoro obr. Ale z vyholené tváře se usmívaly dobromyslné oči.

"Přicházím na návštěvu. Byl jsem pozván."

Vrátný učinil významný posunek, že není třeba dalších slov. Vlídne pokynul Jiřímu do haly a uzamkl za ním domovní dveře.

"Přijme mne paní Wagnerová?" pokračoval Jiří anglicky.

Vrátného tvář se rozšířila bodrým úsměvem. A tu ušaslý mladík slyšel - českou odpověď:

"Pan Brada, že ano? Doprovázel jste slečnu Drahomíru na parníku do Jokohamy. Čekali jsme vás. Pán mi osobně přišel

řici, že jistě dnes dopoledne k nám přijdete. Dámy vás čekají. Račte do zdviže."

Vystoupil v druhém patře, a sotva vykročil, vztahovala k němu ruku Drahomíra.

"Vítám vás," tiskla mu ruku. "Jste hodný, že jste přišel už dnes," hovořila s rozzářenou tváří. "Ale panu Wagnerovi jste svou českou větou způsobil značné rozpaky. On měl totiž jistou návštěvou, která... Nu, vysvětlí vám to sám. Pojdte dál! Představím vás paní Wagnerové a Vilmě. To je totiž její dcera, má přítelkyně."

Byl uveden do přepychového salónu, kde ho uvítaly dvě dámy. Srdečnost, s jakou byl přijat, ho uváděla do rozpaků.

Hovořilo se česky a z výslovnosti a z přízvuku musel Jiří nabýt přesvědčení, že čeština je zde obcovací řečí.

Asi za půl hodiny vkročil do salónu pan Wagner. Příjemný zjev. Skoro padesátník vysoké štíhlé postavy, sebevědomého vystupování. Cosi vojenského vanulo z jeho bytosti. Jeho tvář byla osmahlá. Nad vysokým čelem temné kadeře, nad černýma očima se klenulo obočí srostlé nad kořenem nosu, které mohlo svědčit o rázné a přímé povaze.

"Tak tu máme průvodce naší Drahomíry?" hovořil příjemným hlasem. "Vítám vás, pane Jiří," stiskl mu mocně ruku.

"Vím, že jste naplněn otázkami, po jejichž odpovědích lačníte. Nasytím vaši zvědavost, ale dříve nasytíme tělo. Je čas k obědu."

Nemohl odmítnout.

Po obědě pozval Wagner hosta do kuřáckého salónu. Dámy odešly do zahrady.

"Milý mladý příteli," začal Wagner, usednuv do klubovky proti Jiřímu, "mohu vás tak směle nazvat, neboť nejste-li vy dosud mým přítelem, jsem já vašim už od včerejšího večera - octl jste se ve vyzvědačském doupěti!" Wagner se odmlčel, tvářil se vážně a zřejmě vychutnával Jiřího ustrnutí. Ale pojednou jako by se ve Wagnerových očích rozehrál čtveračivý šotek: "Dostal jste ránu, vidíte? Nu, uklidněte se, hochu. Ten špiónský brloh nevypadá přece nijak příšerně. Jste u šéfa vývozní firmy, významné pro zahraniční japonský obchod. Jsem zde už dlouhá léta od svého mládí a obchod jsem převzal po svém otci. Náš rod pochází z Plzně. Moje firma působí v Japonsku přes půl století. Její chování bylo vždy korektní a loajální k vládoucím kruhům. Japonsko si věru nemůže stěžovat, že značnou část svého vývozního obchodu světilo už před padesáti lety do rukou cizince, jehož cizí příslušnost je už ostatně dávno zapomenuta. Nabyl jsem státního i domovského práva. Všichni se domnívají, že jsem původem Němec. Je to pro Japonce nejpohodlnější a já se nijak nepokouším, abych je vyvedl z toho klamu. Má to obchodní podklad a v obchodě, zvláště v takovém, jaký je můj, nemá národnost téměř význam. Mým jediným zákazníkem je stát. Na lodi jste byl Drahomíře společníkem teprve poslední den plavby. Zahrála si na Němku. Vaší vinou, neboť jste ji německy oslovil. Je to Plzeňka ze staré české pivovarečné rodiny. Když se loď blížila k Johokamě, četl jste jakýsi dopis, který jste snad dostal lodní poštou. Obálku jste odhodil a Drahomíře ji náhodou zvedla a přečetla si vaši adresu: Jiří Brada a razítko Praha. Dosud všecko, co vám říkám, zní všedně. A přece jste v doupěti vyzvědače. Jak jsem už řekl, jsem zde od útlého mládí. Můj otec zde založil před padesáti lety obchod. Zůstal jsem Čechem celou svou duší i srdcem. Rozumem však jsem obchodník. Smýšlením filantrop. Vím vše, co se událo v poslední době se starou Evropou. Velmi dobře znám nynější stav naší vlasti. Přicházíte jako na zavanou. Vím všecko o vás. Hned včera večer jsem si vyžádal radiotelegraficky zprávy o vaší rodině. Mám v Praze důvěrné přátele. Vím, že se na vás mohu spolehnout. Pro svou činnost potřebuji kurýra, spojku. Není to lehký úkol, ale vy jste statný a bystrý mladý muž. Chcete se ho ujmout?" Jiří vstal a mlčky podal Wagnerovi ruku.

Několik dnů měl Jiří volno, neboť bylo třeba, aby Wagner náležitě zpravil své spojence o novém kurýrovi. Dělo se to obchodní cestou, dopisy psanými na obchodním papíru se záhlavím Wagnerova vývozního domu. Jejich obsah zněl i pro nejprísnejší cenzuru zcela nevině:

Dovolujeme si Vám oznámiti, že v nejbližších dnech Vás navštíví náš zástupce, G. Brada, který je zplnomocněn projednání s Vámi základní podmínky nového způsobu vzájemného obchodování. Prosíme, abyste p. Bradovi věnovali plnou důvěru.

Aby si Wagner zajistil hladký průběh této "obchodní" akce, oznámil na úředních místech, že je nucen - aby udržel závod ve stejném rozsahu - přeorganizovat svůj obchod. Tím byla dána Jiřímu úřední legitimace k cestování po oblastech Japonska.

Kapitola patnáctá NAVÁZANÉ SPOJENÍ

Pavel Holan seděl zamyšlen ve své pracovně. Za necelý rok se podstatně změnila jeho tvář: byla svraštělá, oči pozbyly živosti a vlasy zbělely.

Co bylo příčinou tohoto náhlého zestárnutí?

Příčin bylo mnoho. Po náhlé Farinově smrti přešlo na něho řízení celé rozsáhlé továrny. Byli tu sice ředitelé, vedoucí jednotlivých oddělení, ale - šéf je šéf. Duševní útrapy za nemoci Jiřího, starosti o jediného potomka po jediném příteli a důvěrném spolupracovníkovi, o jehož osud měl nejvážnější obavy, to vše zanechalo své stopy. Holan se cítil opuštěn a jen chvilky, strávené večer v kruhu Bradovy rodiny, dávaly mu úlevu a uklidnění.

Jeho přítel Nemo dosud mlčel. Holan si velmi dobře zapamatoval poslední scénu v televizi a Nemova slova: "Zavolám vás, až uznám za vhodné." Znal přísnost a důslednost starce, nemohl se odvážit Nema zavolat sám.

Četl v novinách o povážlivém zhoršení situace v Evropě a také o tvrdých opatřeních, které Japonsko uplatňuje vůči cizincům v dobytých oblastech Číny a v Japonsku. Tyto zprávy vyvolaly v něm obavy o Jiřího, o němž věděl, že do Japonska odcestoval.

Mrtvé ticho, plížíci se pracovní, dolehlo těžce na Holana. Měl pocit, jako by jeho tělo svírala těsná pouta. Nemohl vydržet v křesle! Vstal a procházel se. Jeho oči nepřítomně utkvávaly na předmětech.

Pojednou, jakoby přinucen nezdolnou mocí, stanul před televizní obrazovkou. Z její mrtvé plochy svezl se jeho zrak na páčku vysílacího přístroje. Jeho prsty, jako taženy magnetickou mocí, vztáhly se vpřed a dlaň spočinula na hlavičce. Levice otočila usměrňovačem a pravice tiskla ve známém rytmu signál:

Nemo! Nemo! Nemo!

Opakoval volání několikrát, ale marně. Přístroj pracoval; svědčily o tom ostré zvuky v tlampači. Ale televizní plocha zůstávala stále temná a mrtvá.

Bezvýsledné počínání stupňovalo Holanovo rozčilení. A to byla chyba. Teprve když zklamán hluboce vydechl a odvrátil se od přístroje, napadlo ho: vždyť jsi zapomněl zapojit televizi! Otočil vypínačem. V témž okamžiku se deska ozářila a z ní hleděla na Holana vyčítavá Nemova tvář.

"Odpusť, Otče, odvážil jsem se..."

"Konečně ses ozval!" vpadl Nemo. "Volal jsem tě už několikrát, ale viděl jsem, žeš nedopatřením vypnul spojení. Mohl jsem tě sice snadno upozornit a zjednat nápravu, ale chtěl jsem tě potrestat, u nikoho netrpím liknavost. Tvůj trest měl skončit právě dnes. Předešels mě o hodinku, přesně řečeno o hodinu patnáct minut dvacet vteřin, které chybí do půlnoci podle orloje ve tvé pracovně. Je tomu tak?" zeptal se Nemo se sotva znatelným úsměvem.

Holan se ohlédl do kouta, kde v dlouhé ebenové skříni se pravidelně pohybovalo mosazné kyvadlo a nad ním do temna světélkoval číselník hodin. Vtom se ozvaly tři harmonické údery. Tři čtvrti na jedenáct.

"Jak můžeš, Otče, tak přesně vidět?"

"Milý Pavle, tak prostá věc tě překvapuje? Vždyť zde vidím celou tvou pracovnu, vše, každý předmět. Jsem u tebe. Usedni proti mně. Pohovoříme si."

Nemo se odmlčel a pak začal.

"Svým opomenutím jsi mi nezpůsobil nesnáz. Uškodils však sobě. Zestárals, hochu, ale to není tak závažné. Vím vše, co tě znepokojuje a trápí. Jde ti o synovce, pravda?"

"Ano, jsem v úzkostech o jeho bezpečí. Japonsko se v posledních dnech staví proti cizincům."

"Nebud' tak bázlivý, Pavle," přerušil ho Nemo. "A nebud' tak sobecký. Již delší dobu ti uniká osud jediného syna, sirotka po tvém nejvěrnějším příteli. Nemyslíš, že by bylo správnější zachovat pořadí?" zněl vážně Nemův hlas, ale osten jemné výtky byl otupen mírným výrazem jeho očí.

"Ach, ano... samozřejmě," koktal Pavel zahanbeně. "Víš o něm? Znáš jeho osud? Je živ? Zdráv? Nehrozí mu nebezpečí?"

Nemo neodpovídal. Jeho tvář zmlhavěla, menšila se, jako by se nořila do vodní hloubky.

"Nemo!" vykřikl Holan v nejvyšší úzkosti, domnívaje se, že snad nějakou poruchou bylo spojení přerušeno.

Avšak tu se obraz na ploše zase jasně a po několika okamžicích viděl Pavel na desce dvě tváře, sice zmenšené, ale s ostře kreslenými rysy.

"Arne!" vykřikl, bezděčně rozpřáhnuv náruč.

"Strýčku! Už dlouho se mi po tobě stýská. Stále vzpomínám, ačkoli jsem nevýslovně šťasten."

"Jak dlouho jsi už...?"

"O den dřív, než byl k tobě dopraven Jiří, který, jak vím, je už zase zdráv. Vím také, kde je teď, a sledujeme s otcem každý jeho krok. O můj osud buď bez starosti. Spíše bys mi mohl závidět. A právě tak nemusíš mít starost o něho. Jiří je v dobrých rukou. Vyřídí Jiřímu, až budeš odpovídat na jeho dopis, který brzy dostaneš, můj pozdrav. Pověz to také rodině Bradových, kterou ode mne pozdravuj. A zavolej častěji. Hleď se zotavit! Zanech starostí, abys své duševní síly mohl plně věnovat práci! Dobrou noc!"

Po tomto rozhovoru Holan okřál. Uklidnil také Jiřího rodiče. Holan jim sice nemohl prozradit, odkud obdržel zprávu o Jiřím, neřekl jim také o rozhovoru s Arnem, ale paní Bradová dobře znala svého bratra a věděla, že nikdy nelže.

Několik dnů poté byl Pavel překvapen návštěvou.

"Jmenuji se Neuschl," představil se starší pán, a když usedl do nabídnutého křesla, rozhovořil se zpěvavě, takže Holan ještě dřív, než návštěvník řekl, odkud přijíždí, uhodl, že host je Plzeňák: "Dělám vlastně kurýra, který vám, pane továrníku, přináší osobně tu ten dopis," podával Pavlovi zapečetěné psaní v obálce bez poštovní známky.

Na první pohled poznal Holan na obálce písmo svého synovce.

"Jak jste k tomu přišel?" zvolal Pavel udiveně.

"Inu, sám se divím. Bylo to příložíno k dopisu mé dcery. Byla pozvána mým starým kamarádem Wagnerem do Japonska. Psaní, který jsem dostal, došlo v tutej obálce," podával Pavlovi oříznutou obálku s japonskou známkou a adresou z japonských znaků, pod nimiž byla adresa latinkou, psanou ostrým stojatým písmem. "To je ruka Vilčí, Wagnerovy dcery. Co je v psaníčku, který vám doručuju, nevím. Ale kdybyste mě snad potřeboval k poštovnímu spojení se svým synovcem, rád to obstarám. Druhuše mně píše celý recept, jak a co mám zaonačit. Tak, to by bylo všecko. Tuhle vám nechám svou adresu a buďte zdráv."

Holan vyprovodil Plzeňáka. Otevřel obálku.

Milý strýčku,

jiště se divíš, jak neobvyklou cestou a oklikami dostáváš můj první dopis. Nemohu si ani sám vysvětlit, byla-li to náhoda nebo šťastné řízení osudu, které mě přivedlo pod ochranu krajana, o jehož upřímnosti ani v nejmenším nemohu pochybovat. Jsem tu jako člen rodiny, jejíž dlouholetý pobyt v Japonsku, obchodní vliv u vládnoucích kruhů a důvěrná známost po celé japonské říši zajišťují moje bezpečí, svobodný pobyt na všech ostrovech říše a vážnost i důvěru u všech usedlíků evropských. Původně, jak víš, jel jsem do téhle části světa, abych pátral po A. Činnost, která mi byla panem Wagnerem svěřena, mi umožňuje procestovat celou říši a ovšem také pátrat v Tokiu, kde snad jedině by

A. mohl být.

Je mi smutno a velmi trpím při myšlence, že jsem snad na špatné stopě. Poznávám teď, jak jsem dosud nezkušený. Až budeš číst tento dopis, budu asi ještě v Tokiu. Budu Ti velmi povděčen, sdělíš-li mi, co je nového. Zprávu pošli na adresu Hartwell Grimley Ltd, Tokio, Shiro street 6.

Ze studií, které by už měly začít, nebude pro prvý semestr nic. Ale nevadí. Mám náskok a v druhém semestru všecko dohoním. Vráťím se asi k vánocům. Můžeš dát tento dopis také mým rodičům, které vřele pozdravuji, jakož i sestru Jiřinku a ovšem stejně vřoucně i Tebe.

Jiří

Ještě téhož dne odeslal Holan depeši:

Arne je živ, zdrav a šťasten. Mluvil jsem s ním a viděl ho. Oznamuji radiotelegraficky svůj pobyt. Budeme ve stálém spojení.

Pavel

Kapitola šestnáctá ELEKTRICKÉ UCHO

"Otče," začal Arne, usednuv do nabídnutého křesla v Nemově pracovně, "sám jsi řídil mou cestu a víš, kde jsem všude byl a co jsem viděl. Všecko na mě působilo tak ohromujícím dojmem, že bude třeba delší doby, než si všechno v hlavě srovnám. Vracím se s dojmem, že zeměkoule není jako jiné světy, jedním z těch myriád atomů, vířících v prostoru nekonečna pravidelným koloběhem, udržovaným a řízeným silou, které se říká Příroda. Velebnost celé naší planety se rozplynula. Bojím se, že se budeš smát, vyslovím-li další dojem," zaváhal Arne.

"Jen mluv, hochu!" pobídl ho Nemo se shovívavým úsměvem.

"Nuže, je to tak úžasné, že se až děsím tvé moci. Což sám necítíš, k jak závratné metě jsi dospěl svým bádáním?"

"Přeháníš," hovořil vážně kmet, jehož tvář se zastřela mrakem nelibosti "Mluví z tebe mladistvý zápal místo technické střízlivosti. Je sice pravda, že bych mohl leccos s naší planetou provést, ale to by byl nebezpečný pokus. Zahubil bych nejen všecko živé, ale zničil bych i vše mrtvé na Zemi a snad i na jiných světech. Samozřejmě, že bych také zahynul. Nelze tedy mluvit o mé blahovůli, když naopak bych způsobil sebevraždu a hromadnou vraždu. Svět nestojí na mé libovůli. Podléhám přes zdánlivou všemocnost vyšší moci. Jsem jen dělník technické vědy a - člověk. Mám srdce, tvrdé sice, ale přece jen srdce."

Nemo seděl v křesle jako socha. Jeho tvář byla ztuhlá a oči bezvýrazně hleděly do prázdna.

Arnovi se z hrudi vydral sténavý vzdech:

"Odpusť mi, Otče, nechtěl jsem... nesprávně jsem se vyjádřil... ale..."

Nemo jako by procítl. Jeho bílá ruka spočinula na Arnově hlavě, kolem rtů hrál mu vlídný úsměv.

"Nic se nestalo," řekl živě. A hned, jako by do jeho starého těla vstoupil mladý duch, začal: "Vím, že před smrtí svého otce jsi objevil věc, kterou bychom teď velmi potřebovali. Viděl jsem v televizi účinek tvého výzvědného ucha. Chceš mi ho sestrojit?"

"S radostí!"

"Co k tomu potřebuješ?"

"Jsem jist, že zde všechno máš."

"Odevzdej tedy seznam materiálů a součástek Nelly. Obstará to ihned, ještě tě neviděla od tvého návratu. Jdi, navštiv ji! Je ve své pracovně."

Arne vyšel od Nema. Dobře si zapamatoval cestu do dívčiny pracovny.

Zastihl ji v plné práci. Seděla za stolem a její prsty se míhaly na němých klávesách stroje. Arne vstoupil tak tiše, že ho neslyšela ani neviděla. Celou svou bytostí byla zabrána do práce. Tiše mumlala čísla zapojovaných a odpojovaných tratí a horizontů. Vteřinu stál těsně za ní a náhle jí položil dlaně na oči. Očekával vyjeknutí, úlek, ale místo toho dívka na okamžik jako by ztuhla. Ale v nejbližší vteřině se ozval její hlas, tak ostrý, že ho nepoznával.

"Ať jsi kdokoli, je to tvá smrt!" A její pravice se vznesla a zvolna se snášela níž k páčce, na jejímž bílém knoflíku se černal kříž.

Jako blesk šlehl v Arnově duši varovný výkřik: Zadrž tu ruku! Pevně stiskl dívčino zápěstí těsně nad knoflíkem.

Dívčiny uvolněné oči vzhledly a Nelly vyskočila ze židle s pronikavým výkřikem nevýslovného děsu.

"Ar-ne! Můj Bože, málem bych..." zajektala s očima vytřeštěnými.

Červené světlo se rozzářilo nad římskou dvojkou a kdesi u stěny se divoce rozklepal telegrafický přístroj.

V tom okamžiku se Nelly vrátil klid a vědomí povinnosti. Její ruce se rozehrály na páčkách a vypínačích a za chvíli červené světlo zhaslo. Nelly si oddechla. Několik vteřin ještě pozorovala činnost stroje a pak se obrátila na Arna.

"Proč jsi to udělal, Arne? Vždyť jsi mohl způsobit velkou katastrofu, srážku na druhém horizontu, čtyři vlaky, každý o sto vagónech naplněných jednak třaskavinou a jednak rádiem! Výbuch by byl rozmetl daleké okolí, na sta mil by zamořil celé kraje; následky by byly nedozírné! Byl to snad nejobtížnější z mých úkolů, vyřešit správně tuto křížovku, na které se střídají vlaky s největší rychlostí. Naštěstí to bylo na druhém horizontu, kde je dokonalý robot. Ale náhodné křížování čtyř vlaků, což se dosud nikdy nestalo, bylo tak nebezpečné, že jsem pochybovala, že robot sám stačí. Pomáhala jsem mu. Teď jsem se přesvědčila, že se ten stroj vyzná i v tak spletitých případech. Správně zasáhl. Ale, Arne, proč jsi to udělal?" končila opětně výtkou, ze které číselná bolest a cosi, co Arna zmrazilo: náznak nedůvěry.

"Nelly, byl to přece pouhý žert," hájil se v rozpacích.

"Nikdy jsem neslyšela o takových žertech," divila se vážně.

Teprve teď si Arne vzpomněl, že Nelly nemá zvyky a vůbec jednání lidí na zemském povrchu. Musel jí to vysvětlit. Dívka zesmutněla.

"Teď už chápu, Arne. Jsem také vinna, vlastně je vinna má nevědomost. Je mi to líto," hovořila a vzhledla k němu smutně.

Privinul její hlavu na svou hrud' a hladil jí rusé vlasy.

"Jdi, zlý, pokazils mi všechnu radost z uvítání. Tak jsem se těšila na tvůj návrat!" A pojednou se mu vymkla. Její tvář zase zesinavěla... "Arne, ach, Arne! Vždyť bych tě byla usmrtila! Kdyby se moje ruka byla dotkla toho," ukázala štitivě na knoflík s černým křížem, "byl bys mrtev. Dosud jsem nikdy nepoužila této hrozné obrany, ale vím, řekl mi dědeček, jak působí. V tom okamžiku zemře každý tvor, který je v této místnosti. Je to výboj nesmírné elektrické síly, který působí všude v této místnosti, jen ne na plošince u mého stolu, která je silně izolována. Co bych si potom počala, Arne? Byla bych zabila svého bratra! Ba víc! Vždyť... odpusť mi, Bože nevím, je-li to správně... Arne, má každá sestra svého bratra tak ráda?" jektala zmateně.

Arne nechápal. Měl rád tuto dívku, zakletou princeznu v podsvětí.

"Nemáš mě rád?"

"Mám, Nelly, sestřičko," řekl těšivě a jeho rty se jemně dotkly jejího čela. A pojednou, aby ukončil tuto pro trapnou situaci, začal vesele: "Otec si přeje, abych mu vyrobil přístroj. K tomu potřebuji materiál. Poznamenej si to."

A nadiktoval dívce seznam.

"Kdy to chceš mít?"

"Čím dřív, tím lépe."

"Dobře, zařídím to hned."

"Setkáme se u večeře?"

"Ovšem."

Když pak Arne sjížděl ve zdviži, oddechl si.

Sám nechápal proč.

Tuto otázku si položil do večera několikrát, ale neměl na ni odpověď.

Uplynul týden, v němž Arne byl pohřížen do pilné práce. Veliká místnost, kde prováděl úkol, byla opatřena všemi potřebnými stroji, přístroji a nástroji, náradím a materiálem, takže mladý muž mohl pracovat nerušeně. Osmého dne byl hotov, až na mapu, která však byla nejspletitější. Podle svých dřívějších zkušeností věděl, že tato práce mu zabere nejméně měsíc. Dlouhá doba.

Události, které se odehrávaly na zemi, byly stále překotnější. Sledovat je nebylo maličkostí.

Arne byl poučen Nemem, jehož elektrické oko vidělo do pracoven diplomatů, do zbrojařských továren, do zákulisí, všude. Ale to bylo jen oko. Dosud mohl vidět Nemo vše, co chtěl vidět, ale nemohl slyšet. Tento nedostatek měl Arne odstranit. Bylo jisté, že dosáhne cíle, ale až za několik týdnů, jichž bylo třeba k sestrojení mapy. Tuto okolnost sdělil Nemovi. Kmet se usmál.

"Jsi-li hotov s přístrojem, můžeme slyšet už za několik minut všechno a kdekoli na světě," řekl klidně. "Zapomněls na glóbus!"

"Ach!"

"Je to živé těleso. Pojď," vyzval Arna do místnosti, ve které se vznášela miniaturní zeměkoule.

Stanuli na ochozu před střední Evropou. Nemo stiskl páčku na rozvodní desce. Shora se sesunulo jedno z mnoha tykadel a jeho dráp se dotkl glóbu.

"Teď se vrátíme do pracovny," řekl Nemo. "Přines svůj přístroj! Vyzkoušíme jej ihned."

Hoch odběhl a za několik minut se vrátil s přístrojem. Vlastně to bylo přístrojů víc, namontovaných na dřevěnné desce. Podle námahy, s jakou předmět nesl, byl hodně těžký, a oddechl si, když jej postavil na stůl.

"Jak jej zapojíme?"

Nemo vstal a se zájmem prohlížel výtvar Arnovy technické zdatnosti.

"Je to značně spleť," hučel. "Kde máš kabel?"

Arne zase odběhl a vrátil se se smotkem.

"Nevím, stačí-li, je toho něco přes deset metrů."

"Málo. Nu, pro dnešek postavíme přístroj na ochoz a zástrčku zasuneme do rozvodní desky."

Když se tak stalo, vrátili se do Nemovy pracovny. Už na prahu bylo Arnovi, jako by stál v pokoji, jehož otevřeným oknem doléhá pouliční ruch.

Nemovy oči se rozzářily.

"Skvělé, Arne!" Usedl k televiznímu přístroji a jeho ruka zvolna otáčela usměřovačem.

Pomalu klesali. Arna zachvátil nevylicitelný pocit, jako by jeho tělo pozbylo hmoty. Jeho bytost prolнула krytinou nějaké budovy; duchovitě se vznášeli místnostmi a úřadovkami, prolínali zdmi a stropy. A při tom slyšeli každé slovo a všechny zvuky.

Octli se v přepychové pracovně. Za velikým psacím stolem seděl v křesle vysoký důstojník, skloněný nad mapou jakéhosi území, jež nemá hranic. Je to generální mapa, hustě pokrytá cestami, stezkami a pěšinami, které různými směry křivolace odbočují od přímé silnice jako žilky, cévičky a nervy od hlavní tepny. Na několika místech jsou jasně kresleny plánky vesnic i samot. Podél silnice jsou vyznačeny tyče telegrafního, telefonního a snad i světelného vedení, ba místy je vidět i bílé body patníků. Je tu snad zakreslen každý strom a keř, každá lávka nad potůčkem, každá mez, oddělující čtvercovitá a obdélníková pole, alej, rozdělující lesní bloky, vše do nejmenších podrobností. Ale nikde není nápis. Zato se mapa hemží číslicemi a čísly, psanými ručně v různých barvách. Shora se šikmo doleva vinula červeně nakreslená

čára v přímkách, přerušovaných pravidelnými šestihrannými výčnělky.

Ozvalo se tiché zat'ukání na dveře. Důstojník rozmrzele stiskl na stole knoflík a dveře se otevřely. Na prahu stál ve vojenském postoji muž, který hlásil návštěvu.

"Excelence, číslo sto třicet prosí o slyšení."

Vojenský hodnostář pohlédl na nástěnné hodiny; přesně jedenáct. Němě přikývl. Muž ustoupil.

Do pracovny vkročil vysoký muž, hubený, v civilním obleku. Hluboce se uklonil. Dveře za ním neslyšně zapadly.

"Přistupte," hlesl generál.

Muž se vzpřímil. A vtom vykřikl Arne:

"Koňská hlava!"

"Poznáváš ho?" obrátil se na něho Nemo.

"Ovšem! Nikdy nezapomenu na tuto tvář! Což ty ho také znáš, Otče?"

"Ano. Snad lépe než ty a Jiří. Sledoval jsem celou vaši cestu. Ale teď poslouvejme!"

"Excelence, objednal jste mne na jedenáctou," hovořil Maalmes.

"Jste přesný. Podejte zprávu, jak daleko pokročilo vaše pátrání."

"Jsem u cíle. Bylo to celé spiknutí, Excelence. Nemohu ani říci, kam až nitky vedou. Vyzvěděl jsem, že na uloupení pa-prs..."

"... ssst!"

"Pardon! Na loupeži tohoto stroje mělo účast několik států. Jinak bych si nemohl vysvětlit pestrou společnost, kterou jsem vyslechl. Byl v sázce můj život - za takový pakatel! Excelence, uznáte přece, že..."

"Uznávám jen vzájemný závazek, jak byl podepsán. Sto tisíc není pakatel. Je to kapitál."

"Ale dovolte..."

"Nemluvte zbytečně! Můj čas je drahý. Řekl jste, že jste u cíle. Kde je ten stroj?"

"Jak jsem správně předvídal, v Benturici."

"Adresa?"

"Nemohu říci."

"Cože?" vbodl se do Maalmesovy tváře pohled ocelově šedých generálových očí.

"Promiňte, Excelence, musím vám vysvětlit: není tu adresy. Je to opuštěné místo v lese. Musím sám být přítomen.

Výšlete se mnou svého důvěrníka, kterému věc vydám. Ale - z ruky do ruky."

"Dostanete šek."

"Ne tak! To nebylo ujednáno. Chci hotové peníze. V naší valutě, v estonských papírech."

Generálovy oči se vbodly na několik vteřin do Maalmesovy tváře a z hodnostářových úst splynulo:

"Drzý, což! A hodně! Hhm!" Pak dodal vrčivě: "Co dělat? Máte vlastně pravdu. Tak zní smlouva. Dobře. Ale nepošlu nikoho, pojedu s vámi sám."

Tváří Estonce se kmitl úsměšek:

"Excelence, ve vašem zájmu navrhuji, aby místo vás vykonal cestu ten, kdo přístroji dokonale porozumí. Jsem sice poctivý muž, ale... což, kdyby v tom byl přece nějaký úskok? Považuji za vhodné, aby ta věc byla odevzdána tomu, kdo by se ihned mohl přesvědčit, že jsou to skutečně - eh, pardon, skutečně to, zač obdržím svou odměnu. Nejlépe by bylo, kdybyste vyslal samého vynálezce," končil s virtuózně předstíranou upřímností.

Generál chvíli mlčel. Věděl, že nikdo kromě vynálezce není zasvěcen do tajemství paprsků smrti, tím méně do manipulace s přístrojem. Viděl sice strojek před rokem, ale byl pouze divákem. Celé tajemství bylo stále ještě v rukou vynálezce. Bez něho se nikdo neodvážil na přístroj ani sáhnout, neboť s tou věcí nebyly žádné hračky. Bude opravdu nejlépe, přijme-li přístroj do rukou ten, kdo jej vyrobil.

Po těchto úvahách generál přikývl a dodal: "Počkejte na chodbě, dokud vás nezavolám."

Vytočil číslo telefonu.

"Přijďte ihned ke mně! - Ne! To by dlouho trvalo. Vezměte si auto!"

Vytočil jiné číslo.

"Obsaďte silnici na kótě devatenáct. K večeru pojede tudy auto se dvěma pány. Toho hubeného s nápadně dlouhým obličejem, s legitimací číslo sto třicet, vezměte do vazby! Další rozkazy obdržíte večer."

Sotva domluvil, ozvalo se zat'ukání na dveře. Vstoupivší muž odevzdal generálovi vizitku a hned poté vstoupil do pracovny starší muž s brýlemi na krátkozrakých očích.

"Posaďte se," nabídl generál návštěvníkovi křeslo. "Tak už ho máme!" řekl s vítězným úsměvem.

"Koho?"

"Váš zatoulaný aparát."

"Je to možné? Nežertujete, generále?"

"Ne. Mluvím vážně. Viděl jste toho muže na chodbě?"

"S tou koňskou hlavou? Promiňte, generále, ale má takový dlouhý obličej, že mimoděk..."

"Prodlouží se mu ještě víc, brzy! A teď krátce: Pojete s ním. Hned! Muž vám odevzdá přístroj. Přesvědčíte se nějakým pokusem, že je v pořádku, a odevzdáte mu pak peníze. Stavíte se v Severní bance, kde předložíte tuhle poukázku," podával vyplněný šek. "Co se bude dít na zpáteční cestě, se vás netýká. O vaši bezpečnost bude postaráno. Dám ještě rozkaz, aby vás provázelo obrněné auto. Vyjednávání s vámi bude pak rychle skončeno. Jistě se shodneme. Teď vás seznámím s tou koňskou hlavou," končil generál a sám otevřel dveře na chodbu: "Pojďte!" vyzval netrpělivě přecházejícího Maalmese.

Nemo nespustil z očí dvojici, jedoucí v autě po silnici.

"Co tomu říkáte. Otče?" zeptal se Arne, a když nedostal odpověď, svěřoval se dále se svými city: "Mně se to nelíbí.

Znám toho člověka. Je to lstivý netvor! Jedovatý had! Je schopen každého zločinu!"

"To vše mi nemusíš povídat, hochu. Řekl jsem už, že ho znám lépe než ty. Ale není mi jasné pozadí loupeže paprsků smrti. Snad se nám to teď objasní. Jak vidím, dostihl inženýr tímto vynálezem tvého otce. Nejsem překvapen, očekával jsem to. Je to sice nebezpečná zbraň, ale po čase by pozbyla své výhody. Je to nástroj zkázy, který nikomu neprospěje. Dvojsečná zbraň, dokud platí pravidlo, že nikdo nemá patent na rozum," hovořil Nemo klidně.

"Co uděláš, Otče?"

"Ještě nevím; počkám."

Auto se blížilo k velikému lesu. Betonová silnice krájela zalesněné plochy dlouhou přímkou. Pojednou vůz odbočil na lesní cestu a po chvíli stanul. Vystoupil nejprve Maalmees, za ním inženýr a konečně také šofér, snad ze zvědavosti, možná také z generálova příkazu. Elektrické ucho mělo přece jen vadu, že nemohlo být na několika místech současně. Trojice vnikla do lesního houští a kráčela pěšinkou ke srubu, který Nemo a Arne spatřili na televizní ploše dříve než ti tři.

Maalmees vyňal z kapsy klíč a jiným malým klíčkem odemkl oba zámky na dveřích. Chata byla prázdná až na skromný sroubený stůl, dvě židle a postel.

"Zde to máte?" divil se inženýr. "Jak je možno, že jste takový předmět nechal zde, v lese, poměrně lehce přístupný... a jak jste vlastně k němu přišel?"

"Myslím," ušklíbl se Maalmees, "že tyhle otázky jsou už zbytečné a nemusí vás zajímat."

Sklonil se a těsně u podlahy vytrhl jeden z krátkých trámů. Z otvoru vytáhl podlouhlý předmět, do nepromokavého obalu zavinitý, a větší plechovou krabici.

"Zde to máte. Můžete se přesvědčit, je-li to ten přístroj, a vyplatíte mi odměnu."

Maalmeesův hlas zněl ostře. Inženýr přikývl. Po chvíli nebylo již pochyby, že je to skutečně jeho výrobek. Také činnost stroje byla bezvadná, jak se přesvědčil, když stůl, sotva naň dopadl paprsek, se rozpadl ve dvě, jako když ostrý nůž rozkrojí pecen chleba.

"V pořádku. Děkuji vám. Vřele vám děkuji, pane! A zde - vaše odměna," podal Maalmeesovi zapečetěný balíček s označením Severní banky, číslicí 100000 a podpisy dvou úředníků pod razítkem "Nemusíte ani přepočítávat," dodal dobromyslně.

Maalmees se spokojeným úsměvem vložil balíček do tašky. Vyšli z chaty, jejíž dveře Maalmees nechal otevřeny. Na pěšince dal Maalmees zdvořile přednost inženýrovi a šoférovi.

Pojednou Arne vykřikl a ukázal na Maalmeesovu ruku, která se napřáhla. V nejbližším okamžiku třeskl výstřel a šofér se s bolestným výkřikem zvrátil nazad s prostřelenou lebkou. Inženýr se zděšeně obrátil, ale druhý výstřel měl za následek, že jeho ruka, nesoucí skříňku a zavinutou tyčku, vzlétla do výše, ale hned nato matně sklesla. Uprostřed inženýrova čela se objevila skvrna a muž se bez hlesu zřítíl tvář k zemi.

"Ďábel je to, Otče!" křičel Arne, ukazuje třesoucím se prstem na úšklebkem znetvořenou vrahovu tvář.

"Máš pravdu. Ale ta vražda mě nepřekvapuje. Čekal jsem ji, když ten lotr tak zdvořile pobízel ubožáky před sebe na pěšinu."

Viděli dále, jak se vrah přesvědčuje o smrti těch dvou, zvedá skříňku i se zavinutou hlavní a běží k autu. Dvířka za ním zabouchla a vůz vyrazil vpřed.

"Což ho necháme ujet, Otče?" vyrazil ze sebe Arne.

Nemo neodpověděl. Ale Arne viděl, že kmetova tvář ztvrdla. Dvě kolmé rýhy na jeho čele a naběhlá žila na spánku svědčily, že je rozhodnut k zásahu.

Nemova ruka se dotkla knoflíku na podstavci. Vysoko nad vozem se objevil oslnivý bod. Vrahovo auto zatím už vjelo na betonovou silnici a z dálky se proti němu rychle blížilo jiné auto.

"Podle generálova rozkazu!" vykřikl Arne.

Nemo mlčky přikývl a procedil pak stisknutými zuby:

"Teď už musím. Přístroj nesmí dostat nikdo."

Nemův prst přeskočil na vedlejší páčku, kterou stiskl. V tom okamžiku se zářící bod snesl jako blesk dolů. Slyšeli dunivou ránu, praskot, třesk, sloup ohně vyrazil do výše a pak celá deska byla zahalena ve vír plamenů.

"Pochybuji," hučel Nemo, "že z toho, co zbude po tomto požáru, najdou něco, co by jim mohlo objasnit paprsky smrti. A myslím, že se vynálezce postaral, aby jeho tajemství se bez jeho vůle nedostalo nikomu do rukou. Zbraň, která mohla zničit svět, zmizela."

Kapitolo sedmnáctá OSTROV DESIMA

Jiří se zklamal ve svých nadějích, že vánoce stráví u rodičů. Zakousl se do své práce, takže na vánoce ani nevzpomněl. Prostředí daleké ciziny mu to také usnadnilo. Byl právě v Nagasaki na ostrově Kjúšú. Jednoho dne dostal dopis, který mu byl doručen pilotem Kmitkovy obchodní vzducholodi, která právě přistála v Nagasaki. Již podle písma na obálce věděl Jiří, že mu píše jeho strýc Holan. Četl:

Milý Jirko,

doufám, že Tě můj dopis zastihne ještě v Nagasaki. Nemohu se rozepisovat. Jen krátce Ti vyřizuji rozkaz toho, který je do všech podrobností zasvěcen. Nemohu ti říci jméno a nemělo by to ani smyslu, poněvadž o něm nevíš. Doufám, že dáš na má slova. Postarej se, aby byli co nejrychleji informováni všichni běloši, kteří dlí na území S. Z. R., aby se co nejdříve vrátili do svých mateřských zemí, chtějí-li si zachránit život.

Pokud jde o Tebe, vím přesně, že tento dopis dostaneš pozitivně. Podle rozkazu onoho Neznámého se připrav, ze téhož dne přesně o půlnoci odcestuješ. Na jih od Nagasaki je umělý ostrůvek Desima, na němž jsou zábavní podniky. V noci je liduprázdný. Přeplovíš se tam a vyčkáš, skryt na okraji mýtiny, v západní části ostrůvku. Přesně o půlnoci přistane na mýtině malé letadlo. Abys nebyl překvapen jeho tvarem: torpédovitá karosérie osobního auta, bez nosných ploch a bez řidiče. Jeho let je řízen naprosto spolehlivě. Musíš mít důvěru. Budeš dopraven do bezpečí. Příjemně Tě překvapí shledání s těmi, jež jsou ti na světě nejdražší. Nesplníš-li, co Ti píši, uvrhneš sebe do zkázy a nám všem způsobíš nevýslovný žal. Na shledanou!

Pavel

Jiří hleděl na dopis jako na prelud. Jak si to vše má vysvětlit? Kdyby neznal rozšafnost svého strýce, musel by se domnívat, že strýc pozbyl rozumu. Pohlédl na datum: správné. Dopis byl skutečně psán předevčírem. Teď je deset hodin. To znamená, že mu nezbyvá mnoho času, aby splnil prvou část, týkající se evropských krajanů. Ale jak to provést? Poštou a telegramy to není možné.

Dejme tomu, že se stane všechno, jak strýc píše. Nebudou všichni, s nimiž se seznámil, a hlavně rodina Wagnerova, mít ho za zběha, zrádce kurýrské služby, zbabělce? Co asi o něm řekne Vilma a - Drahůše?

Ale konec dopisu rozhodl. Musí uposlechnout.

Jiří se rozhodl, že vyřídí vzkaz Neznámého přímo zástupcům mocností v Nagasaki. Ti ať si pak dělají, co uznají za vhodné. Sám napíše dopis Drahůši, které všechno vysvětlí a zapřísáhne ji, aby se co nejrychleji vrátila domů.

Stalo se.

Ostrůvek Desima byl oddělen jen asi padesát metrů širokým průlivem od pevniny. Podnebí je zde tropické. Aby nevzbudil pozornost svým nočním výletem, rozhodl se Jiří, že průliv přeplave. Oblek zabalí do nepromokavého plátna a přiváže si jej na šíji.

Po jedenácté hodině v noci sklouzl se skaliska do moře a šťastně vystoupil na břeh ostrůvku. Nikdo jeho útek nezpozoroval. Půlhodinka, která zbývala do půlnoci, zdála se mu věčností. Seděl na okraji paseky. Napadla ho otázka: Jak mohl strýc tak dobře znát okolí Nagasaki, tento nepatrný ostrůvek, i tuto mýtinu? Kdo mu to pověděl? A kam vlastně bude dopraven? Strýc píše, že bude překvapen shledáním se svými nejdražšími. A končí "Na shledanou". To vše ukazuje - na Prahu. Ale proč strýc nenapsal výslovně místo těch mnoha slov jedině: domů?

Proud jeho myšlenek byl přerušen podivným svistem, který zněl odkudsi z výše. Vzhlédl k obloze, od jejíž černi se odrážely třípytné roje hvězd. Vtom spatřil temné těleso, kolmo padající k zemi. Několik metrů nad zemí jako by stálo a pak se zvolna sneslo do vysoké trávy, právě uprostřed paseky. Jiří přiběhl a spatřil přesně to, co mu strýc popsal.

K jeho údivu se na boku samočinně otevřela dvířka. Vstoupil. Usedl do pohodlné lenošky. Dvířka neslyšně zapadla a hned poté pocítil, jako by byl mocnou silou vymršten vzhůru. Současně slyšel svištivý náraz vzduchu na obal letounu. Svist se změnil v pravidelný, stejnoměrný hukot.

Chtěl se rozhlédnout, ale marně pátral po nějakém okně. Poznal, že je v pravém smyslu uvězněn v neprodyšně uzavřeném tělese, které s úžasnou rychlostí s ním kamsi letí. Modravý přísvit, jež vyzařoval vnitřní obal, působil na jeho nervy a obrazotvornost ještě tísnivěji. Ale nelibý pocit dlouho netrval. Snad také působil konejšivě ten jednotvárný hukot, doléhající do nitra zvenčí. Jiří začal dřímát.

Byla-li to dřímota jen chvilková nebo dlouhý spánek, nemohl říci. Procítl tichem, které náhle nastalo. Hned poté se dvířka otevřela a dovnitř vnikl svěží vzduch a denní světlo.

V osvětleném rámci se objevila hlava a zazněl radostný výkřik:

"Nazdar, Jirko!"

Jiří neodpovídal. Seděl jako přikován, ztuhlý úžasem. Není to prelud? Vždyť to je...

"No tak, polez! Což se ti v té bedně tak líbí, že nechceš ani obejmout svého kamaráda?"

Jiří vyskočil jako vymršten:

"Arne, jsi to opravdu ty?"

"Jak vidíš, tělem i duší!"

Dříve by byl Jirka hekal v mocném sevření Arnových paží. Ale teď si oba ulevili jen radostným výdechem. Když se konečně přelila přes jejich srdce vlna rozbouraných citů, Jiří se rozhlédl. Jeho oči přelétly nejbližší okolí, zakroužily po podivném, jasně osvětleném obzoru, za jehož mírně zvlněnou čarou bylo vše utopeno v hluboké tmě. Obrátiv se, spatřil vysoký palác s černou lesklou fasádou. Vysoko nahoře svítilo oslnivé slunce či hvězda a ještě výše tkvěly nehybně mraky.

Vše naň působilo tak, že vyrazil z hrdla úzkostlivou otázku:

"Prosím tě, Arne, kde to vlastně jsem?"

"V podsvětí."

"Co to povídáš? Ptám se vážně."

"Nežertuji, kamaráde. Jsme šest set kilometrů pod zemským povrchem."

Jiří se zamračil.

"Za prvé," jeho hlas zněl ostře, "vezmi na vědomí, že už jsem vyléčen ze svého blouznění. Za druhé, nejsem už ten chlapecký snilek, který rád četl pohádky, a za třetí..."

"Zanech číslic!" vpadl Arne a objal Jiřího kolem ramen. "Chápu velmi dobře tvůj stav. Sám jsem to prožil, když jsem se zde octl poprvé, za několik hodin poté, když jsme byli odloučeni a vysvobozeni z toho vřelého pekla."

"Ale vysvětlí mně..."

"To nejde jen tak, Jirko. Bude dlouho trvat, než všechno pochopíš. Vždyť jsi přišel v pravém smyslu do jiného světa. Je to celý román. Pojď, půjdeme zatím do mého pokoje. Otec Nemo dosud spí. Nebudeme ho rušit. Je příliš časně ráno,

skoro ještě noc."

Jiří se teprve teď podíval na své náramkové hodinky: půl čtvrté. Letěl tedy tři a půl hodiny.

"Pověz mi aspoň, kde jsme?"

"Už jsem ti to řekl."

"Budiž! Ale zeměpisná poloha?"

"Někde uprostřed Indického oceánu."

"Človče, máš to tuhle v pořádku?" zakroužil Jiří prstem na čele. "Snad mi nechceš tvrdit, že jsem v téhle bedně za tři a půl hodiny urazil deset tisíc kilometrů?"

"Už to tak bude, Jirko. Ale to je opravdu jen maličkost proti tomu, co uvidíš... A pojď už! Nemá smyslu, abychom teď o takových věcech uvažovali."

Jiří následoval kamaráda a bručel cosi nesrozumitelného, z čeho Arne zaslechl jen větu: "Buď jsem se zase zbláznil, nebo Arníkovi přeskočilo."

Když však prošel Arnovou laboratoří a vstoupil do jeho ložnice, viděl, že rozhodně není v ústavu choromyslných.

"Heleď, Jiro," pokynul Arne na rozestanou postel, "tuhle si dobásníš přerušené verše svého spánku. Nevzpírej se! Je to nutné, abys pak správně vnímal a moudře odpovídal Otci."

Jiří vykulil oči, z jejichž ulekaného výrazu Arne vyčetl myšlenku.

"Otcí Nemovi," dodal s úsměvem.

"Kdo je to, prosím tě?"

"Můj druhý otec."

Co si má z toho vzít? Čím víc se ptá, tím nesmyslněji Arne odpovídá. Teď už dokonce mluví jako starořecká věštkyně, omámená kouřem.

"Eh, hm!" zafuněl, mávl rukou, zívá a převalil se na postel. Bude opravdu nejlépe, vyspí-li se. Snad je to vše jenom sen, z něhož je lépe se probudit se zdravými smysly.

Kapitola osmnáctá

VÝSTRAHA

Vzdejme se zdoluhavého popisování dojmů, které jako lavina zavalily Jiřího duši od okamžiku, kdy byl uvítán Nemem a poznenáhlu zasněčován do divů jeho říše. Šest neděl trvalo, než se za vydatné Arnovy pomoci vyhrabal z lavinové hlubiny na povrch, mohl klidně vydechnout, protřít oči a říci: Tak je to tedy? Teď už začínám chápat.

K objasnění posloužila ovšem Nemova televizní deska, která mu zhruba předvedla obraz světa, jehož se stal novým obyvatelem. Věděl už také a s úžasem pozoroval, jak Nemo z křesla ve své pracovně vidí a slyší vše, co se kde děje na zemském povrchu. Jako technik přijal všechny ty divy střízlivě. Teď už měl Jiří pro geniálního kmeta jen bezmezný obdiv, jehož odlesk znamenitě zářil také na Arnovi.

Ale to též Jiřího podnítlo ke snaze, aby i on přispěl hřívnou svých odborných znalostí. V mnohém se uplatnil a Nemo neskrlblil pochvalou, když se ukázalo zlepšení strojního zařízení té či oné části. Možná říci, že se Jiří teď už cítil spokojen a šťasten. Zastesklo se mu sice po rodičích, které již přes rok neviděl. Mluvit s nimi nemohl, ačkoli často vysílačkou hovořil se strýcem Pavlem a mohli se přitom vidět i na televizní obrazovce. Hovorům však nesměl být přítomen nikdo z Bradovy rodiny.

Ještě téhož večera vyprávěl Jiří Nemovi o Drahomíře. Pravdivě a podrobně mu vylíčil svoje seznámení s ní, její rodinné poměry, ráznost, bystrost, odvahu, inteligenci a všechny ty ctnosti moderní pozemšťanky. Kmet dlouho mlčel. Vybral si z celého toho povídání svoje. Vycítil, kam spějí všechny ty chvalozpěvy mladého muže. Že by si přál, aby tu mohla Drahomíra přijít za ním a za Nelly - jako kamarádka. Ale Nemo usoudil, že jeho vnučce je takto lépe. Styky s pozemskou dívkou by v Nelly probudily dosud nepoznaný cit.

Řekl své rozhodnutí: "Není to možné!"

Jiří zesmutněl. Už otvíral ústa, aby se pokusil dosíci změny Nemova rozhodnutí, ale Arnův výstražný pohled ho včas zarazil.

Jiřího přítomnost se ukázala velmi prospěšná při sledování světových událostí. Byli teď tři, kdo se střídali u elektrického oka i ucha: Nemo a oba hoši.

Arne sestrojil ještě další dva přístroje, takže v určitých hodinách a chvílích mohli naslouchat dějům na třech rozličných místech. Zároveň dal Nemo zhotovit dva televizní přístroje, a tak Nemo mohl být přítomen dějům v Evropě, Jiří současně v Asii a Arne v Americe. Pak si navzájem vyměňovali informace.

A jednoho dne...

Jednoho dne Nemova pracovna vzplála rudou září. Kmet zvedl hlavu, schýlenou nad mapou světa na veliké ploše stolu, a snad to bylo poprvé, kdy se jeho oko vytřeštilo a tělem projela mrazivá vlna úleku.

Stěny Nemovy pracovny byly obloženy deskami, na nichž se neustále kmitaly za okrouhlými skleněnými čočkami světelné body, bílé, žluté a zelené; zřídka se zakmitlo červené světélko, které však v nejbližším okamžiku zase ztemnělo. To znamenalo nějakou drobnou poruchu ve velkolepé pracovní soustavě Nemovy říše.

Každé odvětví mělo v Nemově pracovně svou signalizační desku, takže Nemo mohl ze svého křesla neustále sledovat chod a činnost všech oborů. Nad každou signalizační deskou tkvěla červená žárovka.

Žádná z nich se dosud nerozzářila. Její krvavě rudé světlo by bylo hlásilo vážné ohrožení provozu nebo dokonce katastrofu.

Proto není divu, ztuhla-li Nemovi v žilách krev, když viděl planout červené světlo nad signalizační deskou - dopravy.

Co se to... stalo? Vždyť přece...

Na Nemově stole se divoce otřásla ručička seismografu a její hrot nakreslil na bílém papírovém návíně kolmou čáru, za níž těsně následovalo několik mírnících se výkyvů.

Neštěstí na některé trati! Srážka vozů nebo výbuch? Či zřícení klenby zemské kůry, jejíž lavina zavalila trať?

Ale... Nelly? Co je s Nelly? Proč... ?

Nemo přiskočil k televizní ploše. Jeho rozechvělé prsty zahrály na páčkách a vypínačích na usměřovači.

Z opálové mlhy prosvícené obrazovky vystoupily obrysy Nelliny pracovny, stěny s lemem pultů s řadami klik a pák, uprostřed pracovní malý stolek, posetý tastaturou a klaviaturou; na stěně, nad tabulí čtvrtého horizontu planulo zlověstné červené světlo a pod ním, jako oko netvora, v divokém chvatu se zeleně blýská volání, zoufalý křik: Křižovatka A-C-B-D, osmá trať, srážka čtyř vozů s celulózou z CHEMY s dvěma tanky nafty. Výbuch celulózy. Rozstříknutá nafta hoří. Zavinilo ústředí dopravy přerušením činnosti. Hlaste se! četl Nemo v Morseových značkách. Ústředí! křičelo zelené oko. Zastav provoz! Zachraň...

Kde je Nelly?

Chroptivý sten se kmetu vydral z hrdla. Už ji vidí: jako bílý obláček leží dívčino tělo vedle křesla, nehybné.

Nemo vyběhl ze své pracovny a pádil ke zdviži.

Doběhl do ústředí dopravy v nejvyšší čas. Téměř na celé signalizační desce čtvrtého horizontu planuly červené kulaté body. Jediným trhnutím páky plotna ztemněla a žluté světélko uprostřed hlásilo, že doprava je zastavena.

Sklonil se nad vnučkou. Útlé paže rozhozeny, sinavá tvář s namodralými rty, oční víčka semknuta.

Mrtva?

"Nelly!" zavzlykl.

"Ruce studené... ale... žije! Oční víčka se chvějí... žije! Je to jen mdloba, nebo je to smrt?"

Zase se roztančila červená světélka na plotnách jiných horizontů. Či je to přelud? Není! Na třetím i prvním - a teď i druhém.

Nemo přiskočil k hlavní páce na podstavci vedle stolku a srazil ji dolů. V okamžiku zmrtvěly všechny signály.

"Zastavím celou dopravu! Zničím třeba celou svou říši! Jen tebe, dítě, mně Bůh uchovej!" jekal, zvedaje dívčino tělo.

Jak je lehoučké! Pápří! Bílý obláček!

Položil bezvládné tělo na pohovku ve své ložnici. Ze skříně vyňal číšku a lahvičku. Číšku naplnil vodou a z lahvičky přidal jedinou kapku. Voda se změnila v miniaturní světélkující moře. "Nelly!" zavolal tiše.

V dívčině tváři zatřhalo, oči se namáhavě pootevřely.

"Napij se," přiložil pohárek k jejím bledým rtům. "Musíš! Napij se, dítě!"

"Ach, to jsi ty, dědečku? Ano, pít..." šeptala.

Ale teprve po prvním doušku procitla z hlubokého spánku opravdu.

"Co se... Jak jsem se sem...?"

"Nic, nic, děvůško! Na nic nemysli! Odpočín si. Spi! Jen klidně spi, dítě," šeptal stále tišeji, s rukou na jejím bílém čele.

"A-no," vydechla s úsměvem.

Nemo seděl v křesle

Nikdo by teď, vida jeho tvář, nebyl poznal onoho Nema, všemocného vládce živlů, muže ocelových nervů, a jak se všem, kdož s ním jednali, zdálo, ledového srdce.

Ale snad právě ty vlastnosti působily, že se nezhroutil pod lavinou myšlenek a výčitek.

Nyní hled, starý sobce, bodal vřeměšný hlas do jeho srdce, zde máš už třetí oběť své bezcitné ješitnosti! Prvou byla tvá žena, druhou tvoje dcera a teď tu zmírá vnučka! Po celý život neměls pochopení pro ženskou něhu! Tvůj mozek je úrodná líheň - strojů. Sám jsi také jen stroj. Pohleď jen do své hlavy, kmete! Co tam vidíš? Plásty jako v úle. A v nich? Ach, mnoho je těch komůrek už vyprázděných. Ale jsou tu i ještě plné. Podíváme se na ně lupou. Co obsahují! Stroje! Samé stroje! Jsi pánem Země, vládcem živlů, ale - otrokem své vědy!

"Ne! Ne, ne!" vyrazil Nemo chroptivě z hrdla.

Kmet se vztyčil. Jeho vysoká postava jako by rostla. Po jeho tváři se rozlila něha, ale v příštím okamžiku už zase rysy ztvrdly v pevném rozhodnutí a rty proklouzlo nesrozumitelné slovo. Vyšel z ložnice do pracovny, usedl do křesla a jeho ruka zvedla telefonní mikrofon.

"Přijďte ke mně, hoši!" řekl úsečně.

Teď tu seděl zase ten starý Nemo, přísný velitel a vládce.

"Pojďte blíž," vybídl oba mladíky, když stanuli na prahu pracovny. Pak pohlédl na Arna. "Troufáš si převzít práci po Nelly?"

"Řízení dopravy?"

"Ano."

"Proč, Otče? Co se jí stalo?"

"Ne, nelekej se. Není třeba obav... zatím... ale Nelly nesmí už ani vkročit do dopravní ústředny! Jsi bystrý hoch, Arne. A je v tom dosti z tvého oboru. Bude tě zajímat ta práce. Je sice někdy únavná, vysilující, ale ty máš zdravé nervy. A mimoto, rozdělíš se o práci s Jiřím. Budete se střídát. Odpočnete si a..."

Nemova přerývaná, nezvykle chaotická slova byla přerušena zámkitými rudými žárovkami, která ho naléhavě zvala k rádiovému přijímači. Kmet otočil vypínačem.

"Haló, veliteli," ozval se úsečný hlas, "celá doprava stojí."

"Vím. Sám jsem ji zastavil."

"Ale..."

"Opakuji: vím!"

"Brzy bude..."

"V pěti minutách jedeme dál. - Dál!"

Nemo vypnul přístroj a pokynul Arnovi.

"Pojď se mnou. Jiří zde počká!"

Minutu poté zasvěcoval už Nemo Arna do vedení ústředny.

"Zatím uvolníme druhý horizont, kde je doprava automatizována," hovořil, zasunuje páku na signalizační desce.

"Vyznáš se v telegrafii?"

"Ano, Otče."

"Nuže, vyklepej rozkaz všem horizontům, aby provoz převedly na druhý horizont. Dovoleny pouze vlaky od A do G. Všecko další stojí, dokud ti nedám příkaz."

Stál za Arnem a sledoval plnění prvního úkolu nového ředitele dopravy. A když se na deskách rozkmitala zelená a žlutá světla, kývl spokojeně hlavou a mlčky vyšel z ústředny.

"A teď promluví s tebou, hochu," začal, usednuv do křesla proti Jiřímu. "Máš sestru..."

"Ano."

"Žádals, abych sem vzal jakousi dceru krajana tvých rodičů, jež by byla Nellinou kamarádkou."

"Ano. Ach, ta by byla..."

"Ne, chlapče."

"Ale Jiřina... rodiče by nikdy nesvolili."

"Ovšem. Ale ani to nechci. Naopak. Nelly půjde do vaší rodiny. Jako kamarádka a společnice tvé sestry. K tomu, doufám, tvoji rodiče svolí. Nebo i o tom snad pochybuješ?"

"Nepochybuji, veliteli. Mohu vás ujistit, že bude v naší rodině vítána."

"Hm," zavrčel Nemo, "nevěřím příliš lidskému pohostinství. Ale Nelly je moje vnučka. Řádně se za útlek odmění."

Dobře, hochu. Promluvíme si hned s Pavlem Holanem."

Nemo přistoupil k televizní ploše.

Za okamžik se objevila na obrazovce Holanova tvář.

"Příteli Pavle," řekl Nemo, "dnes přesně o půlnoci odevzdá ti můj robot v podjezdu vily mou vnučku Nelly. Připrav Bradovu rodinu a vyřiď jí mou žádost, aby Nelly poskytli dočasný útlek. Nelly je o dva roky starší než jejich dcera, ale doufám, že budou dobré kamarádky. Upozorňuji, že moje vnučka prožila skoro celý svůj věk v podzemní říši a nezná svět. Proto je třeba, aby jí nové skutečnosti byly poskytovány s největší opatrností, jako se nemocnému podává choulolistivý lék. Spoléhám na moudrost tvou i Bradovy rodiny. Děvče se zhroutilo, snad nervový otřes z nehody, která se udála na jedné z tratí, anebo jí povolily nervy z přepracování. Ať jakkoli, potřebuje odpočinek a klid. A hlavně změnu prostředí. Nelly je jediným květem mého rodu a nesmí uvadnout. K jejímu léčení přivolej nejlepšího odborného lékaře, důvěryhodného, jemuž ji představíš jako sirotka, svou schovanku z Francie. Příslušné listiny ti vnučka odevzdá. Jinak musí zůstat její původ a dosavadní pobyt přísně utajen. Spoléhám na tvou prozíravost, jak dalece chceš rodinu Bradovu informovat. To je vše. Vyhovíš?"

"Otče Nemo, díky za tvou důvěru. Všecko zařídím. A za rodinu Bradovu tě ujišťuji, že jim způsobíš velkou radost. Tvá vnučka najde dobrý domov a největší péči."

"Děkuji, Pavle. Arne nastoupil jako ředitel dopravy za Nelly. Vyřiď pozdravy. Ať jsou o hochy úplně bez starosti."

Kapitola devatenáctá

VYZNÁNÍ MLADÝCH LIDÍ

Asi za dvě hodiny Nelly procitla, snad vlivem Nemových očí, které ji napjatě pozorovaly.

"Jak je ti, dítě?"

"Dobře, dědečku Ale... jak jsem se sem dostala? A proč tu ležím? Ach, teď si vzpomínám: pracovala jsem a po jedinou mi všechna světélka splynula v mlhu a pak se náhle kolem setmělo. Víc nevím. Co to bylo, dědečku? A co je s dopravou? Musím hned..."

"Jen klidně lež, děvuško! Doprava je už zase v pořádku. Řídí ji za tebe Arne."

"Arne! Což se může vyznat v té spleti?"

"Zatím je uvolněn jen druhý horizont."

"Pak ano. Ale co ostatní?"

"Počkají, až se napraví..."

"Co, dědečku? Co se má napravit? Zavinila jsem něco?"

"Nic, Nelly. Nic jsi nezavinila. Nemůžeš přece za to, že tvé nervy ochably. Vinen jsem já. Počítal jsem s lidskou silou: kus jako kus. A v tom je ten omyl. Dlouhá léta řídil dopravu tvůj otec za tvé vydatné pomoci. Od jeho smrti jsi ji vedla sama. Mnoho to bylo pro muže, tím více pro děvče. I když teď, jako na druhém horizontu, budou všechny ostatní trati zautomatizovány, bude řízení dosti pracné. Proto jsem se rozhodl, Nelly, že tě zbavím této úmorné práce. Arne tě zastoupí a bude se střídát s Jiřím. A kromě toho... ale to ti povím později. Z tvých otázek vidím, že byla zachváćena náhlou mdlobou. Za tvého bezvědomí se udála na čtvrtém horizontu malá nehoda, která není významná a vše bude zase v pořádku."

"Pak bych přece mohla zase..."

"Ne, děvuško."

"Tak mi aspoň dovol, dědečku, abych se na Arna podívala hned. Hleď," vstala z pohovky, "vždyť jsem už zase čilá."

Bylo tomu tak, Nelly nejevila nejmenší stopy únavy.

"Budiž," svolil, "ale dříve vypij tohle," podal jí pohárek světlé tekutiny.

"Vidiš, až do poslední kapky! Jak to osvěžuje," vrátila mu prázdnou číšku. "Tak smím už jít?"

"Jdi, dítě," přikývl a s úsměvem hleděl, jak radostně vyběhla z komnaty.

Ale sotva se za ní zavřely dveře, zvráskovatělo kmetovo čelo a ze rtů splynula tichá otázka:

"Zachováš mně ji, Bože? Nedávám ji pozdě pod tvou ochranu?"

Arne byl překvapen.

"Nelly!"

"Chci se podívat, jak ti to jde, Arne."

"Dobře. Je to hračka."

"Ano, na dvojce. Ale ostatní, panečku!"

Stiskla knoflík na ploše stolku, z jehož přední části se vynořila malá televizní plotýnka. Nelliny prsty otáčely usměřovačem a na prosvícené desce defilovaly obrazy vagónů a vlaků, ženoucích se závratnou rychlostí vpřed. Jako vystřelená torpéda soukající do sebe lesklé stuhý kolejnic letěly torpédovité vozy a spjaté vlakové soupravy, automaticky signalizující do dálky svou cestu.

"To je druhý horizont. Ten právě kontroluješ, Arne," vysvětlovala. "Teď ti ukážu toho geniálního robota, který celý ten horizont řídí."

Chvilku viděl Arne na desce jen zrnitý světelný čar jako roj letících jisker, dokud Nelly otáčela usměřovačem. Konečně obraz nabýval přesnějších tvarů, až měl Arne dojem, že se vznáší vysoko nad hvězdou, jejíž deset či více ramen se ztrácelo v daleké, jakoby nekonečné tmě.

A uprostřed hvězdy stálo cosi jako proslulá Eiffelova věž, jenže spodek byl rozčleněn na mnoho konstrukcí, ve výši se scelujících, ale dole tvořících vysoké viadukty, uzákladněné jako olbřímí nohy mezi lesklými paprsky obrovské hvězdy. Nahore končila věž koulí, kterou by bylo možno přirovnat k schoulenému ohromnému ježku, z jehož nesčetných ostnů sršely záblesky různobarevných, oslnivých proudů světla.

"To je on!" ukázala na podivný zjev s nadšením.

"Netvor!" oťásl se Arne.

"Pravda, není hezký. Ale je to geniální výtvar dědečkův. Všecko vidí, o všem ví. Na tisíce mil kolem. Drží v šachu všecek ten šílený shon. Pohleď jen na ty vozy a vlaky, jak křižují pod jeho nohami."

"Nevidím."

"Jak by ne? Přece ty svítící stuhý, které se sbíhají a rozbíhají na všechny strany," ukazovala.

"To jsou kolejnice."

"Mýlíš se. Jen dobře pozoruj! Zaostřím ti více pohled."

Arne měl dojem, že klesá dolů. A pak už viděl: co měl za lesklé kolejnice, byl lesk světelných signálů vozů a vlaků, které s rychlostí vystřelených nábojů křižovaly pod nestvůrným robotem.

"Co říkáš teď?" obrátila se k němu.

Arne neodpověděl. Jen zhluboka vydechl.

"Všude jinde je klid. Dědeček zastavil dopravu, protože jsem omdlela a na čtvrtém horizontu prý se stala nehoda.

Podíváme se tam."

Na plotně se zase vystřídaly série mlhovin.

"Tma. Všude je tma. Mrtvo. Jak to divně působí, když jsem zvyklá na..."

Nedopověděla.

Hrobové ticho se zavěsilo nad oběma, když se televizní plocha prozářila rudým plápolem a usměřovač zostril moře plamenů, z něhož vířivě stoupaly sloupky černého dýmu. A uprostřed této ohnivé zkázy se v divoké zmeti a spleti svíjely rozžhavené, beztvárné kovové trosky vozů, kroutily se a vzpínaly kovové tyče a dráty, tající v žáru deštěm žhavých krupějí stružek, z nichž tryskaly ohňostroje oslnivých jisker... Veliká kupa živých netvorů, pekelných oblud, vztekla a zoufale zápasících s rozběsněným ohnivým živlem, klubko hadů a ještěřů, svíjejících se a vymršťujících ve smrtelných křečích. Ohromný pekelný kotel v plné hrůze!

Vždyť ani ďábli nechybějí! Teď právě se jich snesl celý roj na netopýřích křídlech - přímo do plamenného jícnu. Jejich těla se bíle, studeně lesknou a v lebkách blýskají rychlými kmity zelené oči.

"Vždyť to jsou roboti vyslaní k odklizení troskek," řekl Arne. "Jsou asi z platiny, která tomuto žáru odolává. Hleď, už odnášejí žhavé kusy, letí s nimi pryč. Jak rychle jde ta práce. Teď už je místo vidět kolejnici. Za chvíli bude místo vyčištěno. Ale to plamenné moře? Co to hoří? Asi nafta podle toho černého dýmu."

"Vidiš, už tu jsou jiní roboti," šeptala Nelly. "Krouží nad plameny a shazují jakési bomby. Plameny rychle hasnou."

"A už je tam tma a klid. Jak se třeseš! Nemělas vyvolávat tu podívanou! Dědeček by se zlobil, kdyby věděl... pojd', sedneš si sem," pouštěl dívku do křesla.

"Už je mi dobře. A potom... Arne, je mi dobře... u tebe... Co je to, Arne?" Na stolku zářila modrá žárovka. "Dědeček volá k večeři, Arne!"

Po večeři se zahleděl Nemo na Nelly. Po dlouhých letech doutnala v jeho srdci jiskérka, jejímž teplem rychle tál ledový obal. Musí mluvit! Musí jí říci své rozhodnutí. Nelze otálet, neboť už stanovil přesně hodinu, kdy Nelly bude odevzdána světu. Čtyři hodiny potřebuje robot na cestu. Hodina jí zbývá k rozloučení a přípravě. Musí se tak stát!

"Nelly," vyrazil násilně z hrdla a - zmlkl pod tázavým pohledem dívčiny oči.

Co je to s tebou, starče? Všemocný vládce Země a živlů, který už po mnoho desítekletí jednoslabičnými slovy rozhoduješ o osudech lidstva, proč oněměls pod jediným pohledem tohoto dítěte?

"Těžko... je... mi!" zasténal, ale v příštím okamžiku se už vzpamatoval. "Tvé zdraví je ohroženo. Naštěstí se výstraha ohlásila ještě včas. Rozhodl jsem... Musíš dočasně odtud. Připrav se, děvuško! Za hodinu se rozloučíme."

"Dědečku, kam...?"

"Na svět, dítě. Neboj se! Budeš v dobrých rukou, v rodině Jiřího rodičů. Jiřího sestra bude ti kamarádkou. Bude ti veselo. Uvidíš jiný svět, bude tě hrát pravé slunce, budeš dýchat skutečný vzduch. Poznáš pravou přírodu, krásné pestré kvítí na lukách, jimiž se vinou stříbrné stuh potoků, vodní tůň a jezera v šerém tichu hájů a lesů; budeš se s dívkou jako ty procházet po zelených koberech, protkaných zlatými a stříbrnými květy, naslouchat písni ptáků, hrát si se zvířátky. Naučíš se znát lidi. Poznáš lidské mraveniště. Mnoho mužů i žen, mladých i starých, dívek jako ty, maličkých dětí, jako jsi byla, hochů, jako je Jiří i Arne."

Nelze říci, vyslovil-li Nemo toto poslední přirovnání maně či se skrytým úmyslem. Jisté je, že výraz dívčiny dosud poetickým líčením zaujaté tváře se změnil.

"Krásně mně to líčíš, dědečku," vydechla. "Věřím ti. Vždy mluvíš pravdu. Ale nemohu si tu pozemskou přírodu představit. Kamarádku... ach, ráda bych ji měla! A ty malé dětičky, zvířátka a ptáci, to vše musí být roztomilé. Na lidi jsem zvědavá."

"Rozhodl ses, dědečku," pokračovala tiše, "tvá slova jsou pro mne vždy zákonem. Vyžaduje to moje zdraví, řekls. Nevím, nevyznám se v ničem. Důvěřuji tvé moudrosti. Snad je to krásné na světě. Ale... netěším se. Naopak, bolí mě, že se mám od tebe a Arna odloučit. A světa se bojím," dokončila sotva slyšitelně.

"Neboj se, Nellyško," pohládl Jiří dívčiny vlasy. "Bude ti veseleji než zde."

"Jak by mohlo? Bude vám zde veseleji beze mne?"

"Nebude dlouhé to rozloučení," pospíšil si Nemo přispět Jiřímu z rozpaků. "Snad jen nějaký měsíc. Až se zotavíš, zavolám tě zpátky. Ale myslím, že se ti na světě zalíbí a nebudeš pospíchat s návratem," nutil se Nemo do veselého tónu.

Nelly se jen mlčky a trpce usmála. Myslíla na Arna. A nejen proto, že v této chvíli seděl nad páčkami v Centru. Za půl hodiny nato hlásil Nemův komorník, že se robot snesl před palác. Vtom přišel i Arne, jehož služba pro dnešek končila.

Nemo s Nelly a oběma hochy vyšli na plošinu, kde ležel podobný vůz torpédovitého tvaru, s jakým jsme se už seznámili při návštěvě u Amundsena v Grónsku.

"Tuhle skříňku," podával Nemo vnučce malou kazetu, "odevzdej Pavlu Holanovi, který tě uvítá. A teď už nesmíme ztrácet čas. Na shledanou, dítě," vtiskl kmet na dívčino čelo polibek.

"Pozdrav ode mne rodiče a Jiřímu," rozloučil se s dívkou Jiří.

Nelly stanula před Arnem. Její ruce se položily na Arnova ramena a ústa vy šeptla:

"Co ty mi povíš na cestu, Arne?"

Hoch sevřel její štíhlé tělo v náručí.

"Nelly! Mám tě rád!"

"Jako... já tebe?"

"Víc! Ještě víc! Zotav se brzy!"

Vyvinula se mu z objetí a vesele řekla: "Na shledanou!"

Sotva za ní zapadla dvířka, zvedlo se torpédo a jako střela zmizelo ve výši.

Kapitola dvacátá ANDĚL Z PEKLA

Byla krásná noc. Ani mráčku nebylo na nekonečném modrém hávu oblohy. Úplňková tvář oblévala svět namodralou září.

Holan seděl u otevřeného okna své pracovny. Hluboko dole ležela Praha, ohromné jezero pestrých světél. Ani vánek se nepohnul.

Dnes Pavel Holan nevnímal žádnou z těch krás. Jeho srdce bylo rozryto vráskou starosti. Jak v této jasné noci může přistát Nemův robot, aniž by nebyl zpozorován nočními vojenskými hlídkami? Do půlnoci chybí už jen deset minut. Nemo je vždy přesný. Neměl by ho zavolat, dát mu výstrahu?

Ale v té chvíli se ozval v přijímači známý signál, a sotva Holan zapojil, objevila se na televizní ploše Nemova tvář a s ní otázka:

"Jaké je počasí nad Prahou?"

"Měsíc v úplňku, jasno jako ve dne a klidno. Právě jsem uvažoval o nebezpečí..."

"Bud' klidný, Pavle. Nezapomněl jsem na opatrnost. Hled', je ještě teď tak jasno?"

Pracovna se zatměla po této otázce, a když Holan vyhlédl z okna, viděl s úžasem, že hvězdy i měsíc rychleji mizejí za hustou clonou mlhy, která kvapně klesala.

Hlásil Nemovi změnu.

"Dobře, Pavle. Sejdi dolů a čekej pod podjezdem. Za šest minut přistane vůz."

Obráz se rozplynul. Pavel seběhl se schodů a vstoupil na terasu. Podivná věc. Na terase bylo teď sice také temno, ale vzduch byl úplně čistý a průhledný, ač jen do kruhu několika metrů. A když vzhlédl vzhůru, bylo mu, jako by stál na dně nesmírné studně, jejíž okrouhlé stěny se tyčily do nedozírna kolmo vzhůru. Jinak celý svět, ba i sama vila, jako by utonuly v hlubinách mléčného moře.

Pojednou se ve výši, v ústí studně, objevilo červené světélko a v jeho zákmitech četl Pavel rozkaz: Kolmo dolů! A už se okrouhlým komínem řtil dolů temný předmět. Bez nejmenšího zvuku klesal jako balvan a jen vnitřek mlžného okruhu se tlakem vzduchu mírně zvlňil, ale nepozbyl tvaru.

Pavel bezděčně uskočil a přitiskl se k zábradlí terasy.

Po několika vteřinách se ozval slabý dunivý zvuk jako úlevný výdech ze stísněných plic obra a ve výši asi dvaceti

metrů se prudký pád tělesa změnil v pozvolný pokles, až konečně jemně a neslyšně spočinulo na zemi. Hned poté se na boku otevřela dvířka a Holan přiskočil. Objevila se dívka.

"Vítám vás, Nelly!" řekl vřele.

"Koho ještě vítáš, strýčku Holane? Jsem přece sama. Proč tedy neřekneš...?"

"Máš pravdu, dítě! Vítám tě!"

"A proč mě nepolíbíš na čelo jako dědeček a Arne i Jiří? Nemáš mě rád?"

"Děvuško, mám tě rád jako tvůj otec!" vyhověl Holan přání děvčete.

"Ano, strýčku, toho je mi třeba. Ale pojď, prosím, uveď mě dál. Je mi nějak... snad jsem unavena cestou... nevím... nic nevidím, jen tebe. Dědeček mně líčil svět tak krásný a teď..."

"Změní se to jen co odlétne tvůj podivný vůz!"

"Ach, zapomněla jsem uzavřít dvířka. Proto nemůže vzlétnout."

Sotva Nelly splnila tento úkol, torpédo se odlepilo od země a záhy zmizelo ve výši. Holan uvedl dívku do jídelny, kde bylo pro ni připraveno občerstvení. Mléčným sklem tlumené světlo lustru příjemně ozařovalo komnatu.

"Skoro jako u dědečka," vydechla úlevně.

Teď teprve viděl Holan její tvář a s nadlidskou námahou potlačil povzdech soucitu nad bezbarvou průsvitnou pletí.

"Usedni, Nellyško," pobídl ji do křesla "Povečeříme spolu. Holoubátko!"

"Co je to?"

"Což neznáš holoubátko?"

"Ne."

"Ptáci jsou to."

"Ptáci? Nikdy jsem neviděla ptáky. Dědeček mi vyprávěl, že uvidím ptáčky a budu naslouchat jejich zpěvu. Ale což lidé ptáčky jedí? Ach, to je ukrutné, strýčku Holane! Ne! Nechci! Nemohla bych..."

Co teď? Nemůže jí přece nabídnout nějaké sytější jídlo. Napadl ho úskok.

"Dobře tedy, děvůško, dám ti něco jiného."

Na kredenci okrájel z holouběte maso a kousky rozestřené na talířku ji přinesl na stůl.

"Tohle jistě znáš. Je to totéž, co jímáš u dědečka," řekl sugestivně.

"Je to asi to, co nám dovážejí z farmy."

"Ano, ano," potvrzovat rychle. "Chutná ti?"

"Velice, strýčku! Ale není to totéž. Tohle je - lepší."

"Sláva!" zajásal. "A teď trošku vína."

"Vína?" zřejmě nechápala.

"Ano, červeného. Toho je ti třeba, Nelly."

"Ne!" vykřikla, s hrůzou hledíc na perlící tekutinu. "Vždyť je to krev!"

"Není, jen ochutnej!"

"Ne! Ne! Nechci! Děsí mě to! Což nemáš trochu rádiové vody?"

Rádiová voda! Můj ty Bože! Má několik lahví různých minerálních vod. Ale žádná i nich není prosycena rádiovou emanací. Nu, co zbývá? Pro dnešek už, ale tohle dítě potřebuje lidskou krev do žil. Lékař si už bude vědět rady. Podal ji skleničku minerálky.

"Dobrá?" zeptal se, když upila.

"Nepřilíš," přiznala upřímně.

"A teď si musíš, Nelly, řádně odpočinout," vstal Holan od stolu. "Uvedu tě do tvé ložnice. Pro dnešek se musíš spokojit sama. Ráno tě zavedu do tvého nového domova."

"Málem bych byla zapomněla, strýčku Holane. Zde ti dědeček posílá skříňku s mými listinami!"

Nelly byla té noci ušetřena pohledu na světelné panoráma Prahy, měsíc a hvězdy, které teď už zase planuly na čisté obloze. Nerušena záhy usnula. Ale Holan po celý zbytek noci nezamhouřil oka Těžké starosti a vědomí odpovědnosti vířily mu hlavou. A také obsah skříňky ho velmi rozrušil. Podle listiny byla Nelly sirotek a - cizinka.

Nelly de Saint-Privée, příslušná do Lyonu. Tedy Francouzka. Částečně to je výhoda, neboť Holan byl přes dvacet let ve Francii a bude mu lehké vzbudit pravděpodobnost, že se znal s jejím otcem a po jeho smrti přijal Nelly za vlastní. Ale bude tu mnoho vyšetřování a pochůzek k úřadům. A Nemo si výslovně nepřeje této úřední úpravy pobytu vnučky. Jak to tedy zařídit? O jejím příchodu dosud nikdo kromě něho neví. Ani Bradova rodina, které sice o návštěvě už řekl, ale nepověděl pravdu. Bradovi nevědí o Nemovi ani o pobytu svého syna. Musí se tedy Nelly zařídit podle instrukcí: sirotek z Lyonu, adoptovaný Holanem.

Jak tato dívka, která, jak už poznal, je tělesně i duševně z jiného světa, jak se vžije do své nové role? Jistě nedovede lhát. A začne-li něco o Nemovi a jeho říši, vyděsí se Bradovi, že jim do rodiny uvedl - choromyslnou.

Počkat! Tohle ho zase přivádí na nápad... Ano! Tak to bude nejlepší Ráno zavolá profesora Talga, který je odborníkem pro krevní choroby a má své sanatorium. Tím splní jen Nemův příkaz. A podle diagnózy tohoto věhlasného chirurga bude pak jednat.

A ještě něco našel Holan ve skříňce: Nemův dopis, podle něhož má odevzdat Bradovým přiložené dárky jako odměnu za dočasné pohostinství. Ale tu se Pavel zmítal v nových rozpacích, jak může vysvětlit, že chudý sirotek věnuje jeho švagrovi platinový prsten s dýmalem velikým jako lískový ořech, sestře, paní Jiřině, náhrdelník, jenž by byl chloubou anglické královny, a Jiřině, sotva odrostlé dětským sukénkám, náušnice, nad nimiž by vytřeštila kukadla i nejmarnivější dolarová princezna?

Je vidět, že geniální Nemo je jako dítě nezkušený ve styku s civilizovanou lidskou společností.

Ne, tyto klenoty musí zůstat zatím dobře ukryty v pokladně! Na odevzdání je dost času.

Ráno, když Nelly ještě spala, zavolal Holan telefonicky profesora Talga, který brzy přijel. Rázný muž, asi padesátiletý, na pohled drsný, ale ve skutečnosti dobromyslný a upřímný.

"Pane profesore, přijela z Francie moje svěřenka," začal Pavel, "sirotek, ježž přijmu za vlastního. Prožila celý svůj život v ženském klášteře Sacré-Coeur. Mluví Jen francouzsky a anglicky. Ubohé dítě je strašně chudokrevné. A kromě toho... hm... zdá se mi, že její rozum je trochu..."

"Zesláblý," přikývl profesor. "Častý zjev při chudokrevnosti."

"Ano, tak," horlivě potvrzoval Pavel s úlevou, že profesor přijímá jeho vymyšlenou historku.

"Kde je?"

"Spí dosud. Přijela po půlnoci."

"Mohu si představit život takové dívky. A k tomu klášter," hučel lékař. "Nu, musím ji vidět. Vejdeme k ní tiše, snad ji nevyrušíme ze spánku."

Holan opatrně stiskl kliku. V ložnici byla dosud tma, neboť záclony byly spuštěny a jen na nočním stolku mdlé svítila žárovíčka.

Ačkoli vstoupili naprosto neslyšně, Nelly otevřela oči.

"Zvedněte žaluzie a otevřte okna," velel profesor.

"Kdo je to, strýčku?"

Zář slunečního světla zalila ložnici. Dívka se posadila a s nejvyšším údivem hleděla na nebeský blankyt.

"Co je to? Tak krásně modrá klenba! A ty bílé krajky!" ukazovala na řasy. "To jsem nikdy neviděla v dědečkově říši!"

"Příteli," hovořil tiše česky profesor k Holanovi, "tohle není chudokrevnost. To je naprostá anémie. Dosud jsem ve své praxi neměl případ takové nedokrevnosti. Této dívce chybějí v té trošce krve snad vůbec červené krvinky. Vážný případ. Ale není beznadějný. Bude zajímavé jej léčit. A pak, máte pravdu: dívka má zesláblou duši! Nuže, má-li žít..."

"Musí žít!"

"Udělám, co bude v mé moci. Ale musí ihned do sanatoria k transfúzi krve."

Holan přikývl a sklonil se nad dívkou.

"Nelly," začal domlouvavě, "ten pán je slavný lékař, vědec..."

"Vědec? Jako dědeček?"

"Ano."

"Vaše tělo je velmi slabé, slečno. Netrpíte mdlobou?" ptal se Talg.

"Ano, omdlela jsem při řízení dopravy a na čtvrtém horizontu se stalo hromadné neštěstí, srážka vlaků. Pouze druhý horizont je zautomatizován. Na ostatních roboti sami nestačí. Ani nevím, co se mi stalo. Ale dědeček mě poslal k strýčkovi Holanovi, který mě dnes uvede k Bradovým. Budu mít kamarádku, Jiřku. Brzy zesílím."

Jen sám Bůh ví, co si z těch slov profesor Talg vybral. Lékaři se už vyznají v takových případech. Pokrčil rameny a vybafl ostře:

"Chcete žít?"

"My?" ukázala udiveně na Holana a sebe.

"Co... vy? Ach tak," chápal. "Ne, jen vy sama, Nelly. Strýček je zdrav, ale vy jste churavá. Omdlela jste. To se nesmí opakovat. Vyléčím vás. Budete zdráva jako všechny jiné dívky. Což byly všechny vaše kamarádky v klášteře tak nedokrevné?"

"V klášteře? Co je to klášter?"

Lékař zaťal pěsti a malomyslně je spustil do klína.

"Nelluško," pospíšil si Holan obrátit choullostivý směr řeči, "pan profesor tě odveze do svého sanatoria. To je dům, kde budeš mít kamarádky. Strávíš tam několik dnů. Budu tě chodit navštěvovat, promluvíme si denně spolu a také přivedu Jiřku. Chceš být zdráva?"

"Ovšem! Musím být zdráva! Vždyť na mne čeká Arne!"

To byla zase pro Holana novinka.

"Tak vidíš, děvuško. Už pro Arna musíš..."

"Ano, chci, strýčku! Ale kdy uvidím Jiřinu?"

"Ještě dnes," vpadl rychle lékař. "Odvezu si vás ihned a odpoledne vás Jiřinka navštíví."

"Těším se na ni! Velmi se těším! Dosud nikdy jsem neviděla pozemskou dívku!"

Holan se úzkostlivě podíval na lékaře, ale ten s úsměvem mávl rukou. A pohladiv děvče po rusých vlasech, řekl rázně:

"Tak se ustrojte, Nelly. Počkáme na vás ve strýčkově pracovně."

Výšli z ložnice.

"Příteli," řekl profesor, procházej se po pokoji, "je mi to nějak divné."

"Co?" vydechl Holan úzkostně.

"Inu, to všechno. Netajíte něco přede mnou? Ven s tím! Lékař musí být informován, jinak ..."

"Snad nemyslíte, profesore...?"

"Jaké okolky. Mám dojem, že na dívce někdo spáchal zločin."

"Doktore!"

"Ne vy, jiný! Byla někde vězněna! Ale nedovedu si představit... Řekla, že nezná pozemské dívky. Neviděla oblohu. Plete cosi o řízení dopravy a horizontech, robotech. Nezná pojem klášter. A čeká na ni jakýsi Arne. To mi chcete povídat, že byla v Sacré-Coeur?"

"Profesore... ono je těžko... nerozuměl byste mi, i kdybych vám sebelépe líčil... O jedno vás žádám: o důvěru! Znáte mě přece, že nejsem schopn záludností, tím méně zločinu. Ta dívka je..."

Výkřik z dívčiny ložnice přerušil jeho slova. Vběhli k Nelly. Stála u otevřeného okna, křečovitě se držíc plochy.

"Co je, Nelly?" přiskočil k ní Holan s uděšenou otázkou.

"Tam! To... hled!" ukazovala do hloubky na panoráma Prahy, chvějíc se zimničně.

"Praha. Město. To tě tak děsí?"

"Děsí? Naopak. Je to tak... není to přelud? To je moře... domů! A za tím... tam, ta namodralá pásma kopců! A rostliny a stromy! Každý má jistý odstín barvy! A kvítí! A tam letí... co je to, strýčku?"

"Hejno vrabců."

"A dole v parku také poletují," ukazovala na vrabce a pěnkavy.

"Příteli," zasyčel profesor. "Tohle dítě vidí poprvé svět!"

A vtom Holana napadlo:

"Což je-li choromyslná? Sám jste připustil zesláblost ducha."

Lékař se zarazil.

"Inu," hučel, "nelze to vyloučit. Nejsem psychiatr. Eh, co je mi skutečně do toho! Dobře. Udělám, co je v mé moci. Ale nezlepší-li se její duševní stav, zavolám ke konzultaci kolegu Koubu."

Holan se mimoděk zachvěl při jméně psychiatra, v jehož sanatoriu strávil synovec Jiří své hrozné chvíle.

"Dobře," tvářil se svolně, "ale zatím...?"

"Transfúze krve. Ještě dnes."

"Máte vhodného dárce krve?"

"Musí se najít. Ale teď mě napadá... Děvče se těší na setkání s Jiřinou. Zná tu holčičku. Žába jako květ. Což, aby ona darovala svou krev?"

"Profesore, výborný nápad! Promluvím s Bradovými. Jistě svolí. A Jiřce neuškodí malé puštění žilou."

"Nu, malé nebude. Spíše se bude muset opakovat. Uvidíme. Sdělím vám výsledek po krevní analýze. Ještě dopoledne.

K večeru by pak musela Jiřina už být u mne. Řekněte jí, že bude s Nelly v jednom pokoj a - vím, že je mlsná - dostane všecko, čeho se jí zachce. Tak, Nelly," obrátil se k dívce, stále vyjeveně hledící do přírody, "půjďme!"

Vydechla, jako by probuzena z krásného snu. A když Holan řekl, že pojede s nimi, vykročila ochotně.

Kapitola dvacátá první

S NOVOU KRVÍ

Nebudeme čtenáře unavovat podrobným líčením dojmů Nelly, když v autě projížděla ulicemi Prahy, po Mánesově mostu přes Vltavu, Staroměstským náměstím a Václavským náměstím vzhůru na Vinohrady. Dívka se chvěla jako list, když konečně v průvodu profesora Talga a Holana byla uvedena do sanatoria, kde svůj úžas projevila jektavou otázkou:

"Je... všude... ve světě... tolik... lidí?"

Personál sanatoria měl pro ni mnoho soucitných pohledů, které němě, ale výmluvně pravily: Jakou to živou mrtvolu nám sem přivádí šéf! Co s ní chce dělat? Mnoho už sice dokázal, ale zázraky dělat není ani v jeho moci. To děvče nám zde dodýchá!

Do těchto úvah hloučku třeskl Talgův rozkaz jako výstřel do hejna vrabců:

"Uložte slečnu do Saint-Privée do jedničky!"

Jednička! Nejdražší přepychový pokoj! Vzácnost, je-li obydlen.

"Sestro!" zněl další rozkaz s pokynutím starší sympatické ošetřovatelce, "vyměníte si službu na dvojce a převezmete výhradní ošetřování tohoto případu. Slečna de Saint-Privée je Francouzka. Říkejte jí prostě Nelly. Předávám vám ji, jako by byla vaší dcerou. Rozumíte mi?"

"Ano, pane profesore."

"První dieta, až na další."

"Prosím."

"Přísně zakazují zatím všechny styky s ostatním personálem a všemi pacienty. Naprostý klid a vystříhat se všeho, i nejmenšího, co by pacientku rozrušilo."

"Pojďte, Nelly. Jmenuji se Marie. Budu vás ošetřovat jako svou vlastní dceru," řekla ošetřovatelka.

"Ano," přikývla Nelly s úsměvem. "A co ty, strýčku Holane?"

"Vrátím se domů. Přivedu Jiřinku. Bude zde s tebou."

"Ach ano, přived! Velmi se těším!"

A teď jen krátký souhrn, co se s Nelly událo v týdnu, který následoval a jímž skončil její pobyt v sanatoriu profesora Talga.

Ihned po svém návratu domů navštívil Holan švagrovu rodinu. Pověděl jim, že jeho svěřenka přijela, ale bylo nutno neprodleně ji dát do péče profesora Talga, který uznal za jedinou možnou záchranu jejího mladého života - transfúzi krve. Rodina Bradova se pochopitelně zalekla, když řekl, že Jiřinka má ubohé dívce darovat část své zdravé krve. Zalekla se také Jiřka, ale její obava kořenila jen v otázce: "Nebude to bolet?" Holan samozřejmě chápal všechny tyto obavy; vždyť šlo o jeho neteř a úbytek krve, ať jakýkoli, není žádným zterem.

"Pojedete se mnou všichni do sanatoria. Talg vám dá záruku a tobě, Jiřinko, ujištění, že nebudeš cítit víc bolesti než slabé bodnutí špendlíkem. Uvidíte také Nelly. A pak se rozhodnete."

Tento návrh nemohli odmítnout.

Další překážka padla, když Jiřka, vrátivši se z laboratoře po odnětí krve na zkoušku, řekla s veselým úsměvem: "To nic nebylo!"

A poslední obavy a rozpaky se rozplynuly, když Bradova rodina spatřila Nelly. Paní Jiřině se mimovolně zarosily oči

nad průsvitnou pletí ubohé dívky, jejíž vzkaz od Jiřího se jim zdál jakoby z úst anděla...

Bylo rozhodnuto.

Manželé Bradovi s Holanem odjeli ze sanatoria a Jiřina zůstala u Nelly. Ještě téhož dne k večeru kolovala v žilách Nelly čerstvá krev. Účinek byl očividný. Nellina líčka jemně zrudověla a mladá dívka spala zdravým, klidným spánkem. Zato na sousedním loži ležela mdle Jiřka, s trochu pobledlou tvářičkou, ale hluboký pravidelný dech svědčil o stejně zdravém, posilujícím spánku.

Po čtyřech dnech se transfúze opakovala.

A tři dny poté si odváželi Bradovi obě dívky domů.

Toho dne nebylo na Jiřce vidět změnu. Ale brzy rodiče s údivem pozorovali: Jiřka, dříve mlsná a vybíravá, jedla, co jí bylo předloženo. A také povahou se změnila ke svému prospěchu. Z náladového děcka se stala dívka.

Nelly nebyla k poznání: rozkvétající růžové poupě.

Jen ty její řeči o dědečkovi, jeho řiši, nekonečné, kdesi hluboko v podzemí, o robotech a hlavně fantastické dopravě vozů a vlaků, řítících se tisícikilometrovou rychlostí a křižujících automatické trati, o jejím přiletu v torpédu, cestou kdesi ve hvězdné stratosféře... co si z toho měli vybrat?

Ubohá dívka! Rozhodně to nemá v hlavě v pořádku. Ale je tak milá. Anděl! Její duše je čistá jako křišťál!

Hle, jak si hraje s tím angorským kocourem. Honí se s ním po parku, kocour šplhá na stromy, ocas rozčepýřený jako liška, a Nelly se šplhá za ním... kocour prská a šups! už je dole a Nelly za ním: "Na, čičiči! Tak už mi neutíkej! Vždyť tě chci jenom pohladit. Jiřinko, řekni mu, ať neutíká! On jistě nerozumí francouzsky. Hleď, už mám ruce odřené od stromů a tuhle jsem si roztrhla šaty."

Jen ať dovádí! Aspoň se rozptýlí a snad se jí z hlavy časem vykourí ty vidiny a přeludy.

Vždyť podle papírů je francouzská šlechtice z Lyonu. Asi je Jiří i Arne někde ve Francii. Ten Nemo bude asi nějaký majitel dolů, snad uhelných. V šachtách jezdí vozy a vlaky. Ano, tak je to!

"Neměli bychom pozvat k Nelly profesora Koubu, aby ji vyšetřil, a je-li to možné, léčil?" zeptal se jednoho dne Brada Holana.

"Ne," odmítl Holan rázně.

"Pročpak? Což nevidíš, že je..."

"Není. Je duševně zdráva jako my všichni."

"Ale pak mně vysvětli..."

"Až přijde vhodný čas," ukončil Holan úsečně.

V přerodu té čisté bytosti letěl čas jako splašený kůň. Dni řadily se v týdny a splývaly v měsíce. Kolik? Kdo by počítal? Nelly jen pozorovala, že slunce zlátné a jeho žár se láme v lucernovitý, mírně hřejivý pocit. Vystihla také, že tento zdroj tepla a života se ráno stále více opozdívá v nástupu své pouti, těžce se prodíraje nad povrch mlžného moře, v jehož šedi utonula Praha a celý svět, jímž jí byl obzor; že stále níže se v poledne sklání vrcholný bod jeho obloukovité dráhy; a pak už rychle letí dolů a zchladlé zapadá za vlnitý hřeben kopce, jehož zeleň se mění v rez promíšenou temnými stíny.

Viděla také změnu v parku. Ale ta ji nelekala. Naopak, budilo její obdiv zpestření stromů a keřů a hlavně kulaté koruny akátů, z nichž třepotavě se snášely na trávník kulaté, jemnoučké zlaté plátky.

Ale to slunce?

"Kam se díváš tak napjatě?"

Škubla sebou a její oči, oslněné pozorováním slunečního západu, mžikavě utkvěly na Jiřce.

"Hleď, vidíš, kde zapadlo? Ještě před týdnem zapadlo tamhle, právě v té šterbině lesa. Takový kus si ubralo na své dráze. A ráno na druhé straně také. Kdo řídí jeho trať? Proč se trpí, aby nás slunce šidilo? Což není strýček dosti mocný, aby zjednal pořádek? Nemůže zařídít, aby sluneční trať vedl někdo dbalejší? Není-li v celé Praze spolehlivějšího ředitele dopravy, jen ať mi řeknou. Převzmu vedení a uvidíš, jak bude slunce poslouchat!"

Jiřka se usmívala. Ubohá Nelly! Neví nic o nejzákladnějších zákonech přírody. Nebo je přece její rozum zatemněn? Jak jí má vysvětlit koloběh Země?

"Proč mi neodpovídáš?"

"Nelluško, časem se ti vše objasní. Je to přírodní děj už od věků. Každý rok se opakuje čtvero počasí: jaro, léto, podzim a zima. Teď minulo léto a nastává podzim."

"Podzim? Co to znamená?"

"Země se vzdaluje od Slunce."

"Země se vzdaluje? Tedy je Země vinna? Tím hůř! Proč to lidé trpí? Jaký to nedbalec řídí její dráhu? Cítíš přece ten chlad večer a ráno. A stále víc už je chladno i ve dne. Bude ještě hůř?"

"Přijde zima. Všecko listí opadá. Ptáci už odlétají na jih, kde je teplo. Napadne sníh, všecko bude bílé. Bude mrznout. Některá zvířátka zalezou do doupat, aby nezmrzla."

"Nezmrzla?"

"Ano, umřela by zimou."

"A my? Co my, Jiřko?"

"Dobře nám bude. Dostaneš teplý kožíšek. Budeme bruslit, sánkovat, lyžat. V pokojích se bude topit, bude nám teplo. Zima je také krásná."

Nelly kroutila hlavou.

"Nic z toho nechápu. Nikdy jsem neslyšela takové slovo. Vim jen, že je mi... smutno. Tak podivně teskno je mi. Hleď, to listí. Na stromech je ještě zelené, pružné. A tohle, na zemi, podívej se, jak je suché, láme se a drtí v prach. Jiřko, neuschnu také tak?"

Jiřina vyrazila z hrdla nucený smích.

"Neboj se," objala konejšivě Nelly. "Uvidíš, jak nám bude veselo."

A bezděčně jí napadlo přirovnání k princezně Pampelišce.

Kapitola dvacátá druhá

ÚTOK NA ZÁRODEK ZLA

Ode dne, kdy Nelly letěla do Prahy, byl Arne neobvykle zamlklý a stále o něčem přemýšlel. Jiří by se byl vsadil s kdekým, že jeho kamarád vzpomíná na Nelly, ale nemohl se vsadit ani s jedním člověkem, neboť kromě nich tu byl již jenom Nemo. A ten jistě věděl, co Arna trápí.

A přece nejpouštěnější z nich byl právě Jiří, který pozoroval oba. Nemo dlel celé dny u svého aparátu a bylo vidět, že se hluboce zabral do práce. Proč to dělal? Aby zapomněl na Nelly, anebo bylo nutno věnovat se nyní osudům světa tak pilně, že nesměl Nemo ztrácet ani okamžik? To si Jiří nedovedl vysvětlit. Také Arne se nyní celé dny zdržoval v Centru a vyprosil si dokonce od Nema, aby jej Jiří vystřídal vždy jen na krátkou přestávku mezi dnem. Věnoval se studiu organizace dopravních sítí a všech horizontů. Nemo svolil. A tak Jiří byl po celé dny sám a mohl žít jen sobě, protože práce, kterou konal v laboratoři, byla jen zajímavá, nikoli namáhavá, její tíhu ani necítil.

Scházeli se všichni večer při jídle, ale pak přestalo i to. Asi za týden po odjezdu Nelly jim Nemo ohlásil, že ho budou musit hoši i večer postrádat, protože se nesmí od své pozorovací stanice hnout ani na okamžik.

"Co o tom soudíš, Arne?" ptal se Jiří toho prvního večera, kdy byli v jídelně sami.

"Nic," Arne pokrčil rameny. "Rozhoduje se o osudu světa a Otec nesmí ztratit ani jednu nit, z nichž se právě spřádá nejbližší budoucnost lidstva."

"Ale vždyť..." odvážil se odporovat Jiří.

"Jirko," pousmál se Arne nervózně, "prosím tě, ne, není mi do hovoru. Nechci o tom uvažovat. Mám... mám plnou hlavu jiné myšlenky. Až bude čas, jistě nám Otec všechno vysvětlí."

"Co je s tebou, chlapče?" žasl Jiří. "Nikdy jsi nebýval tak nedůtklivý."

"Mýlíš se, Jirko, naopak, býval jsem hrozně nedůtklivý a řekl jsem ti mnohdy ošklivé slovo. Dnes nejsem. Chci se jen soustředit na jednu jedinou věc, uznej to a nevytrhuj mě z myšlenek. Prosím tě o to, jak jsem tě ještě nikdy neprosil. Záleží na tom snad celý můj život!"

"Panebože," myslil si Jiří, "cožpak lze mít někoho tak rád, že ani nechceme mluvit o jiném? To je hrozné! Ani na vlastního otce jistě Arne po jeho smrti tak tvrdošíjně nemyslel jako teď na Nelly." Jiří jen mlčky vzdychl. Škaredý osud! Dva lidi jsou zde kolem a ještě s nimi není řeč. Neměl, chudák, nejmenšího tušení, o čem Arne tak usilovně přemýšlí.

Uběhlo několik dní. Nemo se neobjevil ani večer, pak ho nezahledli ani ráno. Byly některé dny, kdy ho neviděli vůbec. Až jednoho dne přišli do jídelny a Nemo již na ně čekal. Jeho tvář byla zasmušilejší než kdy jindy, jeho rysy byly tvrdší a v jeho očích se blýskalo velikou, marně skrývanou zlobou.

Oba hoši usedli a čekali. Jiří se v duchu Arnovi smál, věřil, že se teď Nemo bude ptát a že jistě přeruší ty jeho utkvělé myšlenky, ať chce nebo nechce. Nemo však mlčel právě tak zarytě jako oni. A byl to právě Arne, ten dosud nedůtklivý poustevník Arne, který se odvážil oslovit Nema:

"Otče, vím, co nám asi povíš. Prosím, neváhej, čekáme oba."

Nemo se nehněval. Chápal, že jsou zvědaví.

"Je to příliš mnoho na jednoho starého člověka," pokyvoval těžce hlavou a díval se stranou, jako by se bál, že nemá před nimi rozvíjet obraz, který viděl. Ale pak promluvil přece: "Jen proto, že sám stojím zdrcen před tou velikou hrůzou, vidím, že si musím ulevit a musím vás pro každý případ zasvětit do všeho."

"Pozorovals všechna tajná jednání? Učinil sis úsudek?" ptal se Arne.

"Pozoroval jsem všechno, nebo aspoň skoro všechno. Je to hrůznější, než jsem si ve své fantazii kreslil. Nevím, stydím se takřka vyprávět vám všechno. Jste mladí lidé. Myslíli byste si, že já, stařec nad hrobem, mluvím jen z nenávisti k lidem. Ale ďábel nejhorší povahy, vrah a lupič, který vraždí na potkání, by nikdy nemohl vymyslet tolik podlosti, zrady, nenávisti, masakrů, podvodů, mrzkostí a zločinů, kolik si jich na sebe vymýšlejí a kolik jich chtějí provést diplomatičtí kořistníci dnešního světa. Mám strach, že až vám vyličím, co se připravuje a co již v těchto dnech vlastně nastupuje cestu k uskutečnění, věru, mám strach, že až vám to vyličím, ztratíte nadobro víru v člověka, v lidstvo, v kulturu. Ti lidé přestali být lidmi, jsou to bestie bez nejmenšího citu, bez smyslu pro poctivost a úctu, bez svědomí a bez pocitu odpovědnosti k živému životu."

"Vypravuj, Otče, myslil jsem na to celé dny, co jsem byl sám," pravil Arne.

Jiří překvapen zvedl hlavu. "Tys na to myslil?" vyhrklo z něho.

"Ano," přitakal Arne pevně, "musil jsem na to myslit. Jde o svět. A na tom světě je Nelly. Je tam uprostřed, malá, malinká mezi tisíci těžkými botami chlapů. O její život jde. A pro ni musím myslit na všechno, co se má stát. Ona je jen prášek toho velikého množství. Ale i ten prášek musí být zachován. Bude-li zachován on, bude zachováno vše. Anebo není Bůh!"

"Arne!" zvolal Nemo, "bereš mi to z úst. Kolikrát jsem se já v těchto dnech rouhal a pochyboval, je-li Bůh, když se může na to všechno dívat, vidí-li ještě víc než já. - Chlapče, povím. Všechno povím. Abyste věděli, co se chystá. Jakou krvavou pětilátku vyvolal dynamit, skrytý do dneška v dějinách člověčenstva."

A nakloniv se nad stůl, začal Nemo líčit obraz, jenž mu vyplýval z poslouchání tajných jednání. Obraz toho, co se mělo stát v nejbližších dnech, týdnech, měsících a letech...

"Což dopustíte zkázu Evropy?" ptal se Jiří sklesle, když stařec skončil svou hrůznou apokalypsu.

Nemo neodpovídal. Kamenné rysy v jeho tváři byly nevyzpytatelné.

"Nemáte ani trochu soucitu?" naléhal Jiří.

"Soucit? Věru, nevím ani, jak označit, co cítím. Nechci říci, že je to hnus. Za svého dlouhého života jsem dospěl k přesvědčení, že lidé, až na nepatrné výjimky, jsou ovládáni jediným citem: sobectvím. Ano, je mi líto lidí, kteří sami sebe vraždí. Evropa dovlekla sebe samu na operační stůl. Nuže, snad se naň teď položí a nechá si otevřít tepny."

"Což ale není už teď zoufalé pomyšlení, že Asiaté mají ovládat Evropu?"

"Ještě ji neovládají," řekl Nemo tvrdě. "Přišel jsem na kořen zla. Zlo se musí vyvracet od kořene."

"Zakročíte včas?"

"Uvidím-li nezbytnost," pokrčil Nemo rameny. "A proč ty, Arne, mlčíš?"

Arne se začervenal. "Přišelš na kořen zla, Otče. Já o tom ještě nepřemýšlím..."

"Nevěřte mu," řekl Jiří, "bojí se nejvíc o... však víte dobře..."

"Ach, Nelly!" pomohl Nemo mladíkovi. "Nemusíš mít obav, hochu. Je v bezpečí. Chceš s ní mluvit?"

Arne radostně přikývl.

"Zavolej Pavla!" poručil Nemo.

Za chvíli se na desce objevila Holanova tvář,

"Co nového, příteli?" tázal se kmet.

"Zmrtvění v celé Evropě," hlásil Holan. "Ale pod ztuhlou kúrou vře zmatek a hrůza."

"A diplomacie?"

"Jedná, pokud vím. Ale jsou tu velké obtíže."

"V čem?"

"Jako vždy. Dohadování a všechny ty obvyklé malichernosti."

"Co je s Nelly, strýčku?" vyslovil Arne otázku.

"Bruslí s Jiřinou."

"Na kluzišti?"

"Ano, ale v našem parku. Je sice malé, ale pro ty dvě stačí. Jen jednou byly spolu v Praze. Ale Nelly hned chtěla zpátky domů. Je velmi plachá. Mám ji zavolat? Měla by velkou radost, Arne. Už dlouho tě neviděla. Kluziště je pod mými okny. Ale je s ní Jiřka a nevím - myslím, že by přiběhla také. Jsou nerozlučitelné."

"Máš pravdu, strýčku. Nevolej! Až někdy později. Jen vidět kdybych ji mohl!"

"Lehká věc. Posunu ti obraz."

Na obrazovce se objevil park, na jehož velkém trávníku bylo uprostřed upraveno kluziště. Dvě dívky se proháněly na bruslích, oblečené ve stejných pestrých svetrech s vlněnými čepičkami na hlavách. Vlastně se proháněla jen jedna v ladných kruzích a smyčkách kolem té druhé, která stála nejistě.

Jen podle toho Arne poznal Nelly. Jinak byly jejich postavy nerozeznatelné. Jako dvojčata. Udiveně hleděl na zružovělou tvář a rudé rty.

"Jak je krásná!" vyklouzlo Arnovi z úst.

"Ano, hochu, kypí zdravím! Bohudíky!" řekl Nemo vřele.

"Tak pojď, maličká holčičko, pojď," slyšeli Jiřinino škádlivé lákání. "Nesmíš se bát! I když sebou bučneš, nic nevadí! Už tě vodit nebudu. Takhle by ses bruslit nikdy nenaučila. Tak jen do toho! Koukej, jak se ti směje ten kos! Slyšíš ho? Rozběhni se na něho!"

A Nelly se skutečně rozběhla. Jenže si to nějak spletla a vrávoravě do klouzla ke stromu, jehož peň objala, aby se zachránila před pádem.

"Pojď pro mne!" volala na Jiřku.

"Ani mne nenapadne! Jen se pusť a neobjímej ten platan tak vášnivě."

A když se pak Nelly obrátila a nešikovnými krůčky se blížila ke své kamarádce, plály její tváře nachem.

Arne vzhledl rozpačitě k Nemovi, který se po dlouhé době zase jednou - usmál...

Ale hned nato kmetova tvář zvažněla. Řekl:

"Poslechneme si Tokio. Snad se dovíme něco nového."

Idylický obrázek zmizel a z obrazovky se vynořil pohled na město, z něhož přes všecku tu exotickou krásu čísel - cizota.

A ještě něco, co mrazilo a žhnulo současně.

Ulice Tokia se pestřily hustými davy lidstva, tísnicího se před ohromnými plakáty, na nichž pod znakem Spojených států asijských křičelo heslo: "SVATÁ VÁLKA."

"Nemusíme už více vidět," hučel Nemo. "Asiaté zahájili boj o ovládnutí světa. Ale kde je vaše loďstvo, pidimužáci?"

Ve válečném přístavu tokijském kotvil jediný křižník starého typu jako hlídka. Totéž bylo v Jokohamě.

Prolétli nad průlivem Uruga a dále k jihu - na západ, minuli ostrov Šikoku, Kjúšú a pak přes Východočínské moře do Šanhaje. Nikde po loďstvu ani stopy. Zpátky k Jokohamě! Nic.

"Hm," mumlal Nemo, "to je divné!"

Letěli na východ přes Tichý oceán.

"Tu jsou!" vykřikl Nemo. "Přijdeme včas. Hleď, Arne! Je to ale velkolepá síla, což? Víš, kam míří? A nejsou už daleko."

Nemova pravice stiskla páčku na rozvodové desce a levice otáčela zvolna klikou reostatu.

Loďstvo plulo plnou parou, seřazeno do tří klínů, jejichž hrany tvořily torpédoborce a střed křižníky. Před těmito klíny prosvítala temná těla ponorek.

Pojednou se před ponorkami rozeplála řada oslnivých světelných bodů, a poslušná páčky pod Nemovou dlaní, vyslala loďstvu vstříc v Morseových značkách rozkaz:

Stát!

"Zapoj ucho!" poručil Nemo Arnovi a zároveň seřídil televizi, jako by stáli na palubě admirálské lodi, ukončující střední klín.

Stát! opakoval Nemo rozkaz.

Tento rozkaz vyšel, když ponorky byly už jen asi kilometr od řady záhadných hvězd, které se teď snížily až na několik metrů nad hladinu.

Na velitelském můstku admirálské lodi bylo vidět účinek.

S triedrem na očích pozoroval velitel a pobočník nevidaný zjev. Nesmírný úžas se projevil v rozčileném hovoru obou mužů.

Ale po několika vteřinách obzor před ponorkami náhle zmlhovatěl a na okamžik zmizely hvězdy za bílou clonou, která v hustých kotoučích se vyvalila z moře jako vzkypělé mléko. A současně se oslnivý, ale dosud klidný svit tajemných hvězd změnil v plápolavé kotouče, z nichž šlehala ohnivá ramena, a vzduch se roztřásl v hromových salvách.

Zdálo se, jako by hvězdy při styku s hustou bílou clonou vybuchly a roztříštily se jako dělové granáty, ale už po několika okamžicích se ukázal opak: bílá clona byla rozervána a její cáry spirálovitě vířily kolem planoucích bodů, jakoby prudkou odstředivou silou vymršťovány padaly na hladinu, změněny v hustý déšť, hrající duhovými barvami. A při tom se moře v široké hrázi pod řadou hvězd koulelo a dmulo jako ve varu. Tento vřelý pruh byl už nedaleko před ponorkami, které pluly s nezmenšenou rychlostí vpřed, jak vyznačovaly stopy periskopů, vyčnívajících nad hladinu.

A tu se hvězdy rozkmitaly potřetí s rozkazem:

Stát!

Velitel admirálské lodi byl ohromen tak, že ani na tento třetí rozkaz nereagoval, a když se vzpamatoval a chtěl vydat signál ponorkám, bylo už pozdě. Přidě ponorek se dotkly vřící hráze.

V tom okamžiku se hvězdy snesly dolů a pak jako by se těsně nad hladinou rozšlehalý vodorovné blesky. Periskopy zasvítily bíle a pak se roztaveny zřítily do moře.

Celý obraz zkázy byl teď zahalen v husté bílé kotouče, fialově a rudě opalizující, z nichž do výše tryskaly gejzíry vřelé vody.

Vzduch se rozvířil a strašlivý žár zaplavil loďstvo. Teď už byl celý širý obzor zaplaven vířivou smrtí vřelých párů, kterou prošlehávaly plamenné jazyky, jež jako by chrly jícny nesčetných obrovských dmuchavek. Do pekelného rachotu a sykotu se mísily občasně detonace výbuchů, jejichž sílu možno přirovnat k výbuchům sopky.

Nyní se loďstvo zastavilo bez povelu admirálské lodi, neboť v tom rozpoutaném pekle nemohlo vpřed. Vzduch jako by se změnil ve vřelou mléčnou pěnu.

Náhle hrůza ustala, rachot a výbuchy se utišily. Jen moře kolem lodních boků syčelo a klokotalo a kotouče páry stoupaly do výše. Lodní stroje zmlkly a křižníky se setrvačností zvolna šinuly vpřed.

Když se pak pára zvedla do výše, jasně se povlovně obraz.

Jaký to byl obraz!

Z řady ponorek zbylo jen několik, které bezmocně ležely na vlnách dosud varem zmítaných. Jejich oblá těla vyhlížela jako usmrcený mořský netvor. Temná paluba byla pokryta bílou vrstvou mořské soli a z periskopů na vrcholu pozorovací věže zbyly jen zpřehýbané pahýly. Většina ponorek byla na cestě k mořskému dnu.

Stejně prořídly torpédoborce, na jejichž palubách bylo vidět několik sežehnutých mrtvol.

Na palubách křižníků byl obraz ještě hrůznější. Z mužstva, které se včas neskrylo v lodním trupu, zbyla jen znetvořená těla.

Pozvolna se zvedala železná padací dvířka a objevovaly se děsem sinalé tváře.

Ale ještě nebylo zkáze konec. Neovládané lodi vlastní setrvačností a zmítány vlnami měnily směr a v tom zmatku se událo několik srážek. Ostré přídě drtily kormidla, prohýbaly opancéřované boky.

Konečně se zbylí důstojníci ujali velení a snažili se zachránit, co ještě zbylo.

Radiotelegrafické volání po odezvě do ochromených ponorek zůstalo bez výsledku. Tam zřejmě nebylo života.

Mužstvo bylo zadušeno žárem. Z těžkého mračna, jež se nad loďstvem ve výši rozestřelo, spustil se prudký lijavec, který záhy ochladil vzduch i moře. A pak náhle zase vysvitlo slunce. Ale opodál něho se ve výši zase rozhořela tajemná hvězda, sklonila se níže k obzoru a rozkmitala v Morseových značkách:

Vraťte se do Jokohamy!

Lodní velitelé ihned uposlechli. S touto úžasnou mocí nelze bojovat. Zazněly povely a loďstvo se řadilo. Po chvíli plulo plnou parou k západu, vlekouc vraky s roztříštěnými kormidly a šrouby.

Teď teprve mohli velitelé křižníků přehlédnout zkázu: hlavně skoro všech nejtěžších děl byly zprohýbány a jejich ústí slita, roury torpédových vrhačů roztaveny.

"Zde jsme hotovi," řekl Nemo klidně. "Kořen zla byl vytržen!"

Kapitola dvacátá třetí
ARNŮV BACIL

Uplynuly opět tři dny od onoho večera, kdy Nemo načrtl oběma hochům obraz krvavé budoucnosti evropské civilizace a kdy jim na zkáze asijského loďstva dokázal, že chce bojovat proti všemu, co se má ještě stát, že chce bojovat, aby zachránil civilizaci. A přece o tom Arne neproněs ani slova úsudku. Jen Jiří, uchvácen obdivem, žasl nad mocí svého hostitele.

"Mám pocit, jako bys přestal mít Nema rád," řekl jednoho dne Jiří, když přišel vystřídat Arna do pracovny. "Zdá se ti krutý, anebo nevěříš, že je schopen zabránit tomu, do čeho se řítí svět?"

Arne zbledl. "Nevyslovuj už nikdy nahlas přede mnou, Jirko, to, cos právě řekl. Miluji Nema, zbožňuji ho a obdivuji. A

jen proto mlčím k tomu, co dělá, protože..."

"Protože...?"

Jiří se už odpovědi nedočkal. Arne urputným mlčením odrážel jeho další otázky a výčitky, ale v jeho očích bylo vidět, že rozhovor a jakýsi svár pokračuje v něm.

"To bylo mé poslední slovo. Už nikdy o tom nebudeme mluvit. Slibuješ mi to?"

Podali si ruce a pevně stiskli.

Když vůz stanul před palácem, spěchal Arne do svého pokoje, aby se upravil a omyl. Dlouhá chodba byla smutně prázdná jako vždy, ale ještě nikdy nepocítil takovou tesknost jako nyní. Náhle se zarazil a zatajil dech. Jedny dveře byly pootevřeny a v nich se cosi pohnulo. Vzápětí uslyšel hlas, který vykřikl jeho jméno.

Arne stanul u dveří a nahlédl dovnitř.

"Arne!" opakoval hlas za dveřmi. "Pojď ke mně, synu!"

Byl to Nemo. Něco takového bylo neobvyklé. V tuto dobu Nemo vždy sedával ve své pracovně a nikdo ho nesměl vyrušit. Arnovo srdce se rozbušilo. Co se stalo?

Otevřel dveře. Nemo seděl v malé okrouhlé místnosti u jakési skřínky. Ani neobrátil hlavu, když Arne stanul ve dveřích.

"Přál jste si, Otče?" ptal se Arne,

"Pojď sem, synku," pravil Nemo vlídně, "pojď blíž! Chci ti ukázat jednu zajímavou hračku. Pojď, pojď, přisedni zde naproti mně!"

Arne usedl proti Nemovi, který se naklonil ke skřínce a sklopil nějakou páčku. Chvilí slyšeli nějaký šelest. Pak jasně zazněl chlapecký hlas:

"Mám pocit, jako bys přestal mít Nema rád. Zdá se ti krutý, anebo nevěříš, že je schopen zabránit tomu, do čeho se řítí svět?"

Arne zbledl. Poznal Jiřího hlas. A hned nato druhý hlas odpovídal:

"Nevyslovuj už nikdy nahlas přede mnou, Jirko, to, cos právě řekl. Miluji Nema, zbožňuji ho a obdivuji. A jen proto mlčím k tomu, co dělá, protože..."

Arne bledl ještě víc. Jeho rozhovor s Jirkou na magnetofonovém pásku. Ten chladný, suchý hlas je jeho vlastní.

"Protože...?" tázal se hlas Jiřího v přístroji.

A tu se stalo něco nepochopitelného. Rozhovor se odvíjel dále, oba hlasy byly zřetelné, i když Arnovy odpovědi se svým zabarvením blížily spíše šelestu. Nemův magnetofon zachytil i jeho vnitřní samomluvu.

"Jirko, nezapomeň, že je také jen člověk. A každý člověk se může mýlit."

Arne se neodvážil podívat na Nema. Ten seděl klidně, poněkud nahrben, a pečlivě naslouchal této rozmluvě, opakované přístrojem do nejmenších podrobností.

"Chceš snad tvrdit, Arne, že se Nemo... mýlí?"

"Ano. Mýlil se již tehdy, když myslel, že Nelly může zůstat bezkrevnou dokonalou bytostí, jež nikdy neopustí toto velkolepé podzemí," opakoval hlas v přístroji tak jasně, že bylo rozumět každému vydechnutí mezi jednotlivými slovy, "Mýlí se také, domnívá-li se, že my dva, lidé z masa a kostí, zůstaneme navždy v tomto úžasně dokonalém světě a nezatoužíme po nedokonalé zemi, kde kvetou růže a voní jablka. On odumřel té zemi, odumřel životu. Proto se také mýlí ve svém nadpozemském úsudku o příčinách toho, co se tam nahore děje."

Arne cítil, jak mu hoří tvář žhavým ohněm. Sklopil ještě na chvíli hlavu, ale pak ji prudce zvedl. Ano, myslel si to, nebude zapírat. Nemůže to zapírat. Nikdy by se sice neodvážil tato slova říci Nemovi do očí, ale teď, když je Nemo slyší, musí je vysvětlit, aby jim bylo rozuměno.

"Arne, to je... tvůj vděk za..."

"Otče," vykřikl Arne, "musíte mne vyslechnout! Ano. Chci to odůvodnit. Nemluvte o vděku nebo nevděku, jde o víc než o to, jde o... jde o nás všechny, nás živé i ty, kteří umřeli za nás..."

"Pssst!" zarazil ho Nemo, který rychlým pohybem zastavil přístroj a obrátil se k Arnovi: "Já ti přece docela nic nevytykám, hochu. Já nemluvím o vděku, to řekl Jiří. Poslouchej jenom klidně dál! Jak vidíš, nehněvám se na tebe.

Počkej, co sis myslel?"

Nemo opět uvolnil páčku a přístroj pokračoval:

"Neplet' sem nic takového, příteli, jsem mu vděčen, jsem mu zavázán, zbožňuji ho a mám ho rád, opakuji ti to ještě jednou a budu ti na to přísahat až do své smrti. Jeho stroje jsou dokonalé, jeho organizace podzemní říše je dokonalá - ale on sám je jen člověk..."

"Dokonalý člověk, neboť jen dokonalý člověk mohl stvořit všechno to dokonalé. A já se ti divím, Arne, že se můžeš jen slovem dotknout jeho génia!"

"Mlčel jsem a chtěl jsem mlčet, protože jsem tušil, jak se na to budeš dívat. Ty i on," opakoval neúprosně Arnův hlas v přístroji. "Nejsem nevděčný ani pyšný. Ale ta jedna chvíle - Nelly - mi otevřela oči. Od té chvíle jsem na to myslel a myslím neustále. Věděl jsem, že mi hned přičteš ty nejčernější myšlenky jen proto, že se opovažuji pochybovat o něm a o všem tom, co dělá. Nevadí. Já ho mám rád a budu ho mít rád. Budu tedy mlčet, abyste si nemohli myslet, že ho - nenávidím."

Arnovi po skráních stékaly velké krůpěje studeného potu. Náhle pocítil nesmírnou únavu po těžké práci tam, u toho reostatu, kde byl obklopen blikáním světel a vzdáleným šuměním řídicích se vlaků.

"Arne..." znělo v přístroji.

"To bylo mé poslední slovo. Sedni a pracuj! Už nikdy o tom nebudeme mluvit. Slibuješ mi to?"

Okamžik bylo ticho.

Nemo se však od přístroje nehnul. Poněkud schýlen sledoval ještě tichý šelest, který se ozýval z přístroje. Zaznělo

nějaké cvaknutí, hukot, pak jako zavytí brzd a zase hukot. A pojednou do toho tichého znění vykřikl Arnův hlas: "Jak je ale zachráně, když... budeme mlčet...?"

Arne se sám nyní tohoto výkřiku ulekl. Nemohl si vzpomenout, že by si něco takového při rozhovoru s Jiřím pomyslel. Ne, tam nahoře u reostatu ne. Snad když byl sám ve voze. Panebože, jaký je to přístroj, který s tebou stačí putovat rychlostí blesku a ještě zaznamenává každou tvou myšlenku!

Teprve nyní zaklapl Nemo páčku na přístroji, a obrátiv se k Arnovi, řekl velmi vlídně:

"To je to právě, chlapče! Jak je zachráně, když... budeš mlčet?"

"Otče, dovo! abych ti vysvětlil..."

"Mluv k věci, Arne," zarazil ho Nemo, "mně se omlouvat nemusíš. Rozumím ti. A divím se, že mne tak málo znáš, aby ses bál říci mi to, co mi říci musíš. Víš přece, že jsi můj syn, můj spolupracovník. Mlčení by byla zrada. A ty mne přece nechceš zradit, že ne?"

"Ne, ne, ne!" odporoval Arne.

"Ostatně nejde o mne. Kdybys i nákrásně zradil mne, co na tom? Zradit jedince nic neznamena. Jde však o myšlenku: dát lidem mír. Tuto myšlenku nesmíš zradit, protože jde o celek, o tebe samého, o tvé nejdrazší, o tvůj národ, o lidstvo. Milý mladý příteli, tehdy se nemlčí, tehdy se nesmí mlčet."

"Nechtěl jsem vlastně mlčet," pravil hoch, "doufal jsem jen, že se najde příhodná chvíle nebo že sám jednoho dne přijdeš na tutéž věc, jako jsem přišel já. Vždyť je to prosté, nic na tom vlastně není. Ani myslet se nad tím dlouho nemusí."

"Tak vida! A ty ses bál říci mi to? Ty, který jsi zdokonalil mé vševidoucí oko a který tedy víš, že se nebráním, aby někdo zlepšil to, co já z různých důvodů udělal méně dokonale?"

"Nejde tu o zdokonalení tvé myšlenky, Otče," pravil Arne.

"Jde o něco zcela nového, jiného. A pak by ovšem tvoje myšlenka musila padnout."

Nemo pohlédl se zájmem na odvážného hochu. Ale zároveň se zájmem se v jeho pohledu objevil první záblesk nedůvěry.

"Ah, ah, něco zcela nového? Vida! Nu, tím... lépe. Snad." Okamžik váhal. "Pak je ovšem možné, že se staneme soupeři, Arne. Pak máš zcela pravdu, že tě budu považovat za protivníka nebo dokonce nepřitele. Každý člověk, který chce něco zcela jiného než my, je přece náš nepřítel."

"Nikdy bych si nepřál, abys byl mým nepřitelem, Otče," vydechl hoch. "A snad proto bude přece jen lépe, když..."

"Ne, to ne, to ani nevyslovuj! Řekl jsem ti přece, že nejde o mne. Ani o tebe nejde. Jde o myšlenku. Ta se nesmí zamlčet. Možná, že se mi zalíbí, jen aby... aby snad nebyla tak geniální, jako..." Nemo se krátce zasmál. "Povím ti malý příklad z historie civilizace, hochu, ano? Posuď pak, zda tvoje myšlenka není podobná té, o které ti povím, a pak mi ji řekneš. Já pak ti svůj názor povím hned při tom příkladu, chceš?"

"Přijímám, Otče. A v případě, že usoudím, že bys ji nemohl přijmout, raději o ní pomlčím."

"Nemůžeš vědět, jestli je, náš případ jako ten, o kterém ti povím. Slibuji ti, že když mi svůj názor řekneš, nebudu se mu ani smát, ani ti ho vyvracet, kdybych s ním nesouhlasil. Ano?"

"Ano."

"Dobrá. Tedy nejdřív já. Jako starší a zkušenější. Je to příklad z lékařské vědy a my, kdo bojujeme proti válce, jsme vlastně také v jádru lékaři lidstva. Nuže, už před mnoha lety trpěli lidé moderním morem, kterému se říká tuberkulóza. Umírali, protože lékaři nedovedou tuto chorobu léčit. Nevěděli si s ní rady a tenkrát tvrdili, že by mohli proti ní najít lék jedině tehdy, kdyby vypátrali, co je příčinou této choroby. Tehdy byl na špici lékařské vědy učený berlínský profesor Virchow, který o tuberkulóze hlásal, že je to prostě odumírání buněk v lidském těle a že nelze zabránit tomu, když náhle začnou někomu z lidí ve vnitřnostech usychat a odumírat buňky. Od toho usychání se také nemoc jmenovala souchotiny. A pak se najednou objevil mladší lékař, doktor Koch, který dlouho pátral, až vypátral, že příčinou tuberkulózy je bacil, který vnikne zvenčí do lidského těla a tam začne užírat buňky. Doktor Koch tedy vypátral, proč vlastně buňky usychají. To byl objev, který podrazil nohy pohodlnému berlínskému papeži medicíny Virchowovi, jenž prostě v bacily nevěřil. Ti dva se nejdříve přeli, až vyhrál Koch, který prostě pod mikroskopem ukázal bacily tuberkulózy. Virchow sice nerad, ale přece jen uznal jeho tvrzení, a tak se lékařská věda dostala zas o krok dál: byl znám původce tuberkulózy, vědělo se, že je to nemoc, která se přenáší z člověka na člověka, a že tuberkulózu nedostane ten, kdo si dá pozor, aby do něho nevnikli Kochův bacil. Úžasný objev, co? Převrat v názorech! Převrat v lékařství! Ale jen to - a dosti. Teď teprve, hochu, přichází to hlavní. Lékaři slíbili, že naleznou lék, jakmile budou znát příčinu nemoci. Kochův bacil byl objeven, ale lék proti němu hledali lékaři více než šedesát let! A tak tedy sláva doktora Kocha je taková: objevil bacil, ale neobjevil lék, který by bacil usmrcoval. To je totéž, jako by Galvani objevil elektřinu a chtěl, aby se lidé chodili dívat na žabí stehýnka a žasli, když se začnou cukat a když on jim k tomu tajemně vyzradí, to že je ta elektřina. To je totéž, jako by Edison sestrojil žárovku, která by nesvítla. Chápeš, jak si vážím takového objevu?"

Arne přikývl. Cítil, že mu něco hrdlo. Ano, chápal, proč mu to Nemo říká.

"Víš, hochu, lidstvu by bylo jedno, jestli má pravdu Virchow nebo Koch, lidstvu by bylo jedno, je-li tuberkulóza odumírání buněk nebo nemoc způsobená bacilem, lidstvo by chtělo - ať je to už tak nebo tak - aby proti tuberkulóze byl lék. Jinými slovy: objev má být praktický, užitečný. Je-li sebelepší a pravdivější a přitom nevede k zlepšení a spravedlnosti, je čerta platný. Neobjevil jsi snad, hochu, takový bacil války jako oslavovaný doktor Koch?"

"Nevím, Otče, ještě jsem to ani dobře nedomyslel," šeptal Arne poněkud zahanben. "Ostatně moje myšlenka není nic nového, je jen jiná než tvá; Kristus říkal, že se nesmí ďábel vyhánět Belzebubem. To je však - podle mého mínění - to, co chceš dělat ty. Že proti zbraním bojuješ zbraněmi, proti výbušninám výbušninami, proti armádám armádou. Kdežto já, třebaže technika je můj svět a moje vášeň, myslím, že stroje mají člověku sloužit a nemají být stroje takové, které jen

a jen zabíjejí."

"To je správné. Nemají. Ale když jsou? Co potom?"

"Wirchow tvrdil, že buňky odumírají, aniž pátral po příčině odumírání. Koch však učinil víc. Našel příčinu odumírání. - Není něco podobného s mírem? Neodumírá mír jen proto, že jeho buňky odumírají? Říká se, že je to rozpínavost některých národů, která zavinuje války. Věříš tomu, Otče?"

"Ach, touto cestou jsi tedy kráčel, hochu? Nu, správná cesta! Hledáš bacil. Tedy jsem se nemýlil."

"Hledám a myslím, že jsem ho našel!" vybuchl Arne, z něhož nyní jako by spadla všechna únava, bázeň i rozmrzelost.

"Já nevěřím, že jsou vinny národy. Kdo je národ? Co na tom záleží nějakému holiči v Liverpoolu, jestli Anglie získá novou kolonii? Což touží selka, která prodává maslo na trhu v Arles, po tom, aby Francie byla větší? Anebo má mezař v Kalkatě něco z toho, když bude k Indii připojeno pět ostrovů? Lžou všichni, kteří tvrdí, že národy jsou rozpínavé, že národy chtějí mít větší a větší stát. Nač? Jejich vlast je tam, kde se mluví jejich řečí. Žádný národ nemá zájem na tom, aby byly k jeho státu připojovány nové oblasti. Národ chce žít v míru tam, kde je. Je to jako ve velkém činžáku, kde nájemníci klidně žijí vedle sebe. Naprosto se již nestarám o to, co se děje za stěnou ve vedlejším bytě, nevím ani, jak ten byt vypadá, nevím ani, kdo tam bydlí - a vím-li to, nikdy mne nepojme touha připojit ten sousední byt ke svému, prostě proto, že ten můj mi stačí. A nestačí-li, mám-li na lepší, tedy si najdu lepší, ale zase jen svůj a jen takový, který je volný, prázdný, kde nikdo nebydlí, odkud nikoho nemusím vyhánět nebo štvát. Národ je pokojný nájemník v domě, platí řádně svou činži, nikdy ho nenapadne šilená myšlenka, že dům, v němž bydlí, je vlastně jeho dům. Tak je to s národy a státy. Neexistují výbojné národy."

"Bravo, hochu, ale jak tedy vznikají rozepře?"

"Nájemník, to je rodina. Také národ je rodina. A všichni členové rodiny se vždycky nepovedou. Skoro v každé se vyskytne zrůdný člověk, který má zlodějskou povahu. Mít něco, co není jeho, co mu nebylo dobrovolně dáno. A v takové rodině se pak ztrácí peníze a věci. V takovém národě se ztrácí celý majetek. Jeden okradl všechny bratry a přisvojil si víc, než mu patřilo. To již není počestný holič, ani pracovitá selka, ani ubohý mezař. Ty dobře víš, Otče, kdo to je. Víme to všichni. Za starodávna to byli rytíři, bydlící ve svých supích hnízdech, na pevných hradech, odkud týrali počestné lidi v okolí. A když vyplundrovali všechno na dosah ruky, pochytili pracovité lidi, ustrojili je, dali jim do ruky zbraň a táhli okrást souseda. Tak vznikla válka. Ti loupeživí lidé neuměli žít pohromadě s druhými, nedovedli žít v rodině v jednom bytě, který sousedil s jiným, do něhož jim nic nebylo. To byli lidé, zvyklí žít sami v celém hradě, jim nestačila jedna místnost, musili mít deset komnat. V těch lidech začalo všechno zlo. V lidech, kteří pro sebe samé museli mít celý dům, pak celé město, pak celý kraj a nakonec celou zemi. To jsou bacily války, Otče. Ve všech národech. Doktor Koch objevil bacily, ale nikoli lék proti nim. My známe tyto bacily války, stačilo by vyplnit bacily a bude věčný mír."

Nemo se zachmuřil.

"Hochu, tvá myšlenka je ničivější než moje. Neboť každý dům někomu patří. Je tedy těch bacilů ohromné množství. Znamenalo by to zničit celá města, všechny státy, celý svět."

Arne se usmál:

"Nikoli, Otče. Domy i města by zůstaly stát. Jen kořistníky vybit. Ty svými zbraněmi vybíjíš nevinné. Ty jimi zabíjíš vojáků, kteří nemají nic. Ty jimi zabíjíš právě ty mírumilovné chudáky, jimž byla do dlaně vtisknuta zbraň, aby šli bojovat za rozpínavost rytířů a zlodějů, kteří nikdy nestanou proti ústím děl, pušek, kulometů a kteří se v dobách války mají ještě lépe než v čas míru. Kohopak, Otče, trestáš, posíláš-li své dokonalé zbraně na tyto chudáky, když bacily války v těle národů zůstávají dál? Proč nevyhlásíš boj bacilům, jež jsem ti objevil? Proč jdeš se svou neviditelnou armádou na frontu, místo co bys s ní měl vtrhnout do domů všech těch novodobých loupežníků, kteří volají: Národ není spokojen! Vzhůru do boje za čest národa! Proč zabíjíš nevinné, Otče? Proč nezabiješ pravé lotry? Proč tvé všeslyšící ucho nenaslouchá raději na frontách a proč tvé zbraně nezabíjejí tam, kde dosud naslouchalo jen tvé ucho? To mne trápilo v těchto dnech."

"Dobře mluvíš, chlapče," pokyvoval Nemo hlavou, "a mnozí lidé by ti uvěřili. Ale zítra k nim promluví kdosi jiný a lidé budou věřit jemu a pak zase ještě jinému. V tom je ta bída, můj hochu!"

Kapitola dvacátá čtvrtá

PODIVNÉ UDÁLOSTI

Noviny celého světa se náhle nestačily zabývat podivuhodnými událostmi, které otřásly burzami a způsobily paniku ve vládách všech států.

V noci z 16. na 17. března se proměnily tři oblasti na různých místech Evropy v úplné pustiny. Byly to oblasti, kde pod zemí pracovaly obrovské muniční továrny. Přes jednu noc byly všechny tři náhle zamořeny zcela neznámým plynem, který působil na každého člověka jako osudné píchnutí trnu na Šípkovou Růženku. Jakmile někdo vstoupil do této továrny, zapotácel se a usnul.

Stihlo to, samozřejmě, i všechny, kdo zrovna pracovali v dílnách. Někde to způsobilo pravou spoušť: na několika místech vylétly podzemní budovy do povětří a jen velká jáma zůstala jako památka. To proto, že spánek náhle přepadl dělníka, jenž právě opatrně zacházel s výbušninou, ale usnuv, pustil ji na zem.

V celém okolí muničních továren panovaly hrůza a zármutek. Hned se sjíždělo vojsko, policie, hasiči; ze všech stran pospíchali k postižené oblasti lidé. Ale nikdo se nedostal až k místu zkázy. Nad ním jako mlha se vznášela do výše tři metrů hustá clona plynu. Kupodivu: přesně jen k hranicím muniční továrny, pak již byl vzduch čistý.

Zalkala srdce matek a žen dělníků.

"Všichni zahynuli, všichni jsou tam! A nikdo k nim nemůže!" plakali starší zkušení tátové.

"Tatínku!" křičely zoufalé děti.

Šedivý oblak plynu seděl nad územím továrny po celou noc. Plynové masky, které si nasadili vojáci, aby vnikli dovnitř, neúčinkovaly. Po prvním kroku do plyné mlhy se voják skácel a padl do hlubokého spánku. Musili ho pak z mlhy vytáhnout. Nebylo prostě nejmenší možnosti dostat se dovnitř a zachránit osazenstvo.

Letadla, která se rozletěla, aby přehlédla dílo zkázy z ptáčích perspektivy, přinesla zprávu, že mlha leží nad celou oblastí, je neproniknutelná a není vidět, co se děje dole. Mistry šlehalý plameny. To znamenalo, že továrna hoří. Zoufalství dělnických rodin bylo bezmezné.

A přece časné ráno se udál zázrak. Sotva se rozbřeslo a slunce zasvitlo nad chmurnou krajinou, počaly se okraje mlhy ztrácet, a když bylo uvolněno několik metrů kolem dokola, užasli všichni, kdo se přišli dívat. Na zemi zde ležely tisíce spících dělníků, pečlivě položených jeden vedle druhého. Všichni tvrdě spali, ale dýchali, nebyli mrtví. Jen několik jich bylo zraněno. A několik jich už nedýchalo, byli mrtví.

Stranou pak ležela hrozná hromádka kostí a cárů masa: to byly pozůstatky sedmi nešťastníků, jež roztrhala exploze.

Bylo na první pohled jasné, že někdo po katastrofě pracoval celou noc a v mlze odnášel spící dělníky ven, na povrch, aby byli mimo dosah nebezpečí. Kdo však se odvážil takového hrdinství, obklopen neznámým plynem? Vždyť to ani nemohla být práce jediného člověka, zde musila pracovat malá armáda zachránců. Na tak obrovskou katastrofu jen sedmáct mrtvých, to byl opravdu zázrak sám o sobě. A teď ještě ti neznámí zachránci! Po krajině se začalo šepat o neviditelném nepříteli, který zamořil továrnu plynem, ale při tom šetřil životy lidí. Kdo to byl?

Tři muniční továrny ve třech různých státech byly v jediné noci zničeny. V té jedné bylo sedmáct mrtvých, ve druhé třiapadesát, ve třetí však jenom patnáct. A ráno příštího dne bylo všude stejné: všude našli osazenstvo továrny spící na okraji mlhy, jež se ráno na chvíli zvedla, ale sotva odnesli mrtvé, raněné a spící, opět klesla na oblast továrny a nedovolila nikomu přístup. Co se dělo v mrtvé továrně, to se nikdo nedověděl a neměl nejmenšího tušení, zda hoří nebo zda se požár zastaví. K poledni letadlo, které přeletělo mlhu, hlásilo, že již není vidět plameny ani dým.

Ještě však nepřestali lidé žasnout nad zprávami o této trojnásobné katastrofě, když noviny den nato hlásily, že v noci ze 17. na 18. března byly stejným způsobem zamořeny tři jiné muniční továrny v jiných státech. Vše se opakovalo doslova tak, jako u prvních závodů: několik výbuchů, pak požár, mlha nad celou oblastí a ráno na okraji mlhy přesně srovnání spící dělníci, několik mrtvých a několik raněných. Bilance příštího dne byla o něco menší, celkem osmdesát čtyři lidé, v čemž byli započítáni nejen dělníci, ale i inženýři pracující v laboratořích, případně pomocný personál.

Třetího dne hned navečer zastavili dělníci provoz ve všech muničních továrnách. Do rána pak ležela spává mlha nad dalšími třemi muničními závody v dalších třech státech. To bylo již pod mlhou devět muničních továren, šest podzemních a tři povrchové, a nikdo se do nich nemohl dostat, aby zachránil aspoň stroje a drahý materiál. Za týden nato byly zamčeny všechny muniční továrny na světě. Zbyla po nich jen místa podobná bažinám, nad nimiž se vznáší neproniknutelná, těžká mlha.

Ale to byl jen začátek podivuhodných událostí, jež následovaly.

Jednoho dne počátkem dubna zasedala nedaleko jednoho lázeňského města vysoko v horách, v malé vile světového krále zbraní Kangarise, pestrá společnost, v níž se mluvilo všemi jazyky, co jich svět zná. Bylo to neméně než pět set dobře živých pánů, sedících ve velkém podzemním sále, který byl určen k tomu, aby se tu scházeli na světových konferencích lidé, rozhodující o míru a válce. V čele sálu seděl král zbraní Kangaris se štábem svých tajemníků. Byla to nejvýznamnější schůze tohoto pestrého shromáždění, neboť byla svolána, aby projednala záhadné události, jejichž výsledkem bylo, že právě nyní stály všechny muniční továrny a průmysl, kde se vyráběly zbraně, neboť byly přepadeny neviditelným nepřítelem, který je za několik nocí zničil. Král zbraní se tvářil nenuceně, nechtěl, aby na něm bylo znát, jak je rozrušen. Většina zbrojařských magnátů se tvářila podobně. Nic vlastně neztratili, protože byli z lidí, kteří byli dobře zaopatřeni a měli z čeho žít.

Generální tajemník přednesl velmi podrobnou zprávu o zkáze továren. Jeho cifry byly naprosto přesné. Zjistil ke konci, že je nyní pět miliónů třikrát sto tisíc nezaměstnaných v oboru těžkého a chemického průmyslu. Koncern sám ztratil pouze objekty a bylo již v proudu jednání, aby pojišťovny vyplatily příslušné částky. Vyslovil pevnou naději, že se pojišťovny nebudou zdráhat, čímž získá koncern nový kapitál, který mu dovolí stavět nové, moderní a ještě dokonalejší továrny. Resumé jeho zprávy tedy znělo: koncernu ublíženo nebylo, jen milióny chudých přišly o chléb.

Na tvářích členů velké zbrojařské rady se rozhostil spokojený úsměv. Ale čelo krále zbraní Kangarise zůstalo zachmuřeno. Když generální tajemník domluvil, povstal Kangaris a řekl:

"Po zprávě, která vás jistě všechny naplňuje spokojeností, musím, bohužel, podat zprávu méně radostnou. Jak můžete pozorovat, jde o nepřítele, který se nebude zdráhat postupovat proti nám i dál. Na neštěstí nevíme, kdo je to, abychom mohli proti němu zakročit. Pan generální tajemník má sice pravdu, že jsme nic neztratili, pokud jde o majetek. Ztratili jsme však mnohem víc než majetek. Ztratili jsme důvěru. I když z kapitálu, který nám dají k dispozici pojišťovny, vybudujeme nové továrny, není nám to nic platné. Kterékoli noci může nepřítel znova zničit každou naši novou továrnu."

"Postavíme zase nové a nové!" zvolal mladší člověk v první řadě.

"Můj přítel Longsley se mylí. Nepostavíme další, protože pak již nebudeme mít kapitál. Musíte totiž uvážít, že v koncernu pojišťoven jsou právě tak chytří jako my. A žádná pojišťovna na světě vám nepojistí naše nové továrny, když ví, že z nich přes noc může být staré, nepotřebné železo. My vyplýváme nyní získaný kapitál na stavby nových továren, které nemají budoucnost dotud, dokud existuje neviditelný nepřítel, který je může spavou mlhou proměnit v pouštinu."

"Ale vždyť jde o pět a půl miliónů dělníků! Co ti budou dělat?" zvolal jiný pán, jehož prsty byly plné prstenů a který těžce dýchal, protože byl nesmírně tlustý. "Ten lupič, který to provádí, ničí existenci chudáků, ubírá jim možnost práce!"

Král zbraní Kangaris se jen neznatelně ušklíbl a mávl rukou.

"Nebudeme se přetěžovat starostmi, které patří politikům. Do toho nám nic není. Chci, abyste přemýšleli o dvou věcech. Buď musíme zjistit, kdo je ten, který nás takto poškozuje, jednat s ním nebo proti němu a uvést běh závodů do normálních kolejí. Anebo musíme přemýšlet, jak lépe zužitkovat kapitál, který nám vyplatí pojišťovny, protože vyrábět zbraně je dočasně - nevýnosné."

Vtom z jednoho sedadla v poslední řadě vstal mladý muž a kráčet uličkou mezi sedadly k předsednickému stolu. Když došel před Kangarise, uklonil se a pravil zdvořile:

"Dovolte mi, pane, abych vám pomohl při řešení obou možností. Dostal jsem se mezi vás na legitimaci norského delegáta, ale nepatřím mezi vás. Jsem naopak na straně neviditelného nepřítele, kterého znám a který mi uložil, abych s vámi promluvil. Jmenuji se Jiří Brada. Jsem jeden z tří, kdo pravidelně každou noc si vzali na starost jednu vaši továrnu, aby ji odstranili. Ujistíme vás, že v této chvíli by postačil jediný z nás, aby navždy odstranil všechny, kteří tady právě jste."

V sále nastal zmatek. Magnáti si mezi sebou vyměňovali názory, pak ale zmlkli a strnuli. Král zbraní Kangaris se díval na mladého opovážlivce pronikavým pohledem.

"Přeslechl jsem vaše jméno," pravil ledově.

"Jiří Brada," uklonil se Jiří s úsměvem. "Chci vás upozornit, že nepřicházím s nepřátelskými úmysly. Pracoval jsem v diplomacii a tajné službě, takže vím, co se na vyjednávače sluší a patří. Nemáme v úmyslu vyhladit ze světa zbrojaře a jejich skvělou organizaci. Naopak, záleží nám na tom, aby lidé, kteří tak geniálně uměli sprádat osudy světa, zůstali živi a věnovali své síly další práci ve prospěch lidstva. Nemíníme vás připravit o blahobyt a majetek, ale chceme, abyste naopak naučili i ostatní lidi umění, jak by dosahovali blahobytu a spokojenosti."

Jiří se na okamžik odmlčel. Pak pokračoval:

"Bylo zde řečeno, že postavíte nové továrny. Z této marné snahy vás vyvedl sám pan předseda a měl jistě pravdu. Bylo zde dále řečeno, že jsme svým záměrem připravili o živobytí pět a půl milionů dělníků. Dovolte, abych vás opravil. Vy počítáte jen ty, kteří pro vás dělali a jinž jste platili. Ti lidé mají však početné rodiny. Ve skutečnosti je nyní bez chleba nejméně sedmdesát milionů lidí. Jsme si toho vědomi, i když víme, že vám na tom nezáleží a házíte tu starost na bedra politiků. My nemíníme být tak lehkomyšní, nám naopak jde o živobytí těch lidí právě tak jako o život váš. A proto jsem přišel."

Kangaris se naklonil ke generálnímu tajemníkovi. Ten si něco poznamenal a pak se tiše odlepil od své židle a zmizel kdesi za tajnými dvířky ve stěně. Jiří se tvářil, jako když to nepozoruje, a nepřestal se usmívat.

"Tedy... eh... pan Brada," řekl král zbraní Kangaris, "pan Brada přišel, tuším, aby nám přednesl nabídku nebo nabídky, či ještě lépe řečeno podmínky, za kterých bychom mohli jednat, rozumím li tomu dobře."

Jiří Brada zavrtěl hlavou. "Nebudeme jednat, pánové. Každé vyjednávání vyžaduje dvě rovnocenné anebo k vyjednávání ochotné strany. Vy jistě nejste ochotni vyjednávat po tom, co se stalo, spíše jste schopni mstít se a užít proti mně násilí. Aby i v tom bylo jasno: každé vaše slovo je od zahájení schůze až do jejího skončení zaznamenáno na desku, která bude kdykoli a komukoli opakovat vše, co si tu řekneme, aby si učinil úsudek. Zároveň s touto deskou pracuje film, který zachycuje jednotlivé fáze schůze. Bude to jednou historický film, až jej předvedeme jako doklad, že jsme jednali s vámi slušně, zatímco vy jste za mými zády poslali tajemníka, aby mi připravil úklad. Vaše počínání je marné, pane Kangarisi. S vámi nelze vyjednávat. Vám lze nyní jen diktovati jako poraženému. Uvážil jste tuto okolnost?"

Král zbraní prudce vstal. Ve shromáždění se opětjevilo pohnutí. Lidé, kteří byli zvyklí poroučet, nesnesli, aby nějaký mladík s nimi takto mluvil.

"Vy sám jste přiznal, mladý muži," vybuchl Kangaris, "že jste pomáhal zničit existenci milionů chudých lidí. Vypadá to, jako byste se tím ještě chlubil."

"Nechlubím se tím. Ale co je padesát milionů v bídě proti těm miliardám nevinných, kteří padli na frontách zabiti šrapnely, střelami, bodáky a plynem, které jste vyráběli vy? Ti jsou mrtví, ty již zachránit nelze. Ale těch několik desítek milionů dočasně strádajících lze ještě zachránit. Vy máte dostat od svých pojišťoven úrok z kapitálu, který jste si u nich shromažďovali. Vraťte světu úroky z těch, kdo padli ve válkách. To je náš první požadavek. Snad pochopíte, že musí-li platit pojišťovna, musíte platit také vy!"

"My jsme neválčili!" vykřikl kdosi ve shromáždění. "Jděte si na pravé původce válek!"

"Ovšem," uklonil se Jiří, "jdeme na ně. A protože vy je znáte, chceme, abyste šli s námi. Vy přece víte, komu jste dodávali zbraně a proč. Nechceme na vás nic jiného, než abyste nyní místo zbraní dodávali lidem mír."

"Dodávat mír!" zasmál se někdo jiný.

"Ano, dodávat mír," přitakal Jiří. "Vy si ovšem myslíte, že na míru nelze vydělávat tolik jako na válce. Ale to už je jen věc zvyku. Zvyknete si, budete-li chtít. Slyšte tedy, co vám vzkazuje ten, který chce mír a který zničí každého, kdo bude dál připravovat války!"

Král zbraní Kangaris udeřil rukou do stolu.

"Mlčte! Nechceme nic slyšet od bláznů! Nechte si své mírové povídačky, mladíku! Svět netouží po vašich nesmyslech. Co svět stojí, vždycky se rvali lidé mezi sebou a vždycky se budou rvát dál. Vždycky byly války a budou zas. Daleko chytřejší idealisté se snažili předělat svět a nepodařilo se jim to. Nebudeme-li vyrábět zbraně, budou se lidé bít pěstmi. A vy proti nim nic nezmůžete. Nás neoklamete! Nás neuspíte povídkami o nějakém filmu, který právě zachycuje každé naše slovo, rozumíte? Jste naším zajatcem, pane... pane... Jiří Brado! Zůstanete u nás jako rukojmí, dokud blázen, který vás poslal, nedostane rozum."

Jiří zčervenál: "Ale vždyť jste sám, pane, navrhoval, že váš koncern musí nyní hledat nový způsob zužitkování kapitálu, který máte."

"Ano. Ale to jsem ještě nevěděl, že jste zde vy. A když jste zde, tedy se situace mění. Máme nepřítele v hrsti. Chápete to? Hlupáku!"

Kangaris pokynul a z tajných dvířek vpadli do sálu čtyři obrovití chlapíci, za nimiž sem vstoupil usmávající se generální tajemník. Obři obstoupili Jiřího a dva z nich ho chopili za ramena. Jiří však měl ještě tolik volnosti, že se obrátil a řekl Kangarisovi:

"Varuji vás, nepočínejte si jako malé dítě. Nechtěli jsme vás zničit, chtěli jsme jen změnit směr vašeho počínání. Rozmyslete si ještě jednou, co vám říkám!"

Ale Kangaris jen posupně pokynul hlavou. Jeho velitelský pohyb byl ve shromáždění přijat s nadšením. Zbrojařští magnáti se nahlas smáli a tleskali. Byl to skvělý nápad. Rukojmí nepřítele je v jejich moci. "Bravo! Výborně! No, to je skvělé!" vykřikovali a dupali radostí.

"Odved'te ho!" zavrčel Kangaris.

Nikdo z lidí v sále neměl tušení, že před několika minutami se nad opuštěným domem v horách snesla hustá mlha.

Byl jí plný les a vnikala rychle do Kangarisovy vily. Kdyby se byl jen jediný z nich podíval ven, spatřil by zajímavý obraz. Na nádvoří, kde v hloučcích stáli šoféři u přepychových aut, nastalo náhle úžasné ticho, jeden po druhém klesali šoféři k zemi a okamžitě usinali. Mlha pronikla do kuchyně, kuchař se zlomil nad velikým hrncem tvář do vařící polévky, ale spal, spal a nevěděl už nic. V pokojích vily ustal život. Komorné, komorníci, služky, sluhové, všechno spalo, ačkoliv byl bílý den a slunce jásavě svítilo na obloze.

Tajemník se uklonil a pokynul čtyřem obrům, kteří obklopili Jiřího a odnášeli ho ven. Nikdo z přítomných neměl tušení, že sotva za nimi zapadly dveře, podlomily se pod obry i pod tajemníkem nohy a oni klesli na dlažbu chodby. Také Jiří lehl a spal. A mlha tiše vnikala dveřmi do velkého sálu, kde byli shromážděni zbrojařští magnáti, výkvět světa.

"Nuže, tím je tato veselá scéna skončena," řekl král zbrojařů Kangaris a spokojeně se usmál. Pak se ještě podrbl na bradě a sklonil se nad stůl, aby si tam přečetl nějakou poznámku. Zůstal skloněn, pak mu poklesla hlava a - spal.

Za pět minut se nad celým Kangarisovým domem v horách vznášela hustá, šedivá mlha. Bylo to stranou lidského osídlení. A tak nikdo nespatrił, co se stalo dál. Nespatrił, jak se nad vilou snesl z nebe veliký roj železných ďáblů, kteří se potopili do mlhy a zůstali v ní asi půl hodiny. Za půl hodiny pak se roj ďáblů vznesl, ale každý z nich držel v pařátech nějaký nehybný balík.

A když železní ďáblové zmizeli ve výšinách, začala zvolna stoupat i mlha. Dům stál klidně, jako by se nebylo nic přihodilo.

Na bojištích byl úplný klid, ani nálety výzvědných letadel se již neopakovaly. Ve štábech panovalo zděšení. Náhle, skoro také přes noc, jako by zmizeli ze světa váleční dodavatelé. Záhy se roznesla šepem sdělovaná zpráva, co se stalo v Kangarisově vile. Vysocí hospodářští důstojníci náhle zjistili, že nadobro ustaly nabídky, jimiž dosud byli přepadávaní a v jejichž horách se skoro dusili: náhle nebylo možné nikde dostat pohonné látky, benzín, náhle nikdo neměl zájem na dodávce chleba a masa, všichni upíři přestali mít zájem o armádu a dodávky pro ni. Poschovávali se kdesi v malých trampských chatách a vydávali se za chudé úředníky na dovolené. S nimi se vytratilo mnoho vysokých politiků a důstojníků. Ve všech štábech pak kolovala zpráva, která zrosila čela náčelníků dusným potem: kdosi v noci přepadal velká i menší muniční skladiště, hlídky uspal, těžké zámky vyvrátil a do rána odnesl všechny zásoby munice. Když se to dovídali velitelé skladišť, alarmovali k dosud plným prachárnám celé regimenty vojska, obklopili skladiště tak, že ani myš nemohla proklouznout, ale nebylo to nic platné; snesla se mlha, všichni vojáci usnuli a do rána bylo skladiště jako vymetené. Na celých úsecích fronty stáli proti sobě vojáci, kteří měli jen pušky, kulomety, děla - ale ani jeden náboj.

A pak se stalo ještě něco. Kromě válečných dodavatelů a vysokých důstojníků se ztrácely i důležité dokumenty v ministerstvech všech válčících států. Vždy druhý den přinesly noviny nepřítele tajný závažný dokument v plném znění. A čím víc dokumentů bylo uveřejňováno, tím víc diplomatů páchalo sebevraždy, ale co horšího: tím víc vycházelo najevo, že se tu úží kruh kolem jistého centra, kde seděli klidně vedle sebe zástupci válčících mocností a kde se dohadovali o tom, jak povedou státy válku mezi sebou, aby se příliš neublížilo majetku určitých vrstev, které měly na válce největší zájem. To už byla zřejmá zrada na národech. V parlamentech všech mocností vřelo.

"Ach, ach! Vida, vida!" chmuřil se Nemo, skloněn nad televizní obrazovkou, která mu přinášela nejvěrohodnější obrazy té hrůzy. "A já bláhovec stále myslel, že to jsou zlé rasy a rozpínavé národy, které způsobují toto věčné zlo! Arne, měl jsi pravdu. Dosud nevyhynuli loupeživí rytíři se středověkým názorem na právo o vlastnictví. Válku nevedou národy, ale rozmary kněží a lokajů a banálních ideologů. Ó, těch hloupých apoštolů lepšího světa! Máš pravdu, Arne, národ je jako rodina, bydlící v jednom domě s jinými národy. Ale ten dům je prolezlý štenicemi, které pijí krev všem a roznášejí choroby. Odstraníme-li štenice z domu, budou moci všichni obyvatelé klidně spát a budou méně nemocní."

"Pozor, Otče!" usmál se Arne. "Na jedno nezapomeň! Už dlouho jsi nebyl na zemi a nebydlil v tom společném domě. Neznáš zvyky štenic. Při prvním nebezpečí se rozlezu a skryji do všech škvír za obrazy. Bude nutno všechny škvíry pořádně prolít žiravinou a všechny stěny otlouci, aby se štenice mohly zazdít. A všechny - i ty nejkrásnější - obrazy bude nejlépe vyhodit, protože za nimi je štenic jistě plno. Podívej! Podívej se, vidíš?"

Arne ukázal na obraz, který zachytila televizní plocha. Byl to překrásný kostel, přeplněný tichem míru, vznešená klenba byla prolnta svitem slunce, jež padalo ostrými paprsky oknem přímo na oltář lesknoucí se stříbrem. A před oltářem stál kněz s nepatrným tenkým človíčkem, jehož cvikr se chvěl na ostrém nose jako osika. Mužik podával knězi nějakou skříňku zabalenou do těžkého sametu.

"Jsou to mé rodinné klenoty, pane kaplane, odevzdávám je kostelu jako dar. Dostanete za ně přinejmenším půl miliónů. A tu jsem si myslel, že byste mohli dát za to udělat okno s věnováním. Aby to tu bylo na památku, až umřu."

"Je to vznešený dar, který vám zaplat' Pán Bůh!" řekl kněz, ale kupodivu nejevil při tom vůbec žádnou radost.

Nemo se zaškaredil. Pochopil, proč Arne upozornil na toho člověka, který chce po sobě zanechat v kostele památku.

Byl to jeden z lotrů, kteří těžili na válce, a protože mu náhle bylo líto, že jeho nesmírné jmění nezaručuje, aby na něho lidé mysleli kdy v dobrém, odhodlal se znesvářit svým jménem aspoň okno kostela. Nemo se netrpělivě pohnul. Ale Arne ho zadržel: "Počkej, Otče, ještě není konec. Sledoval jsem toho člověka, protože ho náhodou znám. Bydlil nedaleko nás. Připravil jsem mu malé překvapení."

Kněz na obraze právě stáhl sametový obal a otevřel skříňku. Nahlédl dovnitř a zděšeně sebou trhl: "Proboha, pane, co to znamená?"

Střízlík se naklonil nad otevřenou skříňkou a ztuhl.

Byla v ní velká střešina granátu a na ní nalepený lístek.

"Tento granát zabil třicet lidí. Je však jen jediný z tisíců, který dodala továrna pana Antonína Geierlicha, jenž chce, aby jeho jméno bylo vyryto na okně v chrámu Páně u sv. Jindřicha. Zmíňte se o tom, dobrý pane faráři, při nedělním kázání, aby lidé mohli vzpomenout čisté památky statisíců bezejmenných vojáků, kteří nevinně padli!"

Kapitola dvacátá pátá

A BYL ZASE MÍR

A byl zase mír...

Všechny továrny pracovaly. V bývalých zbrojovkách se stavěly lodi, letadla a automobily. Jiné zbrojovky vyráběly jízdní kola, čluny, motorky. A ještě jiné lily zvony a pomníky slavným lidem. Věcho bylo dost a všechno bylo proto velmi levné. Dělníci jezdili do práce na kolech a na motocyklech, v sobotu pak jezdili buď společným autokarem na výlety, anebo v malých levných autech do svých chat. V každém státě byla jen jedna malá zbrojovka, která vyráběla lovecké zbraně a zbraně pro policii a četníky, kteří udržovali pořádek. Nikdo jiný však nesměl zbraň mít, ať byl chudý nebo bohatý. A bohatý byl málokdo, protože všechno bylo levné a nikdo nesměl vydělávat víc, než stanovil zákon platný pro všechny civilizované státy světa. A protože každý měl jenom tolik, kolik potřeboval, nebylo přebytných peněz a neobchodovalo se s nimi. Padly banky a zbyly jen malé spořitelny, které bděly nad společným majetkem malých obcí, jež poskytovaly bezúročné půjčky svým občanům, když si chtěli postavit vlastní zahrádku. Své dluhy platil občan ve formě daní, které tvořily celou třetinu jeho příjmu. Z této třetiny připadla třetina státu, třetina spořitelně a třetina obci. Všichni byli zdaněni jen jednou daní a dávali jen z toho, co vskutku vydělali. U obchodníků se daň lehko vypočítala, neboť jejich obrat a dodávky byly přísně kontrolovány. Tak bylo ve všech zemích světa.

Mnohá nespravedlnost mohla být odstraněna, když hranice států přestaly být hranicemi valut, neboť měna byla jednotná pro všechny. Byl dostatek surovin i tovarů. Výměnu zboží dirigovala obchodní ústředna, v jejímž čele stál G. D. Kangaris. Již se nestalo nikdy, aby velkoobchodníci s kávou potopili třeba půl své žně proto, aby káva mohla zůstat drahá. Již se nestalo, aby shnily ve skladištích obrovské zásoby obilí proto, aby velkostatkáři udrželi cenu ječmene na výši. Byla-li žně dobrá, ukládaly se přebytky tak, aby mohly doplnit slabší žně jiného roku. Proto cena poživatin nekolísala a byla po celý rok stejná. A protože na žádné poživatině neměl meziobchod své zisky, byly poživatiny laciné. Měly se dobře i země chudší, hornaté, neboť cena byla vypočítána u všeho tak, aby se vyplatilo poskytnout všechno všem.

Všechny národy mluvily volně svými jazyky i nářečím, ale inteligence musila ovládat několik světových jazyků, aby umožnila jazykové spojení mezi státy a národy. Proto nebyl žádný inteligent považován za odrodilce, ale běda, začal-li žvatlat po cizím člověk prostý, který jiný jazyk k soužití s druhými nepotřeboval! Francouzský sedlák mluvil francouzsky a ruský mluvil rusky, a každý by byl pokládal za nepřírozené, ba hloupé, kdyby dítě navštěvovalo jinou školu než svou národní. A přece si národy mezi sebou nezáviděly. Naopak, každé léto jezdili i ti nejchudší lidé za hranice, aby poznali cizí země a mravy. Nikdo se jim v té cizí zemi nesmál. Neboť hostem nikdo neopovrhne. Klidně pluly obrovské zámořské parníky, osobní i obchodní, po všech mořích. Klidně pluly vzducholodi a letadla po nesmírném vzdušném oceánu. Klidně projížděly vlaky všemi státy, auta po všech cestách. Lidé se sblížovali a počínali být šťastni.

A blížily se opět jedny vánoce. Bylo počátkem prosince.

Bradův dům stál v šerícím se odpoledni jako opuštěný. Však vlastně také byl, neboť pán s paní byl někde dole v Praze nakupovat a také děti nebyly doma. Jen služka Anežka seděla u okna nad pletením, zatímco kuchařka Lída četla u stolu nějaký román. Odpolední šero padalo do kuchyně - bylo již po třetí hodině odpoledne.

"Že si tak kazíte oči!" řekla Anežka. "Vždyť už beztak vám při čtení skákejí písmenka nahoru dolů."

"Nu, už toho nechám. Však vy na to pletení taky moc nevidíte," zabručela kuchařka. Pak pohlédla ke dveřím: "Proč už nepřicházejí? Káva bude mít škraloup jako podrážku!"

Okamžik bylo ticho.

"Poslouchejte, Anežko," začala kuchařka, která odvrátila oči od pletení, "jestlipak dnes k nám přijde Mikuláš? Dřív chodíval každý rok."

"Když byl Jiříček doma!"

"No, a není zase doma? To se ví, je pořád někde u čerchmanta. Já tomu nerozumím, těm mladým lidem dnes! Řeknou si prostě, jedu do Afriky, a tváří se, jako když my se rozhodneme, že půjdeme do biografu Afrika! Svět je teď takový malý. To za našeho mládí nebyvalo."

"Copak o to," pronesla Anežka vážně. "Kdyby on jen do Afriky. Ale to je hned v New Yorku, hned v Jokohamě, hned zase někde na nějakém Zélandu, každý týden někde. A nejhůř je to s tím záhadným starým pánem, co za ním Jiří jezdí. Nikdo ani neví, kde bydlí. Ale musí to být někde strašně daleko, protože Jiří je kolikrát čtrnáct dní pryč."

"Aha, myslíte jako toho Nema? Inu, to je taky něco, čemu se hrozně dívím. Že mu to paní dovolí! Je on dnes mladý pán vůbec v Praze? Vyjel nějak časné ráno, ani na oběd nebyl. Aby se zas neprocházel někde na Kanárských ostrovech,

vždyť jsem mu tady připravila kafičko."

"Ale kdež, Lído, vy jste přece jen buchtíčka! To jste ještě nepoznala, kam jezdí, když si tak časné ráno vyjede? Do Plzně, přece do Plzně..."

"Do Plzně? A tak - to tedy za tou..."

"Ovšem. Za tou slečnou Drahuškou, s kterou se seznámil také někde až v Jokohamě."

"Kdepak v Jokohamě, v Tokiu!"

"Panebože," vzdychla Lída, "jsou tak někteří lidé do světa. Já byla nejdál v Hamburku, ale to je ještě tam u nás v Jičíně, takový hotel, U města Hamburku se jmenuje. Jinak jsem svět neviděla."

Vtom sebou Anežka trhla.

"Psst, pozor! Staří jdou domů. Milostpaní jistě bude prokřehlá. Máte připraven čaj, Lído?"

"Čaj u nás jak v Jokohamě," chlubila se kuchařka a honem uklízela román do stolu. "Milostpaní mně pořád ještě neřekla, co dnes bude k večeři. Musím se jí na to zeptat."

Bradovi se vraceli. Nesli několik balíčků a tvářili se tajuplně. Když vešli do předsíně, kde jim Anežka pomáhala při svlékání, ptala se paní Bradová:

"Jirka se ještě nevrátil?"

"Ještě ne, milostpaní."

"Aby se mu tak něco stalo!" hrozila se paní.

"Prosím tě, maminko," smál se Brada, "hoch lítá po celém světě, nestane se mu nic, a najednou budeš mít strach při výletu do Plzně?"

"Nu, jen se nesměj. Onehdy jsem četla v novinách o jednom akrobatovi. Skákal s hrazdy na hrazdu až u samého stropu cirkusu a nikdy se mu nic nestalo. A přišel domů, nešťastně sklouzl na pátém schodě, uhořel se do spánku a zabil se."

"Jaká ty máš hned podobenství, maminko, to je prostě úžasné. A zrovna dnes, kdy chceme Jirkovi připravit překvapení."

Pohlédl na Anežku:

"Ne, abyste něco vybreptala. To je mezi námi! Podívejte, mám to tady v balíku. Vezměte to do kuchyně a ještě to trochu přezehlete. Myslím, že se to pomačkalo cestou. Mikulášský úbor!"

"Rány Kaifášovy, pán bude dělat Mikuláše?" žasla služka.

"Ovšem!"

"Blázne," bručela paní Bradová, ale usmívala se. "Nedal si říci. Popadlo ho to. Myslí si, že Jirka je ještě malý kluk. A on se nám už pomalu žení!"

"Právě proto, maminko. Až se ožení, bude dělat Mikuláše sám. Tak aby se ještě naposled cítil dítětem. Aby se rozloučil s mládím, jak se patří."

Před domem v zahradě zazněl klakson.

"Už je tady! Agnes, běžte mu otevřít. A ať Jirka pořádně zavře garáž, aby mu tam nevlezla Gemma se štěňaty! Tak, co tu přešlapujete? Aha, ten balík? Ukažte, já to donesu do kuchyně sám. Leťte!"

Anežka běžela k vratům. Stálo před nimi malé šedivé auto. Klakson zněl vytrvale dál. "Vždyť už letím, mladý pane!" volala Anežka. A již cestou, mřížemi vrat viděla, že Jiří nesedí v autě sám. Že vedle jeho hlavy vykukuje ještě jedna. I propánecka! Teď poznají tu jeho slečinku, to je jistě ta plzeňská Drahuška, pomyslela si. A honem otvírala.

"Nazdar, Přemyslovno!" vítal ji Jiří z vozu. Říkal ji Přemyslovno, protože jedna Přemyslovna byla taky Anežka. "Vezu soudek pravého plzeňského!" smál se.

"Vítáme vás!" řehnila se služka.

A už vjelo auto na širokou cestu zahrady a smělým obloukem přirazilo ke schodišti.

"Přijel už strýček Holan? A jsou doma - Arne a Vlasta? A co Nelly?"

"Nikdo není doma, jen pán a paní."

"Tak? A to je mi rodina!"

"Taky přišli teprve před chvílí."

Jiří pomohl Drahušce z vozu. "Počkej chvilinku, uklidím jen drobet se stolu," řekl a znovu sedl do vozu, aby jej dovezl do garáže. Drahuška stála poněkud rozpačitá a rozhlížela se.

Nad ní u okna stála paní Bradová a obracela se právě do pokoje:

"Poslouchej, muži, tak se mi zdá, že nás Jirka předešel. Překvapil nás dárkem dřív než my jeho. Přivezl si nevěstu!"

Sotva se vrátil Jiří na schody, aby uvedl Drahušku do domu, zazněly od vrat nové zvuky. Tři veselé hlasy tam kdákaly:

My tři králové jděééme k vááám,
štěstí, zdraví, vinšuuújem vááám!

"Hrome!" zasmál se Jiří. "A tohle mi jsou nějaké divné tři králové. Jen se, prosím tě, podívej, Drahuš, na ty tři dareby! Dva králové v sukních a ten třetí vzadu není ani dost málo černý."

Ale "tři králové" u vrat kdákali dál:

Štěstí, zdravííí, dlouhááá lééta,
my jsme k vám přišli z dááálekááá!

"Vy jste si do toho Betléma nějak přivstali, pacholata!" volal na ně Jiří. "Copak tři králové chodí už šestého prosince? Do Betléma se chodí až před vánocemi. A při dnešních možnostech jste tam letadlem za půl dne."

"No jo, ale když my jsme, milostpane, zakoupili lístky na hodkovický pacifik a ten tam nedorazí dřív jak po Novém roce. "Drzá lež! Na hodkovickém pacifiku jezdí od zítřka vlaky D!" smál se Jiří a ukazoval Drahušce: "Vidíš, ten svatý král, co tak drze lže, to je má spanilá sestra Jiřina. A ten druhý král v sukních, který se teď řetá na celé kolo, to je Nelly, francouzská dívka s českou krví v těle. A ten černý vzadu..."

"To je pan Farin?" žasla Drahuška

Vrátka vedle hlavní brány se konečně otevřela a "tři králové" vešli do zahrady.

"Tak - to je pan Farin?" opakovala Drahuška.

"Copak je na tom divného?" ptal se Jiří. "Jak vidíš, je to přesně tak protivný klacek, jak jsem ti ho líčil."

"Kdopak je tady protivný klacek?" ptal se Arne, jenž zaslechl poslední slova.

"Ne, ne, nikdo," řekla Drahuška. A podávajíc Arnovi ruku, dodala: "Mluvme vážně. Myslila jsem si o vás vždycky, že jste nějaký morous s velkýma brýlema. Když jste vymyslel ten zákon o užívání zbraní..."

"Jakživ neměl v ruce ani tomahavk," podotkl Jiří. "Jen ne vážně, Drahuško, na to máme dost času, až budeme doma, u rodičů. My dva, Arne a já, jsme byli, Drahuško, až dosud příliš vážní chlapi, teď si to musíme trochu vynahradiť, víš? - Představ si, Arne: strýček Holan se ještě nevrátil, i když to slíbil!"

"Ale, Jirko, nebud' neslušný. Jednak necháváš stát hosta přede dveřmi a za druhé jsi nás ještě nepředstavil," bručela Jiřina.

"Ano, ano," tleskala Nelly, "pořádejme představení!"

"Božíčku, ty jsi pořád ještě popleta, Nelly," smála se Jirka.

"Podle řeči poznáte je," pravil Jiří biblicky. "Nuže, tato vážná slečna je Drahuška, o které víte, jak se jmenuje i - jak se bude jmenovat. A tihle tři, Drahuško, to jsou tři svatí králové, neboť právě přišli od Východu, respektive od vchodu do zahrady."

"Protivo!" brnkla Jiřina. "Já jsem Jiřina, jeho sestra," řekla a podala Drahušce ruku

"Nelly, vnučka kapitána Nema," řekla tiše Nelly a podala jí ruku. "Tak. A teď už snad konečně můžeme začít to představení!"

"Právě jsme je odbyli, Nelluško," naklonil se k ní Arne a vzal ji pod paží. "Pojďme dovnitř, tam je pěkně teplo."

Nepozorovali ani, že v malé besídce v koutě zahrady se na ně dívají oknem dva muži. Jeden z nich dychtivě sledoval každý jejich krok, druhý, mladší, mu rychle překládal každé jejich slovo do francouzštiny.

"Chápete už, že jsou všichni dokonale šťastni?" ptal se mladší starého, když Arne, Jiří a tři dívky vešli do domu.

"Ano, inženýre," sklonil hlavu kmet.

Večerní šero rychle padalo na zahradu i dům. Okna v domě se rozsvítila a uvnitř hlaholily hlasy. Zde v zahradě bylo nesmírně ticho.

Na nebi se objevily první hvězdy.

"Kam jdeš, tati?" ptal se Jiří, když viděl, že otec po večeři vstal a po špičkách se plíží ke dveřím.

"Inu, kam bych šel? Jen tak... do kuchyně se podívat... jestli přinesli pivo... Také musíš mít ve všem svůj zvědavý nos!" durdil se starý pán, vida, že jeho manévry vzbudil pozornost.

Když už tys mne překvapil a přivezl svou Drahušku, musím překvapit aspoň trochu i já tebe, myslil si starý dobrák. Šel se do kuchyně obléknout za Mikuláše. Dárků bylo dost. Počítali sice s tím, že ten pěkný čepeček z kožíšiny dají Nellince, ale když přijela Drahuška, dají jej Drahušce. Nelly beztak dostane šál a nové botky s bruslemi. Dárků bude pro všechny. I pro inženýra Holana něco připravili, ale Pavel ještě nepřijel. Kam jel? Slíbil, že bude po poledni doma.

V pokoji zatím bylo veselo. Paní Bradová seděla v čele stolu, po jejím boku Jiří a Jiřina, vedle Jiřího Drahuška a vedle Jiřiny Nelly s Arnem. Jiří pustil gramofon a Jiřině se chtělo tančit. Připadala si beztak jako páté kolo u vozu.

Drahuška se již trochu okoukala a byla z ní opět ta srdnatá dívčina, jak ji poznal Jiří tenkrát v Japonsku.

"A kam jel vlastně strýček Holan, mami?" ptal se Jiří.

"Kam jel, kam jel! Cožpak já vím? Máte pořád nějaké cesty, on i vy dva! Kdopak by se pořád staral, kde jste? Ještě že jste doma aspoň vy dva. On je beztak zase na nějaké té důležité cestě."

"Máme před sebou ještě velké úkoly, paní Bradová," řekl vážně Arne.

"I ono to stejně nezůstane tak, jak jste to vymysleli," řekla paní Bradová.

"Toť se ví, že nezůstane, mami," vpadl Jiří. "To, co jsme postavili, vypadá vlastně dost směšně, jako nějaká hračka. Ale nevádí. Všechny velké věci vypadaly nejdřív jako hračka. Jen si vzpomeň, jak před sto lety vypadala lokomotiva. Za boky se popadáme, když to vidíme. A přece to jelo. A přišli lidé, zdokonalovali, z hračky se stala důležitá věc. Tak je to se vším. První parník byl také k smíchu, jen se rozsypal. A teď vozí parníky po oceánech celá města lidí."

"A pak," pravil Arne, "až otec Nemo odevzdá světu své dědictví, až lidé poznají nové vynálezy, až uvidí, jaké nové dopravní prostředky Nemo vymyslel - bude svět možná změněn za pouhý půlrok k nepoznání. Jeho umělá slunce budou osvětlovat celou noc ulice, aniž ublíží stromům, jeho umělé deště budou celou noc kropit parky, takže tam bude stále vlhko."

"No, to se vám milenci pěkně poděkují!" zachichotala se Jiřina.

"A vůbec, Arne, už jsi zase v tom?" spustil Jiří. "Slíbili jsme si, že doma o tom nebudeme mluvit. Máme toho dost ve dnech, kdy pracujeme. Domov, to je úsměv a štěstí jednotlivců. Na štěstí světa myslíme beztak víc než na své vlastní!"

"Ano, ano," tleskala Nelly. "Jirka má pravdu. Ona má pravdu!"

Jiří se zachmuřil: "Nelly, prosím tě, už mi zase říkáš ona? Copak jsem nějaká ženská?"

"Jsi Jirka. Paní profesorka mě učila, že všechna jména končící na "a" jsou rodu ženského," chlubila se Nelly, která se učila česky tak rychle, že to až překvapovalo.

"Takový nesmysl!" bručel Jiří. "Kamna jsou podle tebe také rodu ženského, protože jsou to ta kamma. Jdi mi k šípku! A můj tatínek Brada je ovšem panička. Ty jsi ale mudrc, Nelly!"

"Co mne učíte, to umím," odsekla Nelly. "Arne, vid', že už umím docela dobře česky?"
"Umíš," přikývl Arne. "Kdyby on uměl tolik dahomejsky jako ty česky, dávno by chtěl být v Dahome generálem."
Drahuška se smála a Jiřina jí přizvukovala.
Vtom na síni zaznělo silné zvonění. Rozléhalo se celým domem.
"Uf, uf," vrtěl hlavou Jiří, "copak to znamená? Máme snad nový zvonek u vrat?"
Všichni bezděky obrátili oči ke dveřím.
Paní Bradová se naklonila nad stůl a pravila rychle: "Děti, nezkazte tatínkovi radost! On vás chce překvapit. Tvařte se, jako byste ještě nebyli v životě ničím překvapeni tak jako teď!"
Zvonění se opakovalo a blížilo se ke dveřím.
"Jemináčku, že by to byl svatý Mikuláš?" vyhrklo z Drahušky.
"Už jo!" přikývl Jiří. "A jestli s ním jde čert... Nelly, jéjé, to bude výprask!"
Nelly se zalekla. Obrátila se na Arna. "Arniku," šeptala, "co je to Mikuláš? A čert... co je to čert?"
A hle, teď se zvolna, vážně otvírají dveře. Za nimi je tma. Okamžik zůstávají dveře pootevřené, pak se v nich něco pohne... jde to blíž. A náhle stojí ve dveřích vysoký stařec s běloskvoucím vousem, v těžkém černém kožichu, s beranicí na hlavě.
Paní Bradová užasle hledí na tu postavu. To přece není... A jako ona, hledí do dveří užasle všichni, Drahuška nechápavě, stejně tak Jiřina. Tři ostatní stojí jako vrytí do země: Arne, Nelly a Jiří.
Náhle však Nelly prudce vyběhla vpřed, stařec rozpíná náruč a děvčátko do ní padá s výkřikem:
"Dědečku! Dědečku!"
Ano, je to Nemo. Pán světa plačící radostí nad tím, že zase objímá v náručí svou malou Nelly, a plačící nad štěstím, které nikdy v životě nezažil. Mocný a veliký kapitán Nemo opustil svou říši pro malou holčičku, aby opět po čase viděl její oči zblízka, aby slyšel tep jejího srdce, aby ji objal mezi lidmi, skutečnými lidmi.
"Nelly, Nelly, miláčku!" šeptá stařec. "Vidiš, jsem tu! Nestačil mi tvůj obraz. Musil jsem tě vidět."
"Dědečku, takovou radost mi děláš! Dědečku, a oni takové obrovské radosti říkají Mikuláš! Pojd' honem mezi nás, sedni si u nás. Ať víš, jak je tu hezky!"
Arne přistoupil k Nemovi. Také Jiří náhle zvážněl a pevným krokem zamířil k starci.
"Otče," usmívá se Arne, "nikdy bych byl nevěřil, že opustíte svou říši!"
"Jen na chvíli, hochu, jen na chvíli," potřásl hlavou Nemo. "Ale musil jsem. Musil jsem na ten nenáviděný svět, který někdy - žel, že jen někdy - je tolik milý."
A tu již také zahlédli ve tmě dveří druhou postavu. Inženýr Holan vstoupil a usmíval se.
"Divím se, hoši," řekl náhle Nemo, "že vám, kteří jste přece měli všelijaké dobré nápady, jedna věc nenapadla. Totiž - pozvat mne k vám!"
"Ale, Otče, řekl jste přece, že se již nikdy nevrátíte nahoru, na zem!"
"Omyl!" usmál se Nemo. "Říkal jsem také, že Nelly nikdy nepustím mezi lidi, a přece je tu! Jsem zde tedy i já. Ostatně, dnešní svět je jiný než ten, na který jsem se už nechtěl vrátit."
Zvonec zazněl nyní silně, neboť dveře byly otevřeny.
Drahuška a Jiřina se dívaly nechápavě na sebe. Paní Bradová mohla na Nemovi oči nechat. Zvonec je opět přivedl k jiným myšlenkám.
"Mikuláš k nám jde! Mikuláš!" volal Jiří. "Všichni ke stolu! A Nelly si musí kleknout a modlit se!"
Nelly pohlédla na Jiřího. Pak zvedla oči k Nemovi:
"Dědečku, kdybys věděl, co se mě tenhle kluk natrápí!"
"To je dobře, děvče, to je dobře," hladil jí ruku Nemo, "aspoň víš, že jsi mezi lidmi, je dobře, když jeden druhého škádlí, jako on tebe."
A kráčel ke stolu. Arne ukázal na paní Bradovou.
"To je druhá Nellina matka, Otče!"
"Zná! Zná!" pokyvoval hlavou Nemo a usmíval se na paní Bradovou. "Ovšem jen z obrázků." Pokusil se říci českou větou: "Zase se nám ta jíška připálila, nešiko."
Paní Bradová se nutila do úsměvu. Měla dojem, že před ní stojí bytost ze záhrobí. Pročpak Nemo říká, že se připálila jíška? Nevzpomněla, že to byla poslední věta, kterou zaslechl Nemo, když se ráno připravoval na cestu a díval se do kuchyně, kde paní Bradová vařila oběd.
Slavné zvonění na chodbě neutuchalo. Tentokrát bylo ale opravdu poslední. Ve dveřích se objevil krásný Mikuláš, který se posvátně rozkročil a rozhlédl, chystaje se pronést nebeskou řeč. Vtom uviděl u stolu kapitána Nema, který držel v náručí Nelly, zapomněl, co chtěl říci, a místo toho ulekaně zvolal:
"Propána, že vy račte být děd naší Nelly, proslulý kapitán Nemo?"
Opravdu! Žádný svatý Mikuláš nebyl tak udiven jako ten, co teď stál u Bradů mezi dveřmi. Chtěl všechny překvapit a zatím zažil sám překvapení tak silné, že mu při tom spadly vousy.

KONEC

Poznámka

Reedice románů J. M. Trosky je motivována čtenářským zájmem i potřebou připomenout autora, jehož knížky

rozněcovaly fantazii mladých čtenářů, jejich smysl pro čest i touhu po dobrodružství už před půl stoletím. Protože jde o jednoznačně čtenářský charakter vydání, vycházejí romány od konce šedesátých let v úpravě, která eliminuje pasáže zakotvené v literární a jazykové konvenci své doby tam, kde by to rušilo kontakt se současným čtenářem.

Editoři